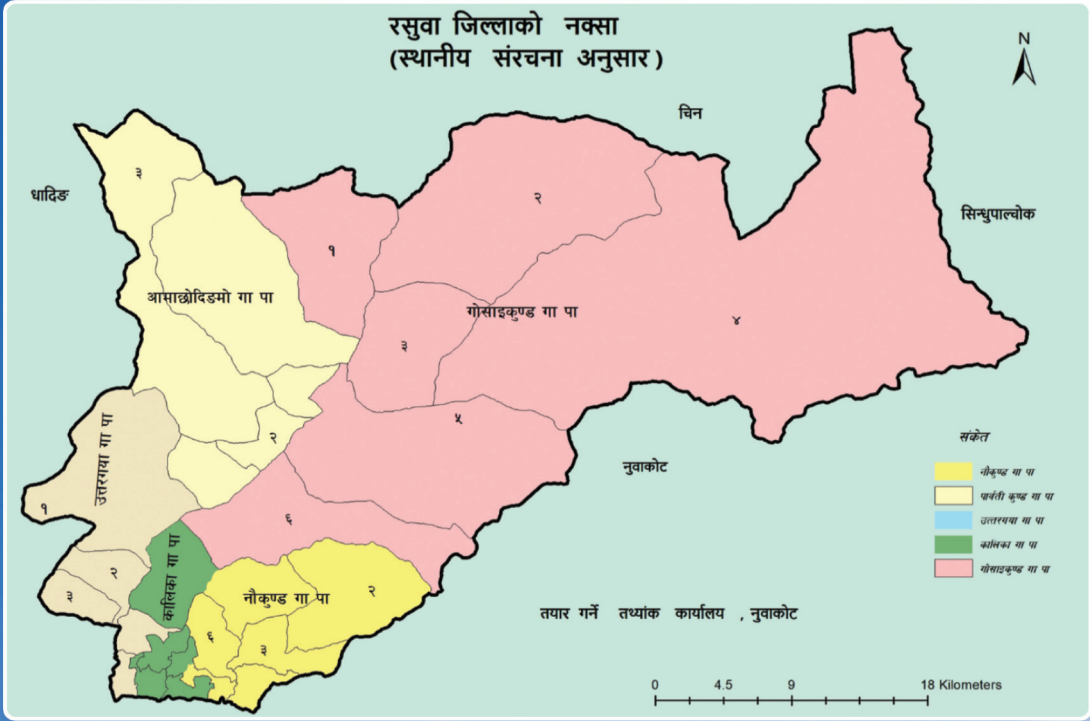

जिल्ला बस्तुगत विवरण

(District Profile)

(नयाँ स्थानीय तह अनुसार)

रसुवा- २०७५

प्रकाशक

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

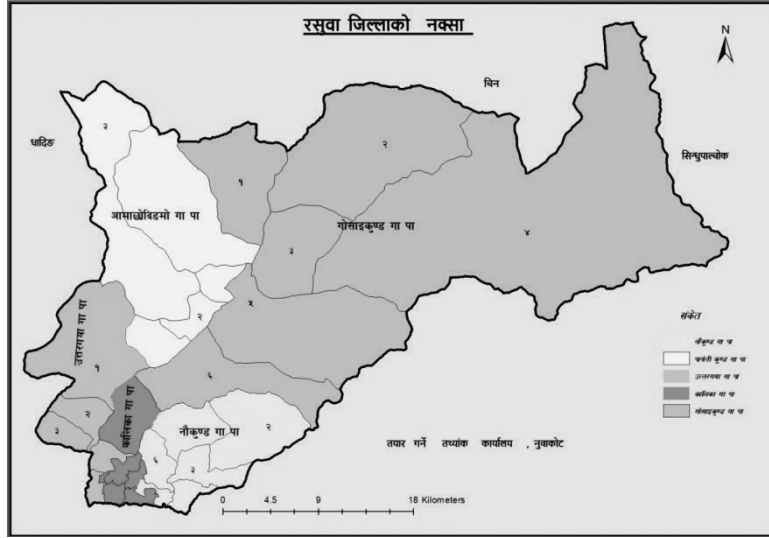
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट

(नुवाकोट, रसुवा)

फोन नं.: ०१०५६०२५२

जिल्ला बस्तुगत विवरण (District Profile of Rasuwa) रसुवा, २०७५

प्रकाशक

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट

(नुवाकोट, रसुवा)

फोन नं.: ०१०५६०२५२

प्रकाशन वर्ष	:	जेठ, २०७५
मुद्रण प्रति	:	२५० प्रति
सर्वाधिकार	:	तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट
प्रकाशक	:	तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट
तथ्याङ्क संकलन तथा संयोजन	:	तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट (२०७५)
मुद्रण	:	©(२०७५) तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट

*यस पुस्तकमा उल्लिखित तालिकाहरु यस जिल्ला बस्तुगत विवरणकोश्रोत खुलाई मात्र साभार गर्न सकिनेछ ।

फोन नं : ९७७-१-४२४४९४६
९७७-१-४२४४९४७
९७७-१-४२४४९४८
९७७-१-४२२९४०६
फ्याक्स : ९७७-१-४२२७७२०

प.सं: २०७४/७५

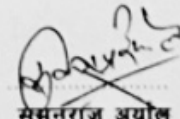
रामशाह पथ
धापाथली, काठमाण्डौ

च.नं:

मन्तव्य

स्थानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अधेता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं। खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त स्थानीय तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आँकडाहरूलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि जिल्ला तहका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं। यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्थानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चानू आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन्। यसको तयारीबाट स्थानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरूको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु।

स्थानीय तहहरूका बडास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा सलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु। आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु।

सुनिलराज अर्याल
(महानिर्देशक)

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट

प.सं. ०७४/७५
च.नं.

मिति : २०७५/०२/१२

केही शब्द

शुद्धता, विश्वसनीयता, सामयिकता र प्रयोगकर्ता-अनुकूल हुनु तथ्याङ्कका आधारभूत आग्रह हुन् । विभिन्न स्तरका योजना र नीति निर्माण तथा अध्ययन र अनुसन्धानमा तथ्याङ्कलाई प्रस्थान बिन्दु मानिन्छ । भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार नै बैज्ञानिक योजना पद्धतिको जग हो । जिल्ला विकास समिति र तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोटबाट यसप्रकारको जिल्ला वस्तुगत विवरण छुट्टाछुट्टै तयार गरिदै प्रस्तुत गरिएको छ ।

यस प्रकाशन मार्फत आवधिक जिल्ला विकास योजनाको लागि नयाँ विकासको सम्भावनाहरूको खोज, अध्ययन एवं विश्लेषणमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा लिईएको छ । मौजुदा श्रोत र साधनहरूको परिचालन गर्दै तथ्याङ्क र सुचनाको माध्यमद्वारा विकास योजनाहरूको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रक्रियामा पनि सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसको साथै विकाससँग सम्बन्धित सबै सरकारी, अर्धसरकारी र गैरसरकारी निकायहरू, अध्येता, अनुसन्धानकर्ता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि पनि यो धेरै उपयोगी हुने नै छ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

नयाँ संरचना अनुसारका जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारीमा प्राथमिक वा माध्यमिक तथ्याङ्क उपलब्ध गराई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउनुहुने सबैप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । तथ्याङ्क संकलन, तालिकीकरण, सम्पादन र प्रशोधनमा विशेष योगदान पुऱ्याउनुहुने यस कार्यालयका लेखापाल श्री उज्वल दनुवार तथा खरिदार श्री कपिलमणि ढुंगाना, सुष्मिता दाहाल, गणक श्री सुमन्त कुमार गुप्ता लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरी नयाँ संरचना अनुसारका जिल्ला वस्तुगत विवरण संयुक्त रुपमा तयार गरी प्रकाशन गर्नमा आवश्यक सहयोग, समन्वयका लागि रसुवा स्थित सरकारी कार्यालय प्रति आभार व्यक्त गर्दछु । हामीलाई यो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारीको लागि मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने योजना, समन्वय तथा स्तरनिर्धारण शाखा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागप्रति पनि आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

अन्त्यमा, यस पुस्तक भित्र अभैपनि रिक्तताहरू छन् । नयाँ संरचना अनुसारका यथेष्ट तथ्यांक समावेश गर्न सकिएको छैन । आगामी दिनमा सुधारका लागि सुभावहरूको अपेक्षा गर्दछु ।

मिति : २०७५ जेठ

भविश्वर घिमिरे
तथ्याङ्क अधिकृत
तथ्याङ्क कार्यालय, नुवाकोट

विषयसूचि

खण्ड : १	१
संक्षिप्त जिल्ला चिनारी	१
१.१ जिल्ला परिचय	१
१.२ जिल्लाको नामाकरण	१
१.३ भौगोलिक अवस्थिति	१
१.३.१ हिमाली प्रदेश	२
१.३.२ लेकाली प्रदेश	२
१.३.३ पहाडी तथा बेसी प्रदेश	२
१.३.४ हावापानी	२
१.३.५ प्रमुख नदी तथा तालहरू	३
१.३.६ प्रमुख बेसी र फाँटहरू	३
१.३.७ धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरू	३
१.३.८ प्रमुख सांस्कृतिक चाडपर्व एवं मेलाहरू	७
१.३.९ रहनसहन र भेषभुषा	७
१.३.१० व्यापारिक महत्वका स्थानहरू	८
१.२ गाउँपालिका परिचय	८
१.२.१ उत्तरगया गाउँपालिका	८
१.२.२ कालिका गाउँपालिका	९
१.२.३ गोसाईकुण्ड गाउँपालिका	१०
१.२.४ नौकुण्ड गाउँपालिका	११
१.२.५ आमाछोदिडमो गाउँपालिका	१२

खण्ड : २	१४
जनसांख्यीय विवरण	१४
२.१ संक्षिप्त जनसांख्यीय विवरण	१४
२.२ प्रदेश नं ३ को संक्षिप्त जनसांख्यीय विवरण	१५
२.३ रसुवाको जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	१९
२.४ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचना	२१
२.५ घर/आवासीय इकाइको स्वामित्व	२३
२.६ घर/आवासीय इकाइको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२३
२.७ घरको गारोको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२४
२.८ घरको छानाको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२४
२.९ पिउनेपानीको मुख्य श्रोत अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२५
२.१० खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२६
२.११ अक्सर बत्ति बाल्न प्रयोग गरिने साधन अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२६
२.१२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको सुविधा अनुसार परिवार संख्या, २०६८	२७
२.१३ उमेर समुह अनुसार गाँउपालिका अनुसारको जनसङ्ख्या.....	२८
२.१४ घरपरिवार सम्बन्धी तथ्यांकीय विवरण.....	४६
२.१५ जातजाति अनुसार जनसंख्याको संरचना	४७
खण्ड : ३	५०
निर्वाचन तथा पुर्वाधार विकास.....	५०
३.१ स्थानीय निर्वाचन सम्बन्धि विवरण.....	५०
३.१.१ मतदाताको उमेर अनुसारको लैंगिक विवरण	५१

३.१.२ प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको निर्वाचन क्षेत्र र विजयी उम्मेदवारहरुको विवरण.....	५१
३.१.३ स्थानीय तह निर्वाचनमा गाँउपालिकाका वडाहरु समेतबाट विजयी उम्मेदवारहरुको विवरण....	५२
३.१.४ मतदाता संख्या (प्रतिनिधि र प्रदेशसभा निर्वाचन सम्म).....	५७
३.२. भू-उपयोग	५७
३.३ पुर्वाधार विकास सम्बन्धि विवरण	५८
३.४ बैकिङ तथा वित्तीय सेवा.....	५९
३.५ यातायात.....	५९
३.६ उद्योग, व्यापार.....	६०
३.७ कार्यरत गैरसरकारी सघं संस्थाहरु.....	६१
खण्ड ४	६२
शिक्षा तथा स्वास्थ्य	६२
४.१ जिल्लाको शैक्षिक अवस्था.....	६२
४.२ जिल्लाको स्वास्थ्य अवस्था	६६
४.२.१ स्वास्थ्य सेवा र यस सँग सम्बन्धित सुचकहरु	६७
खण्ड ५.....	७७
नागरिकता, पुनर्निमाण र न्याय तथा कानुन	७७
५.१ नागरिकता र राहदानी वितरण सम्बन्धि विवरण	७७
५.२ अपाङ्गताको वर्गीकरण	७७
५.३ आवास पुनर्निमाण	७८
५.४ पुनर्निमाण लाभग्राही र किस्ता (मिति २०७४ पुष मसान्त सम्म).....	७८
५.५ पुनर्निमाण र सहयोगी संस्थाहरु (मिति २०७४ पुष मसान्त सम्म).....	७९
५.६ न्याय तथा कानुन	७९

५.७ आ.व.२०७३।०७४ सम्मको मालपोत दर्ता संख्या र जम्मा राजश्व रकम.....	८१
५.८ कैदी र थुनुवा सम्बन्धि विवरण.....	८१
खण्ड ६.....	८२
कृषि, पशुपालन तथा सहकारी.....	८२
६.१ कृषिसँग सम्बन्धित प्रमुख सूचकहरु	८२
६.२ कृषि चलनको संख्या र क्षेत्रफल	८३
६.३ कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ता	८४
६.४ कृषि बालिको उत्पादन र क्षेत्रफल	८४
६.५ वन जंगल सम्पदा	८५
६.६ सामुदायिक वनको अवस्था.....	८६
६.७ ईलाका वन कार्यालय अन्तर्गत रहने गाउपालिका तथा साविकका गा.वि. स.हरु.....	८५
६.८ पशु उत्पादन	८६
६.९ सहकारी संस्थाहरु	८६
खण्ड ७.....	९२
सूचना तथा संचार तथा अन्य	९२
७.१ टेलिफोन सेवा	९२
७.२ हुलाक सेवा.....	९२
७.३ जिल्लाका संचार माध्यमको नाम र ठेगाना	९३
७.४ जिल्ला स्थित राजनीतिक दलहरुको विवरण	९३
७.५ जिल्लाका सरकारी कार्यालयको नाम र सम्पर्क.....	९४
७.६ राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५	९५
७.७ तथ्यांक कार्यालय नुवाकोट सम्बन्धी	९६
अवधारणा र परिभाषा	९८

खण्ड : १

संक्षिप्त जिल्ला चिनारी

१.१ जिल्ला परिचय

नेपालको मानचित्रमा मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत वागमती अञ्चलको उत्तरीभाग चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग सीमाना जोडिएको नजिकको हिमाली जिल्ला हो रसुवा । हिन्दुहरूको पवित्र तीर्थस्थल गोसाईकुण्ड यहि जिल्लामा रहेको छ । यस जिल्लाको भौगोलिक वनौट, हावापानी, वनजंगलको विविधता, नदीनाला र जलकुण्ड विभिन्न जातजातीहरूको बसोबास, रहनसहन, भेषभुषाका साथै जैविक विविधता बोकेको यस जिल्लाको आफ्नो पृथक ऐतिहासिक महत्व रहेकोछ । छिमेकी मित्रराष्ट्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग मितेरी गाँसेर बसेको एक रमणीय जिल्ला हो । यस जिल्लाको नामाकरण कसरी भयो भन्ने वास्तविकताको गहिराहीमा पुग्ने हो भने स्थानीय भाषामा “र” को अर्थ “भेडाच्याङ्गा” र “सोवा” को अर्थ “चराउने वा राख्ने ठाउँ” भन्ने बुझिन्छ । अर्थात् प्रशस्त चरन क्षेत्र र भेडाच्याङ्गा पाइने ठाउँ भएकोले “रसोवा” भन्ने गरेको र स्थानीय बोलचालको भाषामा अप्रभंश भएर पछि रसुवा भनिन थालिएको विश्वास गरिन्छ । रसुवा जिल्ला अक्षांशको हिसावले २८ डिग्री शुन्य मिनेट उत्तरी अक्षांश देखि २८ डिग्री १५ मिनेट उत्तरी अक्षांशसम्म र ८५ डिग्री १५ मिनेट देखि ८५ डिग्री ५० मिनेट पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ । सदरमुकाम धुञ्चेको उचाई १९५० मिटर रहेको छ । भौगोलिक वनावटको हिसावले उच्च हिमशिखर, नाङ्गा पहाड, भीर, पाखापखेरा, केही पहाडी एवं वेशी भू-भाग रहेको यस जिल्लालाई मुख्यतया तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

१.२ जिल्लाको नामाकरण

रसुवा जिल्ला छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग मितेरी गाँसेर बसेको एक रमणीय जिल्ला हो । भौगोलिक तथा आर्थिक सामाजिक विविधताको फलस्वरूप यस जिल्लामा विशिष्ट हिमाली जीवनशैलीका विच रहनसहन भेषभुषा र चालचलनमा तिब्बती संस्कृतिको प्रशस्त प्रभाव परेको देखिन्छ । यस जिल्लाको नामाङ्करण सम्वन्धमा तिब्बती भाषाको “र” “सोवा” शब्दलाई उद्गृत गरिएको पाइन्छ । “र”को अर्थ भेडा च्याङ्गा र “सोवा”को अर्थ चराउने वा राख्ने ठाउँ भन्ने बुझिन्छ । अर्थात् प्रशस्त भेडा च्याङ्गा पाइने स्थान भएकोले “रसोवा” भन्ने गरेको र त्यसको अपभ्रंस भई वोलिचालीको भाषामा रसुवा भन्न थालिएको भनाई रहेको छ ।

१.३ भौगोलिक अवस्थिति

- अक्षांश २७ डिग्री ५५ मिनेट देखि २८ डिग्री २५ मिनेट उत्तर
- देशान्तर ८५ डिग्री ०० मिनेट देखि ८५ डिग्री ५० मिनेट पूर्व
- सिमाना पूर्व सिन्धुपाल्चोक, पश्चिम धादिङ, उत्तर चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दक्षिण नुवाकोट
- क्षेत्रफल १,५१२ वर्ग किलोमिटर

- सबभन्दा होचोस्थान ६१४ मिटर
- सबभन्दा अग्लोस्थान ७,२२७ मिटर

रसुवा जिल्लाको क्षेत्रफल १,५१२ वर्ग किलोमिटर छ, जुन नेपालको कुल क्षेत्रफलको १.०३ प्रतिशत अंश हो । जिल्लाको समग्र भू-भागलाई धरातलीय हिसावमा मुख्यतः तीन भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

१.३.१ हिमाली प्रदेश

समुद्र सतहबाट ५,००० मिटरभन्दा माथिको हिमाच्छिदत खण्ड यस प्रदेशमा पर्दछ । हिमरेखा भन्दा माथिल्लो यस भागमा प्रायः वर्षेभरी तापक्रम ऋणात्मक हुने भएकोले हिउँ जम्ने गर्दछ । पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण गणेश हिमाल, लाङटाङ हिमाल, लिरुङ हिमाल, यालापिक, लाङसिसा, स्याङजेन खर्क आदि यस प्रदेशका प्रमुख चुचुराहरू हुन् ।

१.३.२ लेकाली प्रदेश

समुद्र सतहबाट २,५०० मिटरदेखि ५,००० मिटरसम्मको पहाडीक्षेत्रलाई लेकाली प्रदेश अन्तर्गत समावेश गर्न सकिन्छ । हिउँद याममा बारम्बार हिमपात हुने र बाँकी समयमा प्रायः ठण्डा हावापानी पाइने यस प्रदेशमा गोसाइँकुण्ड, लाङटाङ क्यान्जिन, घोडातबेला, लौरीविनायक, चन्दनबारी, सोमदाङ, माङ्गचेत, तातोपानी, पार्वतीकुण्ड, सूर्यकुण्ड आदि पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् ।

१.३.३ पहाडी तथा बेसी प्रदेश

समुद्री सतहबाट ४५७ मिटरभन्दा माथि र २,५०० मिटरभन्दा तलको पहाडी भू-भागभित्र पहाडका कुना कन्दराहरूमा छरिएर रहेका समथर मैदान बेसी र टारहरूलाई यस प्रदेशमा समावेश गर्न सकिन्छ । थोरै अंशमा फैलिएको भएतापनि जनघनत्व र उत्पादकत्वको हिसावले यो प्रदेशलाई अन्यको तुलनामा सम्पन्न मान्न सकिन्छ । फलाँखु खोलाको बेसी, स्याफ्रुबेसी, बेत्रावती, पैरेबेसी आदि समथर बेसीहरू लगायत धुन्चे, गोलजुङ, यासा, सरमथली, कालिकास्थान, लहरेपौवा, ठूलोगाउँ आदि स्थानहरू यसै प्रदेश अन्तर्गत पर्दछन् । धुन्चे, गोलजुङ, यासा, सरमथली, कालिकास्थान, लहरेपौवा, ठूलोगाउँ आदि यस क्षेत्रका प्रमुख स्थानहरू हुन् । यहाँको जन-जीवन अन्यत्र भन्दा सामान्य भएतापनि उत्पादनको न्यूनता र उद्योग व्यापारको कमीले गर्दा जनताहरूको जीवनस्तर माथि उठ्न सकेको छैन । खेतीपाती, पशुपालन र नगन्य रूपमा जागिर यस भेगका बासिन्दाहरूको मुख्य व्यवसाय र पेशा रही आएको छ ।

१.३.४ हावापानी

यस जिल्लाको भू-धरातलीय वनावटको परिणामस्वरूप हावापानीमा समेत निकै विविधता पाउन सकिन्छ । जिल्लाको हावापानीलाई मोटामोटीरूपमा टुण्ड्राप्रदेशीय शितप्रदेशीय र समशितोष्ण प्रदेशीय गरी तीन किसिमले विभाजन गर्न सकिन्छ । उच्च हिमाली भेगमा वर्षेभरी तापक्रम ऋणात्मक हुने कारणले हिउँ जमिरहने गर्दछ, जसलाई टुण्ड्राप्रदेशीय हावापानीको रूपमा समेट्न सकिन्छ ।

मध्यपहाडी भेगमा प्रायः ठण्डाप्रकृतिको हावापानी पाइन्छ, जहाँ हिउँदयाममा हिमपात समेत हुने र वर्षायाममा तापक्रम केही वृद्धी हुने गर्दछ। यस किसिमको हावापानीलाई शितप्रदेशीय हावापानीको रूपमा लिइन्छ। होचो पहाडीक्षेत्र बेसी तथा टारहरूमा न त जाडोमा धेरै ठण्डा न त वर्षामा धेरै गर्मि हुने विशेषताको समशितोष्ण हावापानी पाइन्छ। यहाँ गर्मियाममा औषत अधिकतम तापक्रम लगभग २४ डिग्री सेल्सियससम्म र हिउँदमा औषत न्यूनतम तापक्रम लगभग ४ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्ने गर्दछ। असार र साउन महिनामा तापक्रम अधिकतम विन्दुमा पुग्दछ भने मंसिरदेखि माघ महिनासम्म निकै तल भर्दछ। वर्षायाममा अधिकतम ६९१.७ मिलिमिटरसम्म वर्षा हुन्छ भने हिउँदका महिनाहरूमा यसको मात्रा नगन्य रहन्छ।

१.३.५ प्रमुख नदी तथा तालहरू

विभिन्न स्थानहरूबाट बग्ने नदी तथा खोलाहरू र उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा रहेका ताल तलैयाहरू नै जिल्लाका प्रमुख जलसम्पदाहरू हुन्। त्रिशुली चिलिमे मैलुङ भोटेकोशी लाडटाङ फलाँखु लगायतका नदी तथा खोलाहरू गोसाइँकुण्ड सूर्यकुण्ड पार्वतिकुण्ड भैरवकुण्ड सरस्वती कुण्ड गणेश कुण्ड दुध कुण्ड जोगेश्वर कुण्ड तातोपानी आदि ताल तलैयाहरूले जिल्लाको जलाधार क्षेत्रमा महत्वपूर्ण स्थान ओगटेका छन्। यस जिल्लाबाट बाहिर बगेर निस्कने नदीहरूमा त्रिशुली, भोटेकोशी र फलाखु मुख्य छन्। त्रिशुलीको उद्गम स्थल प्रशिद्ध तिर्थस्थल गोसाइँकुण्ड हो भने भोटेकोशी चिनको स्वसासित क्षेत्र तिब्बतबाट नेपाल प्रवेश गरी टिमुरे, थुमन, बृद्धिम, गोल्लुङ, स्याफ्रु, हाकु, धुन्चे, राम्चे, डाँडागाउँ, ठूलोगाउँ र लहरेपौवाको सिमा क्षेत्र हुँदै नुवाकोट प्रवेश गर्दछ। भोटबाट आएकाभोटेकोशी स्याफ्रुवंशीमा लाडटाङ खोलालाई आफुमा लिन गराउँदै धुन्चेको सिमाना त्रिशुली संगमस्थल देखि नै त्रिशुली नदीको नामले प्रवाहित हुन्छ। लाडटाङ हिमालको ग्ल्यासियरबाट शुरु हुने नेपालकै सबै भन्दा ठूलो हिमनदि लाडटाङ ठाउँठाउँमा भिरपाखा पखेरामा आफ्नो स्वरूप परिवर्तन गर्दै स्याफ्रुवंशीमा भोटेकोशीमा गएर लिन हुन्छ। यस्तै भगवान महादेवको यात्रा अवस्थामा पानीको आवश्यकता महशुलभएपछि गोसाइँकुण्ड जाँदै गर्दावेतको लठ्ठीले प्रहार गरी सृष्टि भएको भन्ने धार्मिक विश्वास रहेकावेतधाराबाट प्रवाह शुरु भएको फलाखु खोला जिल्लाको दक्षिणपूर्वी भाग यासा, सरमथली, भोर्ले, धैवुङ हुँदै लहरेपौवाको वेत्रावतीमा आएर त्रिशुली नदिसँग मिसिई आफ्नो संगमस्थल निर्माण गरेको छ।

१.३.६ प्रमुख वेसी र फाँटहरू

उत्पादनको दृष्टिकोणले केही उर्वर टार तथा वेसी र फाँटहरूले जिल्लाको खाद्यान्न आपूर्तिमा उल्लेखनिय योगदान पुर्याएका छन्। फलाँखु खोलाको वेसी, स्याफ्रुवेसी, वेत्रावती, पैरेवेसी आदि समथर वेसीहरू र पहाडको कुनाहरूमा छरिएर रहेका गोल्लुङ चिलिमे आदि साना ठूला टारहरू नै यस जिल्लाका प्रमुख वेसी र फाँटहरू हुन्।

१.३.७ धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरू

नेपालको मानचित्रमा प्रदेश नं ३ को उत्तरतिर चीनको स्वशासित क्षेत्रतिब्बतसंग सीमना जोडिएको हिमाली जिल्ला पर्यटनको दृष्टिकोणबाट तेस्रो गन्तव्यको रूपमा चिनिने जिल्ला हो रसुवा।

यस जिल्ला हिन्दुहरूको पवित्र तीर्थस्थल गोसाईं कुण्ड, प्रकृतिक तातोपानी, लाडटाड हिमाल, गणेशहिमाल, नागथली, भौगोलिक, हावापानी, वनजंगलको विविधता, नदीनाला, कुण्डहरू, ऐतिहासिक रसुवागढी, विभिन्नजातजातीको रहनसहन, भेषभुषा लगयतका अन्य थुप्रै प्राकृतिक, सांस्कृतिक र धार्मिक पर्यटकीय आकर्षणहरूको केन्द्र बिन्दुको रूपमा रहेको छ। तामाड जाति र बौद्ध धर्मको प्रधानता रहेको यस जिल्लामा धार्मिक स्थलको हकमा धेरैजसो स्थानहरूमा गुम्बाहरू निर्माण गरिएको पाइन्छ। गोसाईंकुण्ड, कालिका माइको मन्दिर, उत्तरगया आदि यहाँका प्रशिद्ध तीर्थस्थलहरू हुन्। जिल्लाको उत्तरी क्षेत्रमा अवस्थित हिमाली श्रृङ्खला आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनको दृष्टिकोणले निकै महत्वपूर्ण स्थान मानिन्छ। गोसाईंकुण्ड क्यान्जिन भ्याली सूर्य कुण्ड पावतिकुण्ड तातोपानी घोडातवेला लाडटाड चन्दनवारी धुन्चे स्याप्पु आदि मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रहरू हुन्। केही महत्वपूर्ण धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूको परिचय तल उल्लेख गरिएको छ।

गोसाईंकुण्ड

यस कुण्ड समुन्द्र सतह देखि ४३८० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ। जिल्ला सदरमुकाम धुन्चे देखि पूर्व दिशामा करिब ७ कोषको उकालो बाटोमा पर्ने घट्टेखोला, देउराली, ढिम्सा,

चन्दनवारी, चोलाडपाटी, लौरीविनायक, बुद्ध मन्दिर, गणेश गौडा हुँदै विभिन्न प्राकृतिक दृश्य र जंगली जनावरहरूको दृश्यावलोकन गर्दै यस कुण्डमा पुग्न सकिन्छ। पौराणिक कालमा शंकर महादेवले कालकुट विष पान गरेपछि विषको डह शान्त पार्न पानीको खोजीमा हिँडा त्यस ठाउँमा आफ्नो त्रिशुलले पहरामा प्रहार गरी पानीको सृष्टि गरी दहमा डुवेर विषको जलन शान्त पारेको हुँदा यस कुण्डलाई गोसाईंकुण्डको नाले चिनिन्छ। त्रिशुली नदीको मुहानको रूपमा त्रिशुल धारालाई लिइन्छ। भक्तजनहरू यस धारामा त्रिशुल चढाउँदछन् भने वर्षेनी दशहरा र ऋषि तर्पणी अर्थात जनैपूर्णिमामा यस कुण्डमा ठूलो मेला लाग्दछ।

भैरब कुण्ड

गोसाईकुण्ड कै नजिकमा पर्ने यस कुण्ड गोसाईकुण्डको निकासबाट निस्केको पानीबाट दहको रूप लिई बनेको छ । यस कुण्ड गोसाईकुण्ड जत्तिको फराकिलो रूपमा नभएपनि यस कुण्डमा रहेको पनि निलो र कालो देखिने यो कुण्डको विशेषता रहेको छ । गोसाईकुण्डको स्नान पश्चात यस कुण्डलाई नहेर्नु भन्ने जनधारणा रहेको छ । यस कुण्डमा नहाउने तथा पूजाआजा गरिने चलन भने पाइदैन ।

सरस्वती कुण्ड

भैरब कुण्डको निकासबाट गएको पानीबाट केहि तल बनेको कुण्डलाई सरस्वती कुण्डको नामले चिनिन्छ । यो कुण्ड गोसाईकुण्ड जस्तो फराकिलो चौडा र भैरब कुण्ड जस्तो गाढा निलो र गहिरो रूपमा पानीको मात्र रहेको पाइदैन । यो कुण्ड क्रमश पुरिने जोखिममा रहेको छ ।

सूर्य कुण्ड

गोसाईकुण्डबाट करिब १ घण्टाको पैदल यात्रा पश्चात सूर्य कुण्डमा पुग्न सकिन्छ । नुवाकोट जिल्ला भएर बग्ने तादीखोलाको उदगम स्थलको रूपमा रहेको यस कुण्ड नुहाएर सूर्यको दर्शन गरेपछि मरणोपरान्त स्वर्ग गइन्छ भन्ने जनधारणा रहेको पाइन्छ ।

पार्वती कुण्ड

सदरमुकाम धुन्चे देखि उत्तर गतलाड गाविसमा रहेको यस कुण्ड परम्परागत रूपमा घनाजंगलको काखमा अवस्थित छ । यस कुण्डलाई स्थानीय भाषामा छेदीड कुण्ड भनिन्छ । यस कुण्डमा जनैपूर्णिमाका दिन मेला लाग्दछ । यस कुण्डमा बोभो नामको जडिबुटी प्रसस्त रहेको पाइन्छ ।

तातोपानी

चिलिमे गाविसमा पर्ने यस तातोपानी धुन्चेबाट उत्तरी भेगमा पर्ने थाम्बुचेत चिलिमे सम्म मोटरबाटो र करिब ३ घण्टाको पैदलयात्रा पश्चात पुग्न सकिन्छ । यो सम्भवत नेपाल कै ठूलो तातोपानीको रूपमा परिचित छ । यस कुण्डमा स्नान गर्नाले धर्म प्राप्त हुनका साथै चर्म तथा वाथका

रोगहरुबाट मुक्त हुने विश्वास रहेको छ। यस कुण्डमा कार्तिक मंसिर र फागुन चैत्रमा मेला लाग्ने गर्दछ।

वेत्रावती

नुवाकोट र रसुवाको सिमावर्ती लहरेपौवा गा.वि.स.को क्षेत्र भित्र रहेको यस क्षेत्र रसुवा जिल्लाको प्रवेशद्वारको रूपमा रहेको छ। गोसाइँकुण्ड मुहान गरी बगेको त्रिशुली नदि र फलाखुखोलको संगमस्थल वेत्रावती नै उत्तरगया धामको नामले चिनिन्छ। यहाँ पवित्र धार्मिक स्थल पुरानो राम मन्दिर रहेको छ। यस उत्तरगयामा श्राद्ध गरेर दिएको तर्पण पितृको हातमा पर्ने, पितृ तर्ने विश्वासले माघ महिना र पौषे औंसीमा पितृ भक्तहरु श्राद्ध गर्न यहाँ आउँदछन्। साथै हरिवोधनी एकादशीका दिन ठूलो मेला लाग्ने गर्दछ। त्यस दिन श्रद्धालु भक्तजनहरु फुल बगाउने, तोरण तार्ने कार्य गर्दछन्। नेपाल र भोट विच भएको युद्ध रोक्न सन १९१२ मा यसै स्थानमा सन्धि समेत भएकोले नेपालको इतिहासमा वेत्रावती सन्धिको नामले यो स्थान परिचित रहेको छ।

रसुवागढी/गुप्तेश्वर महादेव

रसुवा जिल्लाको उत्तरी क्षेत्रमा पर्ने चिनको स्वसासित क्षेत्र तिब्बत सँग सिमाना जोडिएको गाविस टिमुरेमा अवस्थित रहेको रसुवागढी एक महत्पूर्ण ऐतिहासिक स्थल हो। नेपाल र भोट विच युद्ध हुँदाको बचत आफ्नो मातृभूमिको रक्षार्थ निर्माण गरिएको यस किल्लालाई ऐतिहासिक स्थल गढीको रूपमा लिइन्छ।

नेपाल र चिनको सडकमार्ग जोडिई व्यापारिक नाकाको रूपमा विकास हुँदै गएको र सोही गढीको क्षेत्रबाट नै मितेरी पुल निर्माण कार्य भैरहेको हुँदा उक्त गढी संकटमा पर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ।

लाडटाड हिमाल / क्यान्जिन उपत्यका र लिरुड हिमाल

रसुवा जिल्लाको उत्तरी क्षेत्रमा रहेका लाडटाड गाविसमा अवस्थित लाडटाड हिमाल ७२४५ मिटर उचाईको रहेको छ । नेपालको तेस्रो पर्यटन गन्तव्य स्थलको रूपमा परिचित यो हिमालका कारण वर्षेनी यस क्षेत्रमा हजारौ पर्यटकहरू आउने गर्दछन् । तल कमश लाडटाड हिमाल, क्यान्जिन उपत्यका र लिरुड हिमालको चित्र उल्लेख गरिन्छ ।

१.३.८ प्रमुख सांस्कृतिक चाडपर्व एवं मेलाहरू

जातिगत र सांस्कृतिक विविधता रहेको यस जिल्लाका वासिन्दाहरूले मनाउने प्रमुख चाडपर्व र मेलाहरूमा पनि पर्याप्त विविधता पाउन सकिन्छ । ल्होछार विजयादशमी दिपावली रामनवमी माघेसक्रान्ती साउनेसक्रान्ती तिज जनैपूर्णिमा कृष्णजन्माष्टमी बुद्धपूर्णिमा आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वहरू हुन् । प्रत्येक वर्ष जनैपूर्णिमाको दिन तथा जेठ महिनाको दशहरामा लाग्ने गोसाँइकुण्ड मेला यस जिल्लाको प्रमुख सांस्कृतिक वैभव हो ।

१.३.९ रहनसहन र भेषभुषा

तामाङ वाहुल हिमाली जिल्ला भएकोले यहाँको रहनसहनमा प्रशस्त मात्रामा तिब्बती प्रभाव परेको पाइन्छ । प्रायः वस्तिहरू एकै स्थानमा भुपुक्क परेर रहेको देखिन्छ । अधिकांश घरहरू ढुङ्गा माटो र काठबाट निर्मित तथा काठ र खर प्रयोग गरी छाना छाइएको अवस्थामा पाइन्छन् । भेषभुषाको हकमा वखु दोचा कमिच सुरूवाल टोपी पाइन्ट पंगप फरिया पटुका चोलो आदि प्रमुख वस्त्रहरू हुन् ।

१.३.१० व्यापारिक महत्वका स्थानहरू

यस जिल्लाको व्यापार व्यावसायमा धुन्चे, रसुवागढी, स्याफ्, वेत्रावती, धारापानी कालिकास्थान जिवजिवे आदि बजारकेन्द्रहरूले महत्वपूर्ण स्थान ओगटेका छन् । उल्लेखित बजारकेन्द्रहरूमा दैनिक उपभोग्य वस्तुहरूको क्रय विक्रयको मात्रा सर्वैभन्दा धेरै रहने गरेको छ । औद्योगिक उत्पादनसँग सम्बन्धित प्रतिष्ठानहरू पनि प्रायः यिनै बजारकेन्द्रहरूको आसपासमा केन्द्रीत छन् । रसुवागढी नेपालको चिनसँग हुने व्यापारको एक प्रमुख नाका पनि हो । यहाँ सुख्खा बन्दरगाह निमौणको चर्चा चलिरहेको छ ।

१.२ गाउँपालिका परिचय

१.२.१ उत्तरगया गाउँपालिका

उत्तरगया गाउँपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविक लहरेपौवक गा वि स को कार्यालयमा रहेको छ । रसुवा जिल्लाका साविकको केही गा वि स हरु र वडालाई मिलाएर बनाइएको हो । उत्तरगया गाउँपालिका अन्तर्गतका साविक गा वि स हरुमा हाकु (८,९), लहरेपौवा (१-७, ९), ठूलोगाउँ र डाँडागाउँ समावेश छन् । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टीले पनि उत्तिकै सम्भावित छ । उत्तरगया गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विशेषताहरू पाउँन सकिन्छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवि, तथा अन्य सुचकहरू पनि तुलनात्मक रुपमा सन्तोषजनक देखिन्छ ।

समावेश भएका साविक गा .वि स र न.पा.हरू हाकु (८,९) लहरेपौवा (१-७,९) ठूलोगाउँ र डाँडागाउँ गा वि स

जनसंख्या: ८२५५

क्षेत्रफल: १०४.५१ वर्ग कि मी

केन्द्र: साविक लहरेपौवक गा वि स को कार्यालय

वडा संख्या: ५

सिमाना

पूर्व: कालिका, आमाछोदिडमो र गोसाईकुण्ड गा .पा

पश्चिम: नुवाकोट र धादिङ

उत्तर : आमाछोदिडमो गा पा र धादिङ

दक्षिण: नुवाकोट जिल्ला

हाल वडा नं.	समावेश भएका साविक गाविस	साविक वडा नं.	कैफियत
१	हाकु	८,९	
	डाडाँगाउँ	७-९	
२	डाडाँगाउँ	१-६	
	ठूलोगाउँ	८	
३	ठूलोगाउँ	१-७,९	
४	लहरेपौवा	४-७	
५	लहरेपौवा	१-३,९	

१.२.२ कालिका गाउँपालिका

कालिका गाउँपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविक धैबुङ गा वि स को कार्यालयमा रहेको छ। रसुवा जिल्लाका साविकको केहि गा वि स हरु र वडालाई मिलाएर बनाइएको हो। उत्तरगया गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गा वि स हरुमा धैबुङ्ग, राम्चे, भोर्ले (१,६,८, ९) र लहरेपौवा ८ समावेश छन्। ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ। प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टीले पनि उत्तिकै सम्भावना बोकेको छ। उत्तरगया गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विशेषताहरु पाउँन सकिन्छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु पनि तुलनात्मक रुपमा राम्रो देखिन्छ।

समावेश भएका साविक गा.वि.स. र न.पा.हरु धैबुङ्ग, राम्चे, भोर्ले (१,६,८,९) र लहरेपौवा (८) गा.वि.स.

जनसंख्या: ९४२१

क्षेत्रफल: १९२.५४ वर्ग कि.मि.

केन्द्र: साविक धैबुङ्ग गा वि स को कार्यालय

वडा संख्या ५

सिमाना

पूर्व: नौकुण्ड र गोसाईकुण्ड गा पा

पश्चिम: उत्तरगया गा पा

उत्तर: उत्तरगया र गोसाईकुण्ड गा पा

दक्षिण: नुवाकोट जिल्ला

वडा विभाजन

हालको वडा नं.	समावेश भएका साविक गाविसहरु	साविक वडा नं.	कैफियत
१	राम्चे	१-९	
२	लहरेपौवा	८	
	धैबुङ्ग	५-७	
३	धैबुङ्ग	१-४	
४	भोर्ले	६,८,९	
५	धैबुङ्ग	८,९	
	भोर्ले	१	

१.२.३ गोसाईकुण्ड गाउँपालिका

गोसाईकुण्ड गाउँपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको क्षेत्रफलमा ज्यादै ठुलो गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविक स्याप्रुवेशी गा वि स को कार्यालयमा रहेको छ । गोसाईकुण्ड गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गाविस हरुमा धुन्चे, स्याफ्रु, लाडटाड, बृद्धिम, थुमन र टिमुरे समावेश छन । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टीले पनि उत्तिकै सम्भावना छ । भैरव कुण्ड, गोसाइकुण्ड, सरस्वती कुण्ड, सूर्य कुण्ड, लाडटाड, त्रिशरली नदी, भोटेकोशी नदी र अन्य धेरै पर्यटकिय स्थल र व्यापारिक केन्द्रहरु छन् । गोसाईकुण्ड गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विशेषताहरु पाउँन सकिन्छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु पनि तुलनात्मक रुपमा राम्रो देखिन्छ ।

जनसंख्या: ७१४३

क्षेत्रफल: ९७८.७७ वर्ग कि.मि

केन्द्र: साविक स्याफ्रु गा वि स को कार्यालय

वडा संख्या: ६

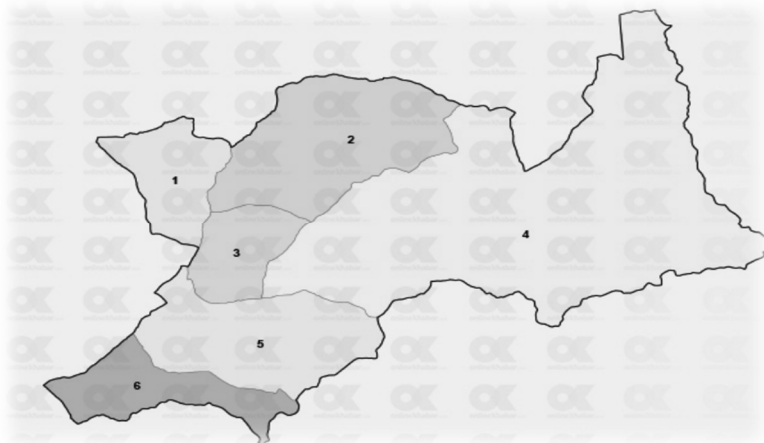
सिमाना

पूर्व: सिन्धुपाल्चोक जिल्ला र चिन

पश्चिम: पार्वतीकुण्ड, उत्तरगया र कालिका गा. पा.

उत्तर: चिन

दक्षिण: नौकण्ड गा.पा.नुवाकोट सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

हालको वडा नं.	समावेश भएका साविक गाविसहरू	साविक वडा नं.	कैफियत
१	थुमन	१-९	
२	टिमुरे	१-९	
३	बुदधिम	१-९	
४	लडटाड	१-९	
५	स्याफू	१-९	
६	धुन्चे	१-९	

१.२.४ नौकुण्ड गाउँपालिका

नौकुण्ड गाउँपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाउँपालिका हो। यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविक सरमथली गाविस को कार्यालयमा रहेको छ। नौकुण्ड गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गाविस हरुमा यासा, सरमथली र भोर्ले(२-५, ७)समावेश छन्। ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ। प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टीले पनि उत्तिकै सम्भावना छ। यस गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विशेषताहरु पाउँन सकिन्छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु पनि तुलनात्मक रुपमा राम्रो नै देखिन्छ।

समावेश भएका साविक गाविसहरू: यासा, सरमथली र भोर्ले (२-५,७) गा.वि.स.

जनसंख्या: ११८२४

क्षेत्रफल: १२६.९९ वर्ग कि.मि

केन्द्र: साविक समरथली गा वि स को कार्यालय

वडा संख्या :६

सिमाना :

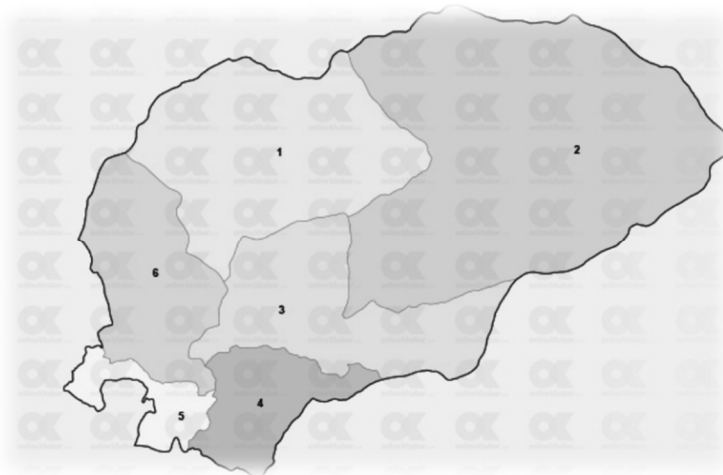
पूर्व: गोसाईकुण्ड गाउँपालिका र नुवाकोट जिल्ला

पश्चिम: कालिका गा. पा.

उत्तर: गोसाईकुण्ड

गापा

दक्षिण:
नुवाकोट जिल्ला

हालको वडा नं.	समावेश भएका साविक गाविसहरु	साविक वडा नं.	कैफियत
१	यासा	५-८	
२	यासा	१-४	
३	सरमथली	६-९	
४	सरमथली	१-५	
५	भोर्ले	४,५,७	
६	भोर्ले	२,३	
	यासा	९	

१.२.५ आमाछोदिडमो गाउँपालिका

आमाछोदिडमो गाउँपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाको सदरमुकाम साविक साविक गोल्लुङ्ग गा वि स को कार्यालयमा रहेको छ । आमाछोदिडमो गाउँपालिका अर्न्तगतका साविक गाविस हरुमा हाकु (१-७), गत्लाङ्ग, चिलिमे र गोल्लुङ्ग समावेश छन् । धार्मिक, पर्यटकिय, ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाउँपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । प्राकृतिक श्रोत एवं साधन, पर्यटनका दृष्टिले पनि उत्तिकै सम्भावना छ । यस गाउँपालिकामा प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विशेषताहरु पाउँन सकिन्छ । भुगोलका दृष्टिले यो गाउँपालिका केहि दुर्गम रहेको देखिन्छ ।

समावेश भएका साविक गा.वि.स. र न.पा.हरुः हाकु (१-७), थत्लाङ्ग,चिलिमे र गोल्लुङ्ग गा.वि.स.

जनसंख्या: ५४९०

क्षेत्रफल: ६८२.२३ वर्ग कि.मि

केन्द्र: साविक गोल्लुङ्ग गा वि स को कार्यालय

वडा संख्या :५

सिमाना :

पूर्व: गोसाईकुण्ड गाउँपालिका र चिन

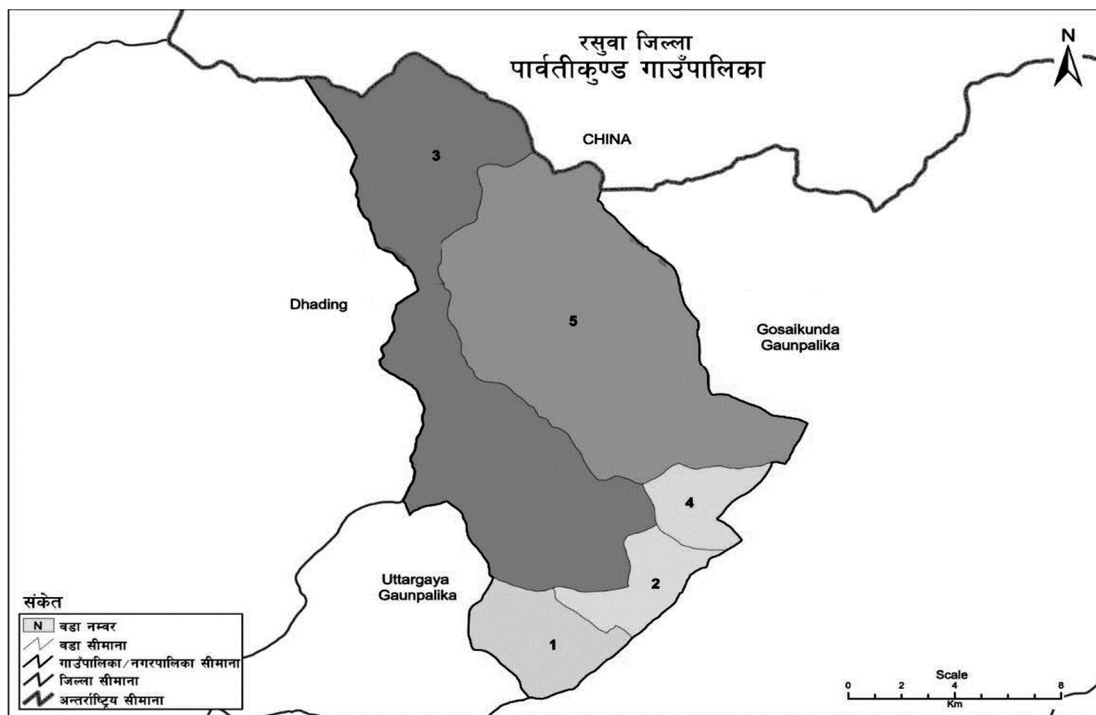
पश्चिम: उत्तरगया गा. पा.र धादिङ्ग

उत्तर: चीन

दक्षिण: उत्तरगया र गोसाईकुण्ड

हालको वडा नं.	समावेश भएका साविक गाविसहरु	साविक वडा नं.	कैफियत
१	हाकु	३-७	
२	हाकु	१,२	
	गत्लाङ्ग	७,८	
३	गत्लाङ्ग	१-६,९	
४	गोल्लुङ्ग	१-९	
५	चिलिमे	१-९	

समग्रमा स्थानीय तहको अनुसार गाउँपालिका र समावेश भएका साविकका गा.वि.स./वडा हरुलाई तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

गाउँपालिका	समावेश भएका साविकका गा.वि.स./वडा हरु
उत्तरगया गा. पा.	हाकु (८,९), लहरेपौवा (१-७, ९), ठूलोगाउँ र डाँडागाउँ
कालिका गा. पा.	धैबुङ्ग, राम्चे, भोर्ले (१,६,८, ९) र लहरेपौवा ८
गोसाइकुण्ड गा. पा.	धुन्चे, स्याफ्रु, लाड्टाड, बृद्धिम, थुमन र टिमुरे
नौकुण्ड गा. पा.	यासा, सरमथली र भोर्ले(२-५, ७)
आमाछोदिडमोगा. पा.	हाकु (१-७), गत्लाङ्ग, चिलिमे र गोलजुङ्ग

श्रोत स्थानीय तह पुर्नसंरचना आयोग

खण्ड: २

जनसांख्यिक विवरण

२.१ संक्षिप्त जनसांख्यिक विवरण

जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र वा वर्ग विशेषमा काम गर्ने मानिसलाई मात्र नभई यससँग सम्बन्धित रहने वा जिज्ञासा राख्ने सबै क्षेत्र वा वर्गका नागरिकहरूलाई उत्तिकै पर्दछ। हरेक मानिसहरू आ-आफ्नो पेशामा वा सेवामा लागि रहेका हुन्छन्, ती सबै पेशामा लागेका मानिसहरूले आ-आफ्नो किसिमको आवश्यकता अनुरूप तथ्याङ्कहरूको प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने गर्दछन्। देशको स्वास्थ्य क्षेत्रको योजना बनाउने योजनाकारहरूको लागि आवश्यक पर्ने जनसंख्या तथ्याङ्क र पर्यटन व्यवसायसँग सम्बन्धितहरूले प्रयोग र प्रचलनमा ल्याउने जनसंख्या सम्बन्धी तथ्याङ्कमा उद्देश्यात्मक बिभेद रहेको पाईन्छ। त्यसैगरी राष्ट्र र समाजका हरेक अंगमा रहेर काम गर्ने जो कोही सचेत नागरिकहरूलाई यसको सहायता विना भविष्यको योजना बनाउन र बितेका समयमा भए गरेको कामहरूको सहि मुल्याङ्कन गर्न अप्ठेरो पर्दछ। जनसंख्यासम्बन्धी तथ्याङ्कको उपयोग सरकार, स्थानीय सरकार, सरकारी र गैह्र सरकारी संस्था तथा अध्ययन र अनुसन्धानका क्षेत्रमा लागेका मानिसहरूलाई अत्यधिक पर्ने गर्दछ। यस प्रकार समग्र रूपमा भन्नु पर्दा जनसंख्या तथ्याङ्कको आवश्यकता कुनै एक क्षेत्र विशेषको साँघुरो घेराभित्र मात्र नरही व्यापक क्षेत्रको मानिससँग सम्बन्धित रहेको हुन्छ र मानिसको अस्तित्व रहनुजेलसम्म यसको आवश्यकता निरन्तर कायम नै रहने छ। कुनै पनि विषयको तथ्याङ्क संकलन गर्दा सो को परिभाषा स्पष्ट उल्लेख हुनु आवश्यक हुन्छ। संकलन गरिएका तथ्याङ्कहरू परिभाषामा एकरूपता भएमा तथ्याङ्कलाई तुलनात्मक रूपमा अध्ययन गरिन सकिने भएकोले यहाँ उल्लेख गरिएको हो। नेपालमा महत्वपूर्ण तथ्याङ्क संकलन गर्ने जिम्मेवारी केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले पाएकोमा जनसांख्यिक तथ्याङ्क आदि संकलन गर्दा उक्त निकायले गरेको परिभाषा अनुसार नै गर्दा एकरूपता हुने हुन्छ। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागद्वारा संचालन गरिने राष्ट्रिय जनगणनामा प्रयोग गरिएको केही परिभाषा यहाँ उल्लेख गरिएको छ।

जनगणना विधि र अक्सर बसोबास: गणना गर्दाको मुख्य उद्देश्य भनेको गणनामा कोहि व्यक्ति नछुटुन् तथा कोहि नदोहरिउन् भन्नु हो। जनगणना गर्ने दुई वटा विधिहरू छन् ति हुन: १) **वास्तविक उपस्थिति विधि (De-facto method)** यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको निश्चित समयमा जो जहाँ छ त्यहिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो। यो पद्धतिमा प्रायः निश्चित रातको समयलाई सन्दर्भ समय मानि त्यस रात जो जहाँ छ त्यहिबाट तथ्याङ्क संकलन गरिन्छ। २) **स्थायी बसोबास गणना विधि (De-jure method)**, यस विधिबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु भनेको Legal place of Residence अर्थात कानूनी रूपमा बसोबास गरेको ठाँउबाट तथ्याङ्क संकलन गर्नु हो।

संक्षिप्त जनसांख्यीय विवरण (वि स २०६८ अनुसार)	
जनसंख्या	४३,३००
महिला जनसंख्या	२१,८२५
पुरुष जनसंख्या	२१,४७५
परिवार संख्या	९,७७८
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (प्रतिशतमा)	-०.३३
जन घनत्व प्र.ब.कि.मि.	२८ जना
अपाङ्गता भएका जनसंख्या	१,०१६
महिला	४४४
पुरुष	५७२
साक्षरता प्रतिशत	५३.६०
महिला	४६.५०
पुरुष	६०.८५
विदेशमा रहने जनसंख्या	३,१२८
महिला	८९२
पुरुष	२,२३६
औसत परिवारको आकार	४.४३

श्रोत:केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.२ प्रदेश नं ३ को संक्षिप्त जनसांख्यीय विवरण

प्रदेश नं ३ को जनसंख्या सम्वन्धि विवरण संक्षिप्त रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

विवरण		नेपाल	प्रदेश न ३
घरपरिवार		५,४२७,३०२	१,२७०,७९७
जनसंख्या	जम्मा	२६,४९४,५०४	५,५२९,४५२
	पुरुष	१२,८४९,०४१	२,७४७,६३३
	महिला	१३,६४५,४६३	२,७८१,८१९
औषत परिवार		४.८८	४.३५
लैंगिक अनुपात		९४.१६	९८.७७

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

प्रदेश नं ३ को उमेर समुहका आधारमा जनसंख्या सम्बन्धि विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

उमेर समुह	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	५,५२९,४५२	२,७४७,६३३	२,७८१,८१९
० देखि ४	४११,७८०	२१४,०७८	१९७,७०२
५ देखि ९	५३३,५१६	२७४,३६६	२५९,१५०
१० देखि १४	६५१,५०९	३३२,५९३	३१८,९१६
१५ देखि १९	६४२,७४१	३२३,३६४	३१९,३७७
२० देखि २४	५८२,६१७	२७९,३२४	३०३,२९३
२५ देखि २९	५००,८८७	२३६,४१९	२६४,४६८
३० देखि ३४	४१४,५९५	१९८,७१०	२१५,८८५
३५ देखि ३९	३७०,२००	१७८,८८३	१९१,३१७
४० देखि ४४	३२१,०७५	१६०,६७६	१६०,३९९
४५ देखि ४९	२५९,८९०	१३१,५६६	१२८,३२४
५० देखि ५४	२२०,१०८	११२,९५३	१०७,१५५
५५ देखि ५९	१६४,५४७	८४,६३४	७९,९१३
६० देखि ६४	१४३,८२९	७०,२३५	७३,५९४
६५ देखि ६९	११२,२६१	५५,२९६	५६,९६५
७० देखि ७४	८३,७०३	४०,२२८	४३,४७५
७५ देखि माथि	११६,१९४	५४,३०८	६१,८८६

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

प्रदेश नं ३ को मातृभाषाको विवरणलाई पुरुष र महिलाका आधारमा उल्लेख गरिएको छ ।

मातृभाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	५,५२९,४५२	२,७४७,६३३	२,७८१,८१९
नेपाली	३,१७५,२४६	१,५६९,३४८	१,६०५,८९८
मैथिली	६७,०७०	४४,२९१	२२,७७९
भोजपुरी	४१,९७१	२९,१२३	१२,८४८
थारु	७४,०६९	३७,००८	३७,०६१
तामाङ	१,०१२,८६२	४९१,२४९	५२१,६१३
नेवार	६८०,०१५	३३५,१००	३४४,९१५
मगर	१००,७०९	४९,०१३	५१,६९६
अवधी	७३५	४७८	२५७
वन्तवा	१,२८१	६३४	६४७

मातृभाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
गुरुड	५२,४६०	२४,७५४	२७,७०६
लिम्बु	९,२८६	४,७००	४,५८६
वाज्जिका	३४७	२८०	६७
उर्दु	८,७५८	५,५७०	३,१८८
राजवंशी	५७९	३४९	२३०
शेपा	४९,३६९	२०,३६०	२९,००९
हिन्दी	२६,८७६	१७,४०८	९,४६८
च्यामलिङ	१,४९६	६७८	७३८
सान्थली	१०८	७४	३४
चेपाङ	४६,९७६	२३,३७७	२२,७९९
दनुवार	२७,९७६	१३,०७९	१४,८९७
उर्दु	१२४	८८	३६
सुनुवार	१६,७२२	७,९११	८,८११
बंगला	४,१४२	३,२४३	८९९
राजस्थानी	६,२३९	३,२९५	२,९४४
माफि	१२,५८५	६,०६५	६,५२०
थामी	२९,४९६	१०,३५९	१९,०५७
कुलुङ	४१०	२३३	१७७
धिमाल	४९९	२०५	२९४
तुलुङ	४९४	२५२	२४२
सम्पाङ	१८५	९७	८८
भुजेल	३८३	१९४	१८९
दराइ	६,६७६	३,९३९	३,५४५
खालिङ	२६६	१३९	१२७
कुमाल	३,९६४	१,५३८	१,६२६
थकाली	१,३२३	६३९	६८४
छन्त्याल	३२७	१६३	१६४
तिव्वती	४,१०५	२,०४४	२,०६१
दशमी	८६	४७	३९
जिरेल	४,५९२	२,९७६	२,४९६
वाम्भुले	१,१५२	५५३	५९९

मातृभाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
पुमा	२४	७	१७
होल्मो	८,१६९	४,००५	४,१६४
दुरा	९०	४६	४४
पहारी	३,२७८	१,६४५	१,६३३
लाप्चा	३,८४२	१,८४७	१,९९५
भोटे	२,०४४	९६९	१,०७५
वाहिंग	३०१	१५३	१४८
भयु	१,३७२	६५१	७२१
घले	३,६०७	१,५४८	२,०५९
पन्जावी	२३१	१३१	१००
चाइनिज	१००	६९	३१
अंग्रेजी	१,४२३	८१४	६०९
संस्कृत	२४३	२१०	३३
जेरो	४८	२१	२७
ओरीया	३७९	२५९	१२०
मगाही	१७	११	६
मिजो	२०	१०	१०
लोमी	८४	४६	३८
असामी	२८	१७	११
राइ	२८,०२५	१३,७१९	१४,३०६
ताजपुरीया	७६	४४	३२
डोटेली	३,०१६	२,०८५	९३१
वेलहरे	३३	२७	६
सुरेल	११२	५७	५५
वैतडेली	१५८	११२	४६
वनकरिया	६२	२४	३८
वजगाँइ	८८	६०	२८
फ्रेन्च	२९	१४	१५
लोपा	४३	४३	०
डोल्पाली	४३	४३	०
मनागे	३८४	२०३	१८१

मातृभाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
अन्य	१२,१०९	६,५९८	५,३८८
उल्लेख नभएका	५,५९६	२,८३८	२,७५८

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

प्रदेश नं ३ को अपाङ्गताको वर्गिकरण सम्बन्धि विवरण तल अपाङ्गताको प्रकारको आधारमा उल्लेख गरिएको छ ।

क्षेत्र	जम्मा	पुरुष	महिला	
जम्मा जनसंख्या	५,५२९,४५२	२,७४७,६३३	२,७८१,८१९	
अपाङ्गता नभएका	५,४३९,५०६	२,६९९,०७७	२,७४०,४२९	
अपाङ्गता भएका	शारीरिक अपाङ्गता	३१,७०९	१८,३४६	१३,३६३
	न्युन दृष्टिविहिनता	१७,२२३	८,५१४	८,७०९
	बहिरा	१३,४९५	६,८७९	६,६१६
	दृष्टिविहिनता	१,८१९	८८४	९३५
	स्वर बोलाई सम्बन्धी	१०,७३४	५,९८२	४,७५२
	मानसिक अपाङ्गता	५,५००	२,८५१	२,६४९
	बौद्धिक अपाङ्गता	३,०१०	१,६६३	१,३४७
	बहु अपाङ्गता	६,४५६	३,४३७	३,०१९

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.३ रसुवाको जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

रसुवा जिल्लाको गाँउपालिकाको आधारमा वडागत रुपमा २०६८ अनुसारको जनसंख्या विवरण

गा पा को नाम	वडा नं	पुरुष संख्या	महिला संख्या	जम्मा	परिवार संख्या
गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	१	४३९	४३५	८७४	२४०
	२	३०३	२१७	५२०	१३३
	३	२६१	२१९	४८०	१६३
	४	२४६	२२३	४६९	१५५
	५	१,२७६	१,१२०	२,३९६	६२६
	६	१,९९१	१,४०४	३,३९५	७२६
कालिका गाँउपालिका	१	१,०९२	१,१७६	२,२६८	४८९
	२	१,२५४	१,२९२	२,५४६	५८०
	३	७७८	८८४	१,६६२	३६२

गा पा को नाम	वडा नं	पुरुष संख्या	महिला संख्या	जम्मा	परिवार संख्या
	४	४९६	५९२	१,०८८	२२४
	५	९४०	९९८	१,९३८	४३७
नौकुण्ड गाँउपालिका	१	१,०३४	१,०३०	२,०६४	४५१
	२	७४८	६६८	१,४१६	३०३
	३	९५०	१,०५२	२,००२	४१८
	४	९१४	१,०८५	१,९९९	४०४
	५	१,००१	१,१०२	२,१०३	४३७
	६	१,१३५	१,११४	२,२४९	४७१
आमाछोदिडमो गाँउपालिका	१	४४९	५०२	९५१	२०३
	२	४७०	४५२	९२२	२०२
	३	६५६	६४५	१,३०१	२९४
	४	४७१	५०१	९७२	२६९
	५	६९४	६९३	१,३८७	३४१
उत्तरगया गाँउपालिका	१	६६९	७२४	१,३९३	२६४
	२	७८२	८७८	१,६६०	३६४
	३	५२९	६१६	१,१४५	२६२
	४	९३५	१,०६८	२,००३	४६९
	५	९६२	१,१३५	२,०९७	४९१

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

स्थानीय तह अनुसार परिवार संख्या, जनसंख्या, औषत परिवार सख्या र लैंगिक अनुपात

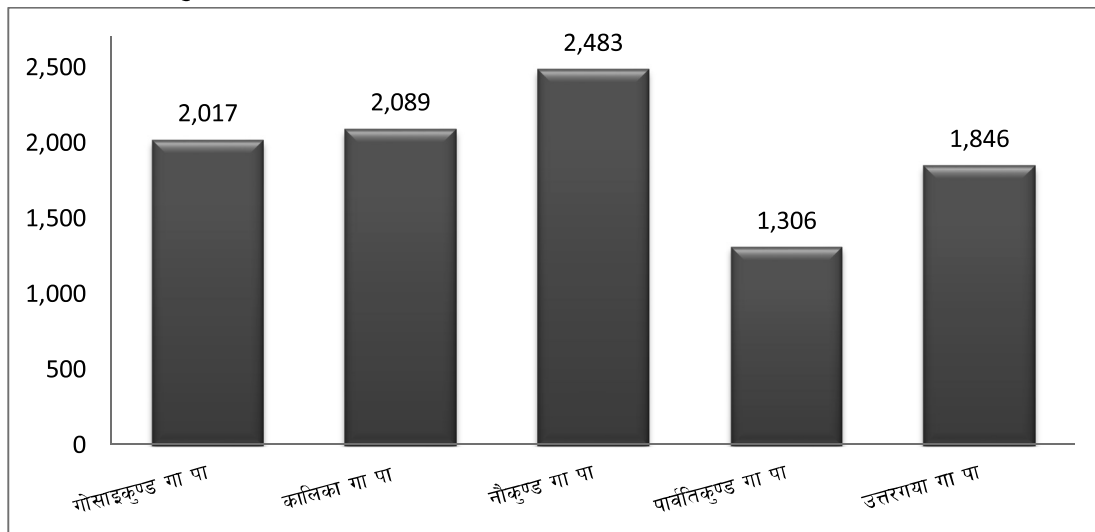
राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा देशभित्र अक्सर बसोबास गर्ने व्यक्ति तथा परिवारहरूको व्यक्तिगत तथा पारिवारिक विवरणहरू संकलन गरिएको थियो । यस जनगणनाअनुसार यस जिल्लाभित्र जम्माजम्मी ९७७८ परिवारहरू बसोबास गरेको देखिएको छ, जसमध्ये ९७४१ परिवारहरू व्यक्तिगत घरपरिवारको रूपमा बसोबास गरेको र बाँकी ३७ परिवारहरू संस्थागत रूपमा बसोबास गरेको पाइएको छ ।

स्थानीय तह	परिवार संख्या	जनसंख्या			औषत परिवार सख्या	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
जम्मा	९,७७८	४३,३००	२१,४७५	२१,८२५	४.४३	९८.४०
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	७,१४३	३,६९७	३,४४६	३.५४	१०७.२८
कालिका गा पा	२,०८९	९,४२१	४,४८६	४,९३५	४.५१	९०.९०
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	११,८२४	५,७७३	६,०५१	४.७६	९५.४१
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	५,४९०	२,६९७	२,७९३	४.२०	९६.५६

स्थानीय तह	परिवार संख्या	जनसंख्या			औषत परिवार संख्या	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
उत्तरगया गा पा	१,८४६	८,२५५	३,८४५	४,४१०	४.४७	८७.१९
संस्थागत	३७	१,१६७	९७७	१९०	-	-

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

गाँउपालिका अनुसारको औषत परिवार संख्या

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.४ मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको संरचना

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ ले जिल्लाभित्र अक्सर बसोबास गर्ने व्यक्तिहरूले बोल्ने मातृभाषाको संख्यामा तामाङ सबै भन्दा बढी ४८७५ रहेको छ । दोस्रो बाहुल्यतामा नेपाली छन् । यसै गरी तेश्रो स्थानमा देखिएको भाषा तिब्बती रहेको छ । २०६८ सालको जनगणना अनुसार यस जिल्लामा देखिएका मातृभाषाको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

गोसाइकुण्ड गा पा

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	७,१४३	३,६९७	३,४४६
नेपाली	७४६	४३९	३०७
मैथिली	४५	३३	१२
तामाङ	४,८७५	२,४७८	२,३९७
नेवार	१९३	१०८	८५
मगर	६०	३१	२९
गुरुङ	५३	२७	२६
शेर्पा	२५०	१२०	१३०

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
सिंगा	११	७	४
तिब्बत	७१०	३५४	३५६
होल्मो	७२	३५	३७
घले	७०	३२	३८
अन्य	४७	२७	२०
उल्लेख नभएका	११	६	५

कालिका गा पा

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	९,४२१	४,४८६	४,९३५
नेपाली	४,७११	२,२०८	२,५०३
मैथिली	१७	१०	७
तामाङ	४,६३९	२,२३३	२,४०६
नेवार	१५	८	७
अन्य	२३	१९	४
उल्लेख नभएका	१६	८	८

नौकुण्ड गा पा

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	११,८२४	५,७७३	६,०५१
नेपाली	१,१८२	५६२	६२०
मैथिली	१४	१२	२
तामाङ	१०,४०७	५,०९२	५,३१५
नेवार	१६	७	९
मगर	१९	१०	९
गुरुङ	१६२	८०	८२
अन्य	२४	१०	१४

आमाछोदिडमो गा पा

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	५,४९०	२,६९७	२,७९३
नेपाली	१५६	९१	६५
मैथिली	२०	१७	३
तामाङ	५,२२८	२,५५०	२,६७८
नेवार	५४	२८	२६
अन्य	३२	११	२१

उत्तरगया गा पा

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	८,२५५	३,८४५	४,४१०
नेपाली	४,३५४	२,०१३	२,३४१
मैथिली	१८	१६	२
तामाङ	३,५९७	१,६८२	१,९१५
नेवार	१४	१०	४
गुरुङ	२३२	१०४	१२८
घले	१३	५	८
अन्य	२७	१५	१२

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.५ घर/आवासीय इकाइको स्वामित्व

विगतको जनगणना जस्तै: यस जनगणनामा पनि परिवारले आवासीय हैसियतमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्वसम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थियो । कुल ९ हजार ७४१ परिवार मध्ये ८७४७ परिवारहरू आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको पाइयो भने ७०४ परिवारहरू भाडामा लिइएको आवासीय इकाइमा बसिरहेको पाइयो । तलको तालिका अनुसार सबैभन्दा बढी भाडामा बस्ने परिवार गोसाइकुण्ड गा पामा ३८८ रहेको देखिन्छ ।

घरको स्वामित्वका आधारमा परिवारको विवरण					
स्थानीय तह	जम्मा	घर वा आवासिय इकाइको स्वामित्व			
		आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
जम्मा	९,७४१	८,७४७	७०४	१६५	१२५
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,४२८	३८८	१३३	६८
कालिका गा पा	२,०८९	१,९०६	१७०	६	७
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	२,४४४	२५	४	१०
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	१,२४६	३९	१०	११
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,७२३	८२	१२	२९

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.६ घर/आवासीय इकाइको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८

राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ मा परिवार बसोबास गरिरहेको घर वा आवासीय इकाइको बनौटलाई सो घर/आवासीय इकाइको भौतिक संरचनाका मुख्य अङ्गहरू जग, बाहिरी गारो र छानाको बनावटको आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । नतिजाअनुसार परिवारहरूले प्रयोग गरिरहेको घरहरूमध्ये ८,७३६ घरको जग माटो जडित इटा/दुङ्गाबाट बनेको, ५४९ घरको बनौट सिमेन्ट जडित इटा/दुङ्गाबाट बनेको, १८० घरको ढलान पिल्लर सहितको रहेको देखिएको छ ।

स्थानीय तह	जम्मा	माटो जडित इटाढुंगा	सिमेन्ट जडित इटाढुंगा	ढलान पिल्लर सहितका	काठको पिल्लर	अन्य	नखुलेका
जम्मा	९,७४१	८,७३६	५४९	१८०	२०३	१३	६०
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,४१२	३९१	६८	१३१	४	११
कालिका गा पा	२,०८९	१,८५३	१०२	९६	१७	१	२०
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	२,४६१	४	०	३	०	१५
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	१,२४१	४	७	४७	२	५
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,७६९	४८	९	५	६	९

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.७ घरको गारोको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८

घरको बाहिरी गारोको हकमा कुल परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरू मध्ये अधिकांशले माटो जडित इटा/ढुङ्गाबाट, ९४५ ले सिमेन्ट जडित इटा/ढुङ्गाबाट, ९ ले काँचो इँटाबाट र बाँकी अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ ।

स्थानीय तह	जम्मा	माटो जडित इटाढुंगा	सिमेन्ट जडित इटाढुंगा	काठ	वाँस	काँचो इँटा	अन्य	नखुलेको
जम्मा	९,७४१	८,४५३	९५४	२०२	३९	९	१४	७०
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,३१२	५३९	१२०	२२	८	५	११
कालिका गा पा	२,०८९	१,८३२	२१२	२०	०	०	३	२२
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	२,४३०	३०	५	०	०	०	१८
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	१,२१३	१८	५१	१५	०	१	८
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,६६६	१५५	६	२	१	५	११

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.८ घरको छानाको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८

आवासीय घरको छानाको बनौट हेर्दा कुल परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरहरू मध्ये ७०४१ को जस्ता/टिन/च्यादरबाट, ९३४ को टाइल/खपटा/भिंगटीबाट, ३९० को सिमेन्ट/ढलानबाट, १४४ को खर/परालबाट छाना बनेको देखिएको छ । त्यसैगरी बाँकी छाना अन्य सामग्रीको प्रयोगबाट बनेको देखिन्छ ।

स्थानीय तह	जम्मा	गाउँपालिका अनुसार घरको छानाको बनौट अनुसार परिवार संख्या, २०६८							
		खर/पराल	जस्ता/टिन	टाइल/खपटा	सिमेन्ट/ढलान	काठ	माटो	अन्य	नखुलेका
जम्मा	९,७४१	१४४	७,०४१	९३४	३९०	१,०९९	१	६८	६४
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	३५	१,३५७	२७	१९७	३४७	१	४२	११
कालिका गा पा	२,०८९	२७	१,८१८	६१	१५५	४	०	३	२१
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	४४	१,५९५	८०९	०	४	०	१४	१७
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	११	६२८	५	७	६४७	०	३	५
उत्तरगया गा पा	१,८४६	२७	१,६४३	३२	३१	९७	०	६	१०

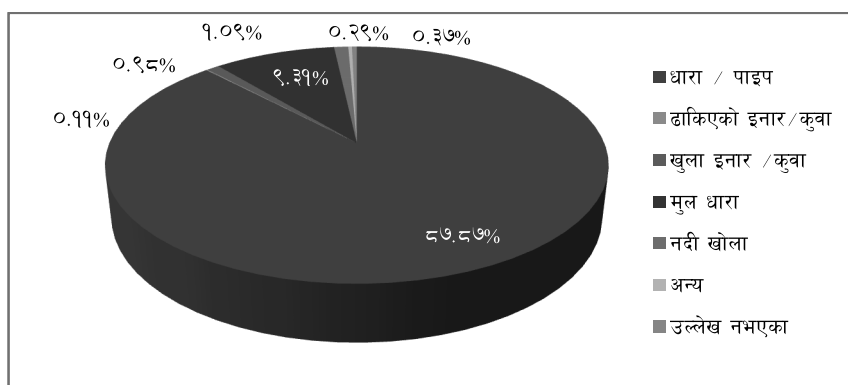
श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.९ पडनेपानीको मुख्य श्रोत अनुसार परिवार संख्या, २०६८

रसुवा जिल्लाका कुल ९७४१ परिवार मध्ये ८५५९ परिवारले धारा/पाइपबाट र ९५ ले खुला इनार/कुवा पिउने पानी मुख्यरूपमा आपूर्ति गर्ने गरेको पाइएको छ । अन्य विवरण तल उल्लेख छ ।

स्थानीय तह	जम्मा	गाउँपालिका अनुसार पिउनेपानीको मुख्य श्रोत अनुसार परिवार संख्या, २०६८						
		धारा / पाइप	ढाकिएको इनार/कुवा	खुला इनार /कुवा	मुल धारा	नदी खोला	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा	९,७४१	८,५५९	११	९५	९०६	१०६	२८	३६
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,८५३	१	६	१३९	१०	२	६
कालिका गा पा	२,०८९	२,००४	५	१८	१४	३४	०	१४
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	२,१६२	३	२८	२६५	१२	४	९
पार्वतिकुण्ड गा पा	१,३०६	९१३	०	२६	३४८	१७	०	२
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,६२७	२	१७	१४०	३३	२२	५

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.१० खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या, २०६८

शहरी क्षेत्रमा खाना पकाउन अक्सर एल.पि.ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवारहरूको बाहुल्यता रहेको छ भने ग्रामीण क्षेत्रमा काठ/दाउरा प्रयोग गर्ने परिवारको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ। यस जिल्लामा रहेका कुल परिवारको ८७२६ ले खाना पकाउन अक्सर दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ भने ८०५ परिवारले एल पि ग्यास प्रयोग गरेको पाइन्छ।

स्थानीय तह	जम्मा	खाना पकाउन प्रयोग इन्धन अनुसार परिवार संख्या, २०६८							
		काठ दाउरा	मटितेल	एल पि ग्यास	गुईठा	गोबर ग्याँस	विजुली	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा	९,७४१	८,७२६	६९	८०५	०	७५	१७	१७	३२
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,४७७	२७	४८८	०	२	६	११	६
कालिका गा पा	२,०८९	१,८७७	११	१८५	०	२	२	१	११
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	२,४४०	२७	४	०	०	२	१	९
आमाछोदिडमो गा पा	१,३०६	१,२७६	२	२२	०	०	५	०	१
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,६५६	२	१०६	०	७	२	४	५

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।

२.११ अक्सर बत्ति बाल्न प्रयोग गरिने साधन अनुसार परिवार संख्या, २०६८

जिल्लाका धेरैजसो घरपरिवारहरूले आफु बसोबास गरेको घर/आवासीय इकाइमा बत्ति बाल्नका लागि अक्सर विजुली प्रयोग गर्ने गरेका छन्। गत २०६८ सालको जनगणनामा विजुली प्रयोग गर्ने परिवार ६९६१ रहेको छ। बत्ति बाल्नका लागि अक्सर सोलार र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार क्रमशः ६२० र ९७६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

स्थानीय तह	जम्मा	गाउँपालिका अक्सर बत्ति बाल्न प्रयोग गरिने साधन अनुसार परिवार संख्या, २०६८					
		विजुली	मटितेल	गोबर ग्यास	सोलार	अन्य	नखुलेका
जम्मा	९,७४१	६,९६१	१,१४८	०	६२०	९७६	३६
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	१,५८३	१६६	०	१५३	१०९	६
कालिका गा पा	२,०८९	१,९१२	१४३	०	०	२०	१४
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	१,५४२	५०५	०	३६	३९१	९
आमाछोदिडमो गा पा	१,३०६	५३८	११३	०	३३२	३२१	२
उत्तरगया गा पा	१,८४६	१,३८६	२२१	०	९९	१३५	५

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।

२.१२ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको सुविधा अनुसार परिवार संख्या, २०६८

जनगणना २०६८ अनुसार रसुवा जिल्लाका ४२९१ परिवारहरूसँग आफू बस्ने घरमा अबै पनि शौचालयको सुविधा नभएको तथ्याङ्क रहेको छ। जसमा सबैभन्दा बढी नौकुण्ड गा.पा.मा रहेको देखिन्छ। ३६०६ परिवारहरूले सेप्टिक ट्याङ्कमा जोडिएको प्लस भएको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। त्यसैगरी साधारण शौचालय प्रयोग गर्ने परिवारहरूको संख्या १८८१ देखिएको छ।

स्थानीय तह	जम्मा	शौचालय नभएका	शौचालयको सुविधा अनुसार		नखुलेको
			सेप्टिक ट्याङ्क भएको	साधारण	
जम्मा	९,७४१	४,२१९	३,६०६	१,८८१	३५
गोसाइकुण्ड गा.पा.	२,०१७	७१४	८७७	४२१	५
कालिका गा.पा.	२,०८९	४४२	१,०४७	५८६	१४
नौकुण्ड गा.पा.	२,४८३	१,५३४	५५१	३८९	९
आमाछोदिडमो गा.पा.	१,३०६	८६१	२४४	१९९	२
उत्तरगया गा.पा.	१,८४६	६६८	८८७	१९९	५

रेडियो, केवल टिभी, कम्प्युटर, मोबाइल, गाडी, मोटरसाइकल, साइकल लगाएतका उल्लेखित सुविधा भएका परिवार संख्याको विवरण तलको तालिकाबाट उल्लेख गरिएको छ।

स्थानीय तह	जम्मा	कुनै सुविधा नभएको	कतिमा एउटा	उल्लेखित सुविधा भएका परिवार संख्या										उल्लेख नभएका		
				रेडियो	टीभी	केवल टीभी	कम्प्युटर	इन्टरनेट	टेलिफोन	मोबाइल	गाडी	मोटरसाइकल	साइकल		अन्य सवारी	फिज
जम्मा	९,७४१	२,१९९	७,४४३	५,०८५	२,२७१	१,३३६	२३१	८३	५९७	५,४६४	३६	१२८	२४	३	१२७	९९
गोसाइकुण्ड गा.पा.	२,०१७	४२४	१,५८६	८५८	६८७	५१९	९५	५२	३४०	१,२००	२८	७५	९	२	६८	७
कालिका गा.पा.	२,०८९	२१२	१,८७८	१,३६६	६२१	३८३	५५	१२	११३	१,४२४	२	२४	८	०	२८	२९

नौकुण्ड गा पा	२,४८३	५९२	१,८९९	१,५०२	२७४	१४	२०	३	३१	१,१९४	०	२	४	०	०	३२
आमाछोदिडमो गा पा	१,३०६	५३५	७५६	४१४	११५	२६	१२	५	२६	५६२	२	६	१	०	३	१५
उत्तरगया गा पा	१,८४६	४३६	१,३९४	९४५	५७४	३९४	४९	११	८७	१,०८४	४	२१	२	१	२८	१६

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लामा अनुपस्थित (विदेशमा बसोबास गर्ने) जनसंख्या ३ हजार १२८ जना रहेको देखिन्छ, जसमा पुरुषको संख्या २२३६ र महिलाको संख्या ८९२ रहेको छ । अनुपस्थित व्यक्तिहरुको अनुपस्थितिको कारण हेर्दा सबैभन्दा बढी नौकुण्ड गाउँपालिकावाट र सबैभन्दा कम पार्वतिकुण्ड गाउँपालिकावाट देखिन्छ ।

स्थानीय तह	जम्मा	अनुपस्थित परिवार	अनुपस्थित जनसंख्या		
			जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	९,७४१	२,४२३	३,१२८	२,२३६	८९२
गोसाइकुण्ड गा पा	२,०१७	३८९	५१०	२६९	२४१
कालिका गा पा	२,०८९	४४५	५३८	४१५	१२३
नौकुण्ड गा पा	२,४८३	७७३	१,०३८	७११	३२७
आमाछोदिडमो गा पा	१,३०६	३४८	४६०	३२०	१४०
उत्तरगया गा पा	१,८४६	४६८	५८२	५२१	६१

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

२.१३ उमेर समुह अनुसार गाउँपालिका अनुसारको जनसङ्ख्या

जनसङ्ख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसङ्ख्याको सर्वाधिक अंश रहेको देखिन्छ । यसलाई १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहले पछ्याएको छ । पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसङ्ख्याको सबैभन्दा धेरै र महिलातर्फ पनि कुल महिलाको सबैभन्दा धेरै १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहकै व्यक्तिहरु रहेको देखिन्छ । उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको देखिन्छ । ७५ वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेर

समूहमा सबै भन्दा कम जनसंख्या रहेको देखिन्छ, जसमा ८२ जना छन्। वडा गत उमेर समूहको जनसंख्या तल दिईएको छ।

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
भोर्ले	कालिका गा. पा.	४,५ र नौकुण्ड ५,६	०-४	७१७	३६०	३५७	५१०	२७३	२३७
			५-९	९४८	४५६	४९२	६५८	३१४	३४४
			१०-१४	७५०	३९९	३५१	८२४	४११	४१३
			१५-१९	६२०	३००	३२०	६४६	३००	३४६
			२०-२४	४८८	२२२	२६६	४०४	१७७	२२७
			२५-२९	३६३	१८१	१८२	३३२	१४७	१८५
			३०-३४	३४९	१६६	१८३	३११	१३७	१७४
			३५-३९	३४३	१७२	१७१	२७७	१२२	१५५
			४०-४४	३०३	१४९	१५४	२७६	११२	१६४
			४५-४९	२५०	१४२	१०८	२४९	१३१	११८
			५०-५४	१८९	९०	९९	२८७	१४५	१४२
			५५-५९	१४०	८२	५८	१८०	१००	८०
			६०-६४	१७३	८३	९०	१७३	८४	८९
			६५-६९	११८	६८	५०	१३८	६६	७२
			७०-७४	८८	४८	४०	१२८	६३	६५
			७५+	१२६	६५	६१	१७७	१०१	७६
			जम्मा	५९६५	२९८३	२९८२	५५७०	२६८३	२८८७
धैवुङ	कालिका गा. पा.	२,३ र ५	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	५७७	३००	२७७	३४०	१५२	१८८
			५-९	६९४	३३९	३५५	५०३	२५९	२४४
१०-१४	७३३	३७१	३६२	६९३	३४८	३४५			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			१५-१९	५५०	२६७	२८३	६१०	२८४	३२६
			२०-२४	४११	१८९	२२२	४१२	१६३	२४९
			२५-२९	३२५	१५४	१७१	३७७	१५७	२२०
			३०-३४	२७४	१३६	१३८	३०१	१३६	१६५
			३५-३९	२८४	१४३	१४१	२७७	१२५	१५२
			४०-४४	२१४	११०	१०४	२६४	१२९	१३५
			४५-४९	२१२	१२१	९१	२२४	११३	१११
			५०-५४	१६२	८३	७९	२२५	१२०	१०५
			५५-५९	१४३	७३	७०	१८७	१०८	७९
			६०-६४	१२१	६९	५२	१४४	७७	६४
			६५-६९	९१	४३	४८	१३४	६८	६६
			७०-७४	६०	२८	३२	९५	५३	४२
			७५+	९३	४९	४४	१४२	७३	६९
			जम्मा	४९४४	२४७५	२४६९	४९२८	२३६८	२५६०
राम्चे	कालिका गा. पा.	१	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२३२	१२०	११२	१९२	१०४	८८
			५-९	३०४	१४२	१६२	२७०	१२३	१४७
			१०-१४	३००	१६५	१३५	३३३	१५४	१७९
			१५-१९	२५२	१२१	१३१	२४७	१०८	१३९
			२०-२४	१७७	९५	८२	१७४	८२	९२
			२५-२९	१४६	७९	६७	१७०	७७	९३
			३०-३४	१४३	७१	७२	१२५	६०	६५
			३५-३९	१५०	८१	६९	१३६	६०	७६
			४०-४४	८७	४५	४२	१४७	७४	७३
			४५-४९	१११	६१	५०	११३	५६	५७
			५०-५४	५०	३१	१९	१२७	६१	६६
			५५-५९	५३	२६	२७	७७	४५	३२
६०-६४	५६	३०	२६	५९	२८	३१			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			६५-६९	४५	३०	१५	४७	३१	१६
			७०-७४	१९	१०	९	२२	१४	८
			७५+	२८	१४	१४	२९	१५	१४
			जम्मा	२१५३	११२१	१०३२	२२६८	१०९२	११७६
डाँडागाँउ	उत्तरगया गा. पा.	१,२	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२५९	१४०	११९	१९०	९३	९७
			५-९	३३६	१६०	१७६	२५७	१२९	१२८
			१०-१४	३२९	१८५	१४४	३५८	१७२	१८६
			१५-१९	२३२	११४	११८	२६२	१२०	१४२
			२०-२४	१५४	७०	८४	१६४	७०	९४
			२५-२९	१४२	७१	७१	१५२	६२	९०
			३०-३४	१३१	५७	७४	१०६	४६	६०
			३५-३९	११६	६६	५०	११९	४९	७०
			४०-४४	९१	४९	४२	१२६	५३	७३
			४५-४९	८१	४१	४०	९९	५५	४४
			५०-५४	६१	३७	२४	१००	५९	४१
			५५-५९	४९	३१	१८	६३	२८	३५
			६०-६४	४७	२३	२४	६६	३५	३१
			६५-६९	३०	१४	१६	४६	२५	२१
			७०-७४	३६	१६	२०	३२	१७	१५
७५+	४७	२७	२०	४६	२०	२६			
			जम्मा	२१४१	११०१	१०४०	२१८६	१०३३	११५३
ठूलोगाँउ	उत्तरगया गा. पा.	२,३	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	१८९	८४	१०५	११४	५४	६०
			५-९	२२३	१०५	११८	१४६	७६	७०
			१०-१४	२१९	१११	१०८	१८२	९०	९२

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			१५-१९	१३४	६८	६६	१७७	७४	१०३
			२०-२४	११३	४२	७१	८८	३८	५०
			२५-२९	१०२	३९	६३	८३	३०	५३
			३०-३४	७७	४३	३४	६७	२७	४०
			३५-३९	७९	४०	३९	६५	२५	४०
			४०-४४	८४	४६	३८	६४	२६	३८
			४५-४९	४९	२३	२६	७३	३८	३५
			५०-५४	६२	३६	२६	७१	३६	३५
			५५-५९	३६	१९	१७	५४	२७	२७
			६०-६४	४९	३०	१९	४९	३१	१८
			६५-६९	२८	१३	१५	३८	२४	१४
			७०-७४	३५	१९	१६	३०	१४	१६
			७५+	३३	१८	१५	५५	२६	२९
			जम्मा	१५१२	७३६	७७६	१३५६	६३६	७२०
लहरेपौवा	उत्तरगया गा. पा.	४,५ र कालिका २	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	६०२	३०१	३०१	३३३	१६८	१६५
			५-९	६९५	३४६	३४९	४४७	२०४	२४३
			१०-१४	७०६	३५२	३५४	६४१	३१४	३२७
			१५-१९	५६०	२७२	२८८	५४१	२५८	२८३
			२०-२४	४९२	२३३	२५९	३५०	१३१	२१९
			२५-२९	३५३	१६१	१९२	२९०	१११	१७९
			३०-३४	३०३	१५६	१४७	२६६	१०६	१६०
			३५-३९	२७९	१३०	१४९	२५०	११२	१३८
			४०-४४	२४८	१२५	१२३	२३५	९९	१३६
			४५-४९	१९४	१०२	९२	२५०	११२	१३८
			५०-५४	१५७	८४	७३	२३३	११८	११५
			५५-५९	१४९	७६	७३	१७७	९६	८१
६०-६४	१२९	७०	५९	१४०	६५	७५			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			६५-६९	९८	४९	४९	१२२	४४	७८
			७०-७४	७२	४१	३१	८९	४४	४५
			७५+	९५	४८	४७	१५८	८६	७२
			जम्मा	५१३२	२५४६	२५८६	४५२२	२०६८	२४५४
गोल्जुङ	आमाछोदिङमो गा. पा.	४	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	१५६	७५	८१	७८	३८	४०
			५-९	११७	५८	५९	११८	६०	५८
			१०-१४	१०६	६०	४६	१४२	५८	८४
			१५-१९	८४	५१	३३	८५	४६	३९
			२०-२४	११३	७३	४०	६१	३३	२८
			२५-२९	१०१	६२	३९	५०	२२	२८
			३०-३४	१०९	७१	३८	४६	२२	२४
			३५-३९	९८	५४	४४	५७	२३	३४
			४०-४४	६५	४४	२१	५२	२८	२४
			४५-४९	४९	२९	२०	४०	१८	२२
			५०-५४	४४	२५	१९	८१	४०	४१
			५५-५९	४४	२१	२३	३९	१८	२१
			६०-६४	३७	२०	१७	४१	२२	१९
			६५-६९	२७	१२	१५	४७	२५	२२
			७०-७४	१०	७	३	१२	७	५
७५+	२३	१०	१३	२३	११	१२			
			जम्मा	११८३	६७२	५११	९७२	४७१	५०१
गत्लाङ	आमाछोदिङमो गा. पा.	२,३	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२१५	११३	१०२	२१४	९७	११७
			५-९	२०९	११६	९३	२१८	१०४	११४

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			१०-१४	२२३	१२१	१०२	२३२	११९	११३
			१५-१९	१४९	७२	७७	१४३	७६	६७
			२०-२४	१७९	९४	८५	१४२	६९	७३
			२५-२९	१०६	४६	६०	८७	४२	४५
			३०-३४	११७	६१	५६	११२	४८	६४
			३५-३९	१०८	५८	५०	१२४	६०	६४
			४०-४४	७६	४१	३५	८९	४८	४१
			४५-४९	१०३	५२	५१	१०३	६१	४२
			५०-५४	५२	२३	२९	६०	२६	३४
			५५-५९	४३	२४	१९	६८	३३	३५
			६०-६४	७५	३४	४१	८५	४२	४३
			६५-६९	४०	२०	२०	४७	२०	२७
			७०-७४	१९	१२	७	५१	२६	२५
			७५+	२५	१३	१२	३०	१७	१३
			जम्मा	१७३९	९००	८३९	१८०५	८८८	९१७
हाकु	आमाछोदिडमो गा. पा.	१,२ र उत्तरगया १	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२९३	१३९	१५४	२२७	११६	११
			५-९	३८३	१९३	१९०	३१६	१५२	१६४
			१०-१४	३३४	१७९	१५५	३१२	१४०	१७२
			१५-१९	२४८	१३५	११३	१६७	७६	९१
			२०-२४	२४५	१३५	११०	१५३	६७	८६
			२५-२९	१८४	९८	८६	१३५	६२	७३
			३०-३४	१०८	५३	५५	११७	५४	६३
			३५-३९	१३४	७७	५७	१३०	५९	७१
			४०-४४	९९	५४	४५	१०७	५९	४८
			४५-४९	११२	५१	६१	९९	४७	५२
			५०-५४	८८	४१	४७	१०४	५५	४९
५५-५९	७०	४५	२५	५१	२७	२४			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			६०-६४	८४	३७	४७	७१	४०	३१
			६५-६९	५७	३३	२४	५९	२७	३२
			७०-७४	४०	२७	१३	५५	३२	२३
			७५+	२७	१५	१२	६६	३६	३०
			जम्मा	२५०६	१३१२	११९४	२१६९	१०४९	११२०
चिलिमे	आमाछोदिडमो गा. पा.	५	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	१९१	९७	९४	१४३	७९	६४
			५-९	२११	११२	९९	१४९	७०	७९
			१०-१४	१३९	६६	७३	१६३	६५	९८
			१५-१९	१३८	५८	८०	१४८	६९	७९
			२०-२४	१५३	९०	६३	१०२	४८	५४
			२५-२९	११९	७५	४४	८५	३४	५१
			३०-३४	९१	४५	४६	६५	४०	२५
			३५-३९	९०	५६	३४	८६	४०	४६
			४०-४४	९२	५६	३६	१०७	५३	५४
			४५-४९	६३	२८	३५	८९	४८	४१
			५०-५४	६५	४२	२३	५२	३१	२१
			५५-५९	३२	१७	१५	४६	३०	१६
			६०-६४	५८	३१	२७	६२	३०	३२
			६५-६९	१७	८	९	३३	१९	१४
			७०-७४	२६	११	१५	२१	१३	८
७५+	३६	२०	१६	२७	१६	११			
			जम्मा	१५२१	८१२	७०९	१३७८	६८५	६९३
धुन्चे	गोसाइकुण्ड गा. पा.	६	उमेर समूह	वि.स. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२५२	११६	१३६	२१७	११४	१०३
			५-९	२८९	१६५	१२४	३०१	१५४	१४७
			१०-१४	२७९	१४८	१३१	३७५	१९५	१८०

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			१५-१९	२२४	१२४	१००	३०६	१७१	१३५
			२०-२४	२०५	१०५	१००	२०८	९७	१११
			२५-२९	२३२	१३०	१०२	२४८	१२७	१२१
			३०-३४	२००	११९	८१	१८९	१००	८९
			३५-३९	१९९	१२४	७५	१७५	९४	८१
			४०-४४	१३३	९१	४२	१९०	१०८	८२
			४५-४९	९६	६७	२९	१६०	१०१	५९
			५०-५४	७०	४३	२७	१३१	७१	६०
			५५-५९	४८	२३	२५	८६	५२	३४
			६०-६४	४९	३१	१८	५४	३०	२४
			६५-६९	१८	८	१०	३५	२१	१४
			७०-७४	२४	१२	१२	३१	१८	१३
			७५+	१२	९	३	३८	२२	१६
			जम्मा	२३३०	१३१५	१०१५	२७४४	१४७५	१२६९
वृद्धिम	गोसाइकुण्ड गा. पा.	३	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	७४	४४	३०	३८	२०	१८
			५-९	४९	२२	२७	१८	८	१०
			१०-१४	३३	१०	२३	११	२	९
			१५-१९	२८	१६	१२	१३	९	४
			२०-२४	५८	२८	३०	१६	५	११
			२५-२९	४२	१८	२४	३०	१६	१४
			३०-३४	४०	१८	२२	४२	२२	२०
			३५-३९	२९	१६	१३	३९	१८	११
			४०-४४	३६	२१	१५	३०	१८	१२
			४५-४९	२९	१४	१५	२६	११	१५
			५०-५४	३०	१६	१४	४१	२२	१९
			५५-५९	२७	१३	१४	२७	१८	९
६०-६४	४२	२१	२१	३२	१५	१७			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			६५-६९	२४	१६	८	१०	४	६
			७०-७४	२३	९	१४	२१	११	१०
			७५+	१३	९	४	२८	१३	१५
			जम्मा	५७७	२९१	२८६	४२२	२१२	२१०
लाडटाड	गोसाइकुण्ड गा. पा.	४	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	७३	३८	३५	३८	१३	२५
			५-९	३९	२२	१७	१७	९	८
			१०-१४	१६	५	११	४	२	२
			१५-१९	२६	११	१५	७	४	३
			२०-२४	५१	२७	२४	१५	६	९
			२५-२९	७३	३५	३८	५०	१५	३५
			३०-३४	५३	२६	२७	५०	२७	२३
			३५-३९	२८	१७	११	५९	२८	३१
			४०-४४	४०	१५	२५	४३	२४	१९
			४५-४९	३१	१४	१७	२९	९	२०
			५०-५४	२५	१२	१३	२८	१९	९
			५५-५९	२४	९	१५	३५	१६	१९
			६०-६४	११	७	४	१८	१०	८
			६५-६९	९	४	५	१४	७	७
			७०-७४	९	४	५	४	३	१
७५+	१३	६	७	४	०	४			
			जम्मा	५२१	२५२	२६९	४१५	१९२	२२३
स्याफ्रु	गोसाइकुण्ड गा. पा.	५	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	२९६	१५१	१४५	१८३	१०३	८०
			५-९	२७९	१४७	१३२	१९८	१०१	९७
			१०-१४	२३३	११३	१२०	३०४	१४१	१६३
१५-१९	१९६	११४	८२	२४३	१२२	१२१			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			२०-२४	२०५	११२	९३	१७२	९१	८१
			२५-२९	१७९	११२	६७	१७३	८६	८७
			३०-३४	१४०	७३	६७	१६७	८६	८१
			३५-३९	१४१	७७	६४	१५४	९१	६३
			४०-४४	११५	६३	५२	१५२	८३	६९
			४५-४९	७२	४४	२८	११९	६७	५२
			५०-५४	६१	२७	३४	१२०	६३	५७
			५५-५९	४३	२५	१८	६९	३६	३३
			६०-६४	६६	३५	३१	७५	३७	३८
			६५-६९	४९	२१	२८	३८	२०	१८
			७०-७४	३३	१७	१६	४५	१९	२६
			७५+	३३	१७	१६	४५	१९	२६
			जम्मा	२१४१	११४७	९९४	२२७१	११७२	१०९९
थुमन	गोसाइकुण्ड गा. पा.	१	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	११७	६०	५७	८४	४४	४०
			५-९	१३१	६७	६४	१०१	३९	६२
			१०-१४	९८	४९	४९	७७	३७	४०
			१५-१९	७८	४२	३६	७०	३३	३७
			२०-२४	१०४	५४	५०	५१	२५	२६
			२५-२९	६२	३६	२६	४८	२४	२४
			३०-३४	७४	४५	२९	५०	२४	२६
			३५-३९	६३	३६	२७	६०	३२	२८
			४०-४४	४२	२५	१७	६९	४०	२९
			४५-४९	५०	२६	२४	४१	२४	१७
			५०-५४	३८	२३	१५	३३	१३	२०
			५५-५९	३६	१५	२१	२८	१४	१४
६०-६४	४९	२७	२२	४५	२५	२०			
६५-६९	१६	१४	२	४९	२६	२३			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			७०-७४	१४	८	६	३३	१७	१६
			७५+	१५	९	६	२९	१६	१३
			जम्मा	९८७	५३६	४५१	८६८	४३३	४३५
टिमुरे	गोसाइकुण्ड गा. पा.	२	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	५१	२४	२७	३५	२१	१४
			५-९	५७	३१	२६	४९	२१	२८
			१०-१४	६१	२७	३४	२२	८	१४
			१५-१९	३८	१७	२१	२४	१२	१२
			२०-२४	४८	२०	२८	३२	१३	१९
			२५-२९	३४	२४	१०	२५	१३	१२
			३०-३४	४२	२७	१५	३२	१५	१७
			३५-३९	४२	२६	१६	२९	१५	१४
			४०-४४	३०	१४	१६	४६	२४	२२
			४५-४९	२७	१३	१४	३२	१९	१३
			५०-५४	२३	१४	९	२८	१४	१४
			५५-५९	१४	१२	२	१४	९	५
			६०-६४	२२	१०	१२	१५	८	७
			६५-६९	९	४	५	६	४	२
			७०-७४	१४	८	६	१५	८	७
७५+	५	१	४	१९	९	१०			
			जम्मा	५१७	२७२	२४५	४२३	२१३	२१०
यासा	नौकुण्ड गा. पा.	१,२,६	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	४२७	२२२	२०५	३६१	१८७	१७४
			५-९	५३०	२६३	२६७	५१०	२३७	२७३
			१०-१४	४५०	२४१	२०९	५५४	२९७	२५७
१५-१९	३२६	१६१	१६५	३२८	१९३	१३५			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			२०-२४	३१८	१५६	१६२	२२३	१०२	१२१
			२५-२९	३०३	१४९	१५४	१८४	८८	९६
			३०-३४	२४७	१३३	११४	२१४	१०५	१०९
			३५-३९	२२४	१११	११३	२१२	१०५	१०७
			४०-४४	२२२	१२३	९९	२२२	१००	१२२
			४५-४९	१९६	१०६	९०	२१४	११८	९६
			५०-५४	१५५	९७	५८	१८९	१०७	८२
			५५-५९	११७	५४	६३	१६७	८५	८२
			६०-६४	१५६	९६	६०	१६०	९२	६८
			६५-६९	७०	३५	३५	९६	५१	४५
			७०-७४	८७	४७	४०	८०	४१	३९
			७५+	१०१	६२	३९	१३०	६५	६५
			जम्मा	३९२९	२०५६	१८७३	३८४४	१९७३	१८७१
समरथली	नौकुण्ड गा. पा.	३,४	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			०-४	४९२	२२२	२७०	४४५	२२६	२१९
			५-९	६२०	३०४	३१६	५५४	२६५	२८९
			१०-१४	६१५	३०६	३०९	६०४	२८४	३२०
			१५-१९	४३०	२०३	२२७	४३१	१९४	२३७
			२०-२४	३२०	१५१	१६९	२५९	९६	१६३
			२५-२९	२५७	१२८	१२९	२३७	८६	१५१
			३०-३४	२३७	११३	१२४	१८२	७२	११०
			३५-३९	२२३	११८	१०५	१७८	७५	१०३
			४०-४४	१८४	१०२	८२	२२९	११३	११६
			४५-४९	१३८	६६	७२	१९३	९७	९६
			५०-५४	१६०	८८	७२	१८०	८३	९७
			५५-५९	१००	५५	४५	११३	६२	५१
६०-६४	१३८	६९	६९	१३१	७२	५९			

साविक गाविस	स्थानीय तह	हालको वडा न	उमेर समूह	वि.सं. २०५८			वि.सं. २०६८		
				दुवै	पुरुष	महिला	दुवै	पुरुष	महिला
			६५-६९	६७	३७	३०	८१	४२	३९
			७०-७४	७४	३४	४०	९३	५१	४२
			७५+	५३	२९	२४	८२	३७	४५
			जम्मा	४१०८	२०२५	२०८३	३९९२	१८५५	२१३७

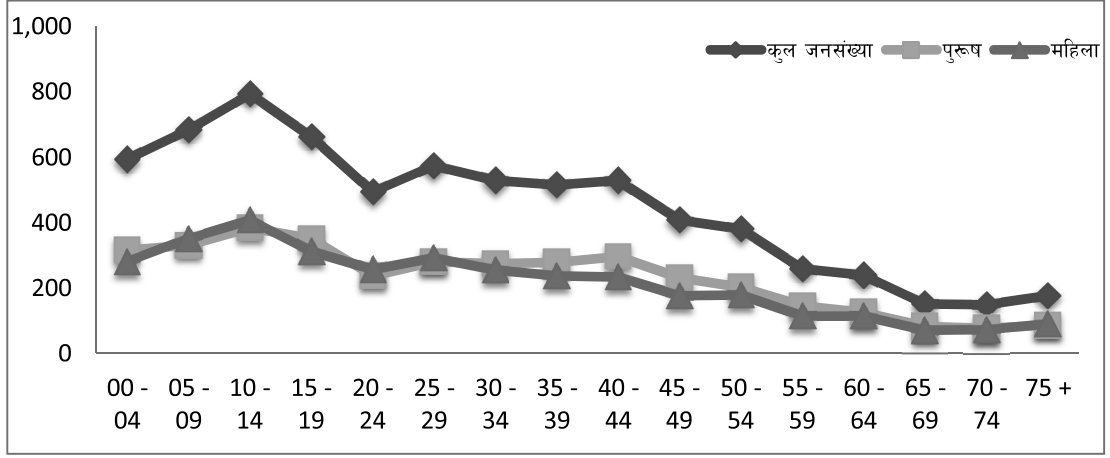
श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

गाउँपालिका अनुसारको अमेर अनुसारको जनसंख्या विवरण तल उल्लेख गरिन्छ ।

गोसाइकुण्ड गा पा

गोसाइकुण्ड गा पा	कुल जनसंख्या		पुरुष	महिला
	जम्मा			
	०० - ०४	५९५	३१५	२८०
	०५ - ०९	६८४	३३२	३५२
	१० - १४	७९३	३८५	४०८
	१५ - १९	६६३	३५१	३१२
	२० - २४	४९४	२३७	२५७
	२५ - २९	५७४	२८१	२९३
	३० - ३४	५३०	२७४	२५६
	३५ - ३९	५१६	२७८	२३८
	४० - ४४	५३०	२९७	२३३
	४५ - ४९	४०७	२३१	१७६
	५० - ५४	३८१	२०२	१७९
	५५ - ५९	२५९	१४५	११४
	६० - ६४	२३९	१२५	११४
	६५ - ६९	१५२	८२	७०
	७० - ७४	१४९	७६	७३
	७५ +	१७७	८६	९१

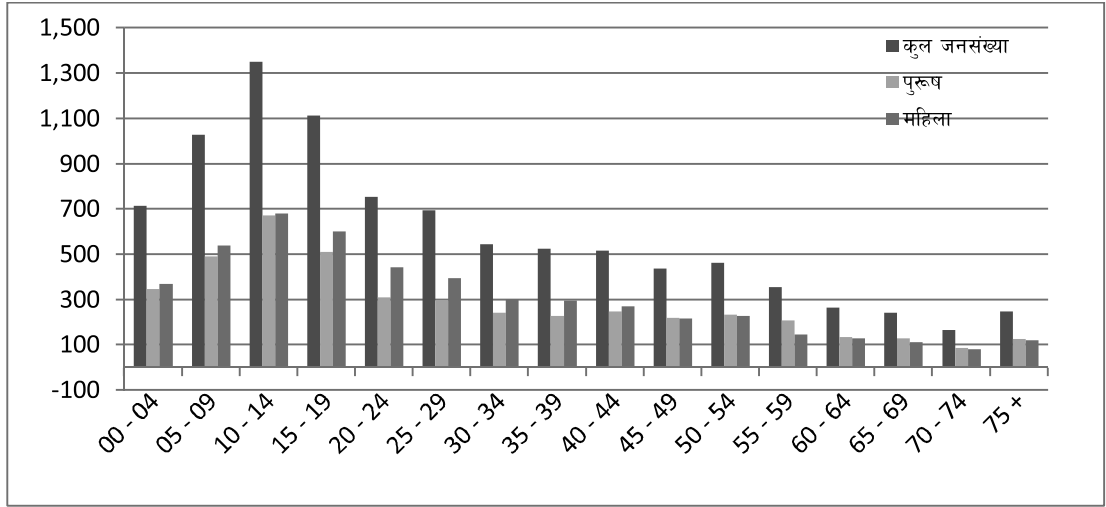
श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

कालिका गा पा

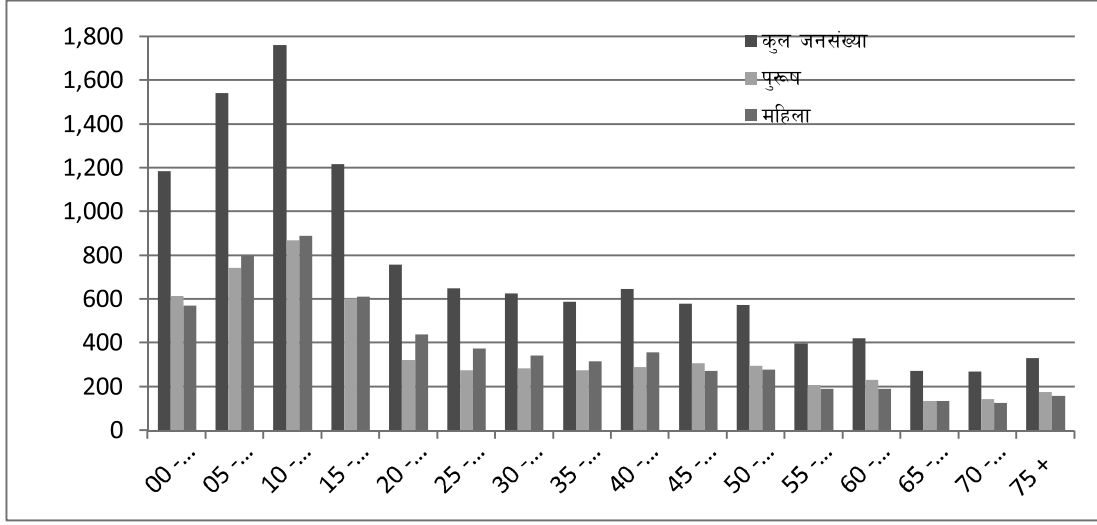
उमर समुह	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
जम्मा	९,४२१	४,४८६	४,९३५
०० - ०४	७१६	३४७	३६९
०५ - ०९	१,०३०	४९०	५४०
१० - १४	१,३५२	६७२	६८०
१५ - १९	१,११४	५११	६०३
२० - २४	७५३	३११	४४२
२५ - २९	६९४	३००	३९४
३० - ३४	५४६	२४३	३०३
३५ - ३९	५२४	२२७	२९७
४० - ४४	५१८	२४७	२७१
४५ - ४९	४३७	२१९	२१८
५० - ५४	४६२	२३५	२२७
५५ - ५९	३५५	२०८	१४७
६० - ६४	२६४	१३४	१३०
६५ - ६९	२४२	१२९	११३
७० - ७४	१६७	८७	८०
७५ +	२४७	१२६	१२१

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

नौकुण्ड गा पा

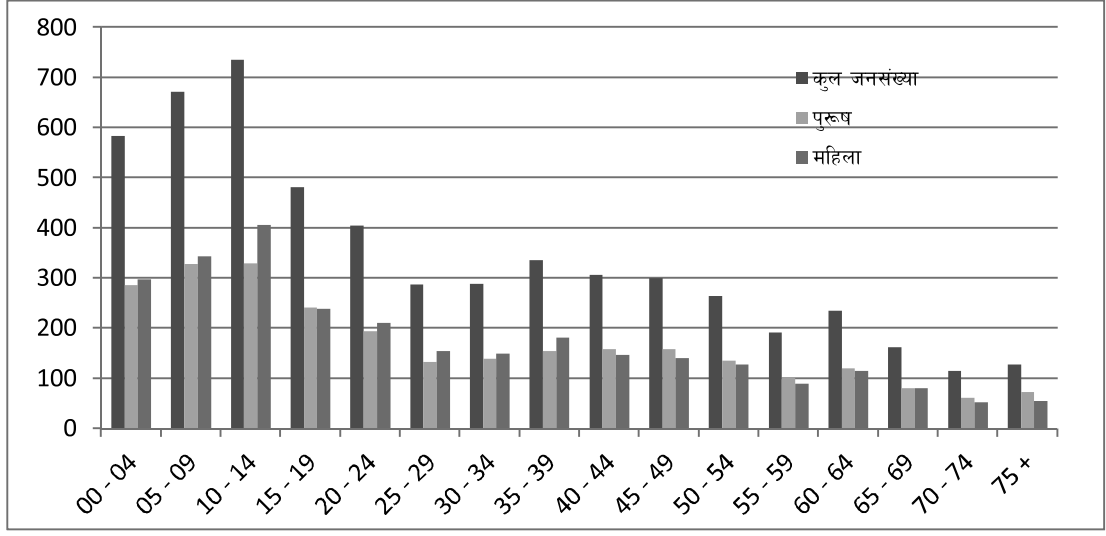
नौकुण्ड गा पा	उमर समुह	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
	जम्मा		११,८२४	५,७७३
०० - ०४		१,१८६	६१५	५७१
०५ - ०९		१,५४२	७४३	७९९
१० - १४		१,७६०	८७०	८९०
१५ - १९		१,२१७	६०४	६१३
२० - २४		७५९	३२१	४३८
२५ - २९		६५०	२७६	३७४
३० - ३४		६२७	२८३	३४४
३५ - ३९		५८९	२७४	३१५
४० - ४४		६४६	२९०	३५६
४५ - ४९		५८१	३०८	२७३
५० - ५४		५७४	२९६	२७८
५५ - ५९		३९८	२०८	१९०
६० - ६४		४२२	२३१	१९१
६५ - ६९		२७२	१३६	१३६
७० - ७४		२६९	१४३	१२६
७५ +		३३२	१७५	१५७

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

पार्वतिकुण्ड गा पा

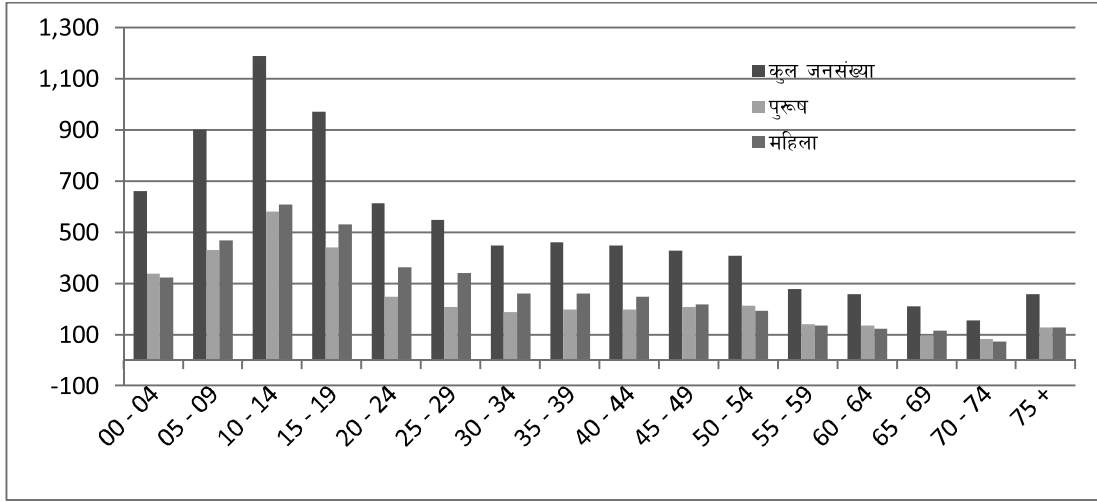
	उमेर समुह	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
	जम्मा		५,४९०	२,६९७
आमाछोदिडमो गा पा	०० - ०४	५८३	२८६	२९७
	०५ - ०९	६७२	३२८	३४४
	१० - १४	७३५	३२९	४०६
	१५ - १९	४८१	२४२	२३९
	२० - २४	४०५	१९४	२११
	२५ - २९	२८८	१३३	१५५
	३० - ३४	२८९	१३९	१५०
	३५ - ३९	३३६	१५४	१८२
	४० - ४४	३०६	१५९	१४७
	४५ - ४९	३००	१५९	१४१
	५० - ५४	२६४	१३६	१२८
	५५ - ५९	१९१	१०२	८९
	६० - ६४	२३५	१२०	११५
	६५ - ६९	१६२	८१	८१
	७० - ७४	११५	६२	५३
	७५ +	१२८	७३	५५

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

उत्तरगया गा पा

उमर समुह	कुल जनसंख्या	पुरुष	महिला
जम्मा	८,२५५	३,८४५	४,४१०
०० - ०४	६६२	३३९	३२३
०५ - ०९	९०२	४३२	४७०
१० - १४	१,१९१	५८१	६१०
१५ - १९	९७३	४४१	५३२
२० - २४	६१५	२५०	३६५
२५ - २९	५५०	२०९	३४१
३० - ३४	४५०	१८८	२६२
३५ - ३९	४६२	२००	२६२
४० - ४४	४४८	१९८	२५०
४५ - ४९	४२८	२०८	२२०
५० - ५४	४०९	२१४	१९५
५५ - ५९	२७८	१४१	१३७
६० - ६४	२६०	१३६	१२४
६५ - ६९	२१२	९६	११६
७० - ७४	१५७	८३	७४
७५ +	२५८	१२९	१२९

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

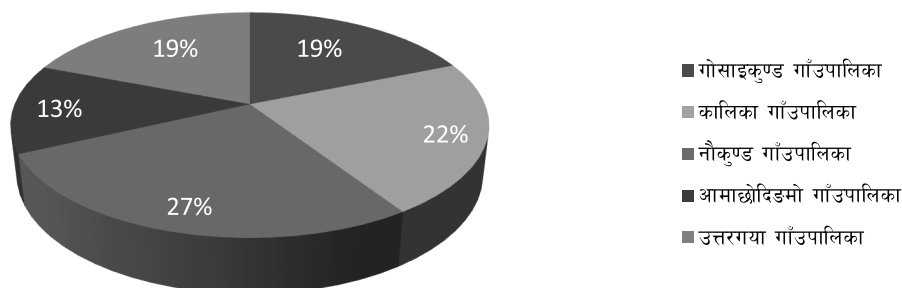
२.१४ घरपरिवार सम्बन्धी तथ्यांकीय विवरण

गाउँपालिकाको नाम	जनसंख्या		
	घर परिवार	पुरुष	महिला
गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	२,०४३	४,५१६	३,६१८
कालिका गाउँपालिका	२,०९२	४,५६०	४,९४२
नौकुण्ड गाउँपालिका	२,४८४	५,७८२	६,०५१
आमाछोदिडमो गाउँपालिका	१,३०९	२,७४०	२,७९३
उत्तरगया गाउँपालिका	१,८५०	३,८७७	४,४२१
जम्मा	९,७७८	२१,४७५	२१,८२५

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

स्थानीय तह अनुसार जनसंख्याको विवरण तलको पाइचार्टमा उल्लेख गरिएको छ । जसमा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या नौकुण्ड गाउँपालिकामा देखिन्छ, जसमा २७ प्रतिशत रहेको छ, भने सबैभन्दा कम आमाछोदिडमो गाउँपालिकामा १३ प्रतिशत रहेको छ । अन्य विवरण तल उल्लेख गरिन्छ ।

स्थानीय तह अनुसार महिला तथा पुरुषको जम्मा संख्या

२.१५ जातजाती अनुसार जनसंख्याको संरचना

वि.सं. २०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार रसुवा जिल्लामा बसोवास गर्दै आएका मुख्य जातजातीहरूमा क्रमशः तामाङ, ब्राम्हण पहाडी, क्षेत्री, नेवार, मगर आदि रहेका छन् भने विगतको राष्ट्रिय जनगणना २०५८ अनुसार यस जिल्लामा पनि यस्तै अवस्था रहेको थियो। यस जिल्लाको विस्तृत जातजातीको तुलनात्मक तथ्याङ्कको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ र स्थानीय तह अनुसार जातिगत जनसंख्या तल दिइएको छ।

गोसाइकुण्ड गा पा			
जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	७,१४३	३,६९७	३,४४६
क्षेत्री	१२६	७६	५०
ब्राम्हण-पहाडी	३३१	२१७	११४
मगर	९२	५२	४०
तामाङ	५,६०२	२,८२९	२,७७३
नेवार	२२९	१२६	१०३
कामी	१०९	५१	५८
राइ	११	६	५
गुरुङ	६६	३४	३२
दमाइ/ढोली	२९	१४	१५
शेर्पा	४३	२४	१९
घर्ती/भुजेल	११	५	६
हजाम/ठाकुर	१४	८	६
होल्मो	१००	४८	५२
घले	२८३	१४४	१३९
अन्य	९७	६३	३४

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।

कालिका गा पा

जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	९,४२१	४,४८६	४,९३५
क्षेत्री	२२९	१०७	१२२
ब्राम्हण-पहाडी	३,३९६	१,६०५	१,७९१
मगर	१३६	६२	७४
तामाङ	४,९०९	२,३६९	२,५४०
नेवार	१५०	७०	८०
कामी	१४६	६०	८६
गुरुङ	२७	११	१६
दमाङ/ढोली	२८३	१३०	१५३
घर्ती/भुजेल	१३	६	७
घले	८४	३६	४८
अन्य	४८	३०	१८

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

नौकुण्ड गा पा

जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	११,८२४	५,७७३	६,०५१
क्षेत्री	११५	५५	६०
ब्राम्हण-पहाडी	३५४	१७७	१७७
मगर	४२	२२	२०
तामाङ	१०,०५०	४,९१३	५,१३७
नेवार	३७३	१७२	२०१
कामी	२५९	११८	१४१
गुरुङ	१७३	८६	८७
दमाङ/ढोली	१४	८	६
घले	४०२	१९६	२०६
अन्य	४२	२६	१६

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

आमाछोदिडमो गा पा

जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	५,४९०	२,६९७	२,७९३
ब्राम्हण-पहाडी	४५	३२	१३
तामाङ	५,११८	२,५०३	२,६१५
नेवार	५९	३१	२८
कामी	८५	४६	३९
घले	१३०	५६	७४
अन्य	५३	२९	२४

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

उत्तरगया गा पा

जातजाती	जम्मा	पुरुष	महिला
जम्मा	८,२५५	३,८४५	४,४१०
क्षेत्री	३६८	१६६	२०२
ब्राम्हण-पहाडी	२,२७९	१,०५०	१,२२९
मगर	२२५	९२	१३३
तामाङ	३,६४८	१,७०६	१,९४२
नेवार	१६३	८५	७८
कामी	१९२	९७	९५
गुरुङ	१,०४६	४८०	५६६
दमाइ/ढोली	११२	५७	५५
ब्राम्हण-तराइ	१७	७	१०
वादी	५३	२६	२७
घले	१०९	५२	५७
अन्य	४३	२७	१६

श्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

खण्ड ३
निर्वाचन तथा पुर्वाधार विकास

३.१ स्थानीय निर्वाचन सम्बन्धि विवरण

रसुवा जिल्लामा सम्पन्न भएको स्थानीय तह निर्वाचनको संक्षिप्त विवरण र गाउँपालिका अनुसार वडा संख्या, मतदान स्थल संख्या मतदान केन्द्र संख्या, मतदाता संख्या र निर्वाचित पदाधिकारी संख्याको विवरण तलको तालिकाबाट उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४

- जम्मा मतदाता संख्या - २७,८५४
- महिला - १३,८,३२
- पुरुष - १४,०२२
- खसेको मत - २२,६८९ (८१.४५ प्रतिशत)
- पूर्ण रुपमा बदर मत - १,६२८ (७.०५ प्रतिशत)
- गाउँपालिका संख्या - ५
- अपाङ्गता भएका मतदाता - ४४५
- अपाङ्गता मैत्री मतदान केन्द्र - १
- मतदान स्थल - ३४
- मतदान केन्द्र - ४२

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	वडा संख्या	मतदान स्थल संख्या	मतदान केन्द्र संख्या	मतदाता संख्या		निर्वाचित पदाधिकारी संख्या		
					महिला	पुरुष	सभा	कार्यपालिका	
१	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	६	८	८	२१८८	२०८५	२९	१४	
२	आमाछोदिङमो गाउँपालिका	५	६	६	१७८४	१६८९	२७	१३	
३	नौकुण्ड गाउँपालिका	६	८	११	४०२६	३८७९	३१	१४	
४	उत्तरगया गाउँपालिका	५	६	८	३०६६	३११०	२७	१३	
५	कालिका गाउँपालिका	५	६	९	२९५८	३०६९	२६	१३	
जिल्ला समन्वय समितिमा निर्वाचित पदाधिकारी संख्या								९	

३.१.१ मतदाताको उमेर अनुसारको लैंगिक विवरण

क्र. सं.	स्थानीय तह	उमेर समूह										जम्मा		
		१८ भन्दा कम*		१८-२४		२५-४०		४१-६०		६१-७५			७५ भन्दा माथी	
		म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु		म	पु
१	उत्तरगया गापा	५४	७८	६२९	६९६	११५४	१०८८	८८३	८९६	३५९	३६६	८५	१००	६३०८
२	गोसाइकुण्ड गापा	२७	४७	२८६	३६४	७७७	७८५	६७३	६९०	२६३	२६५	८६	८४	४३४७
३	नौकुण्ड गापा	५४	७६	७५२	७५८	१२७३	१२९०	१२४२	१२६२	४८७	५१९	१९८	१२८	८०३९
४	कालिका गापा	४८	५८	५३१	५९९	११४३	१०६१	८९६	८४८	३८६	४०९	११३	१२२	६२१४
५	आमाछोदिडमो गापा	३५	३५	२४१	३३८	६२६	६५५	५४५	५१७	२१५	२३०	६१	४४	३५४२

श्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, रसुवा ।

३.१.२ प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको निर्वाचन क्षेत्र र विजयी उम्मेदवारहरुको विवरण

निर्वाचन क्षेत्र	समावेश क्षेत्र	निर्वाचन क्षेत्र नं.	विजयी उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम	प्राप्त मत
प्रतिनिधि सभा	रसुवा जिल्लाको सबै भुभाग	१	मोहन आचार्य	नेपाली कांग्रेस	१४४५३
प्रदेश सभा	कालिका गाँउपालिकाको वडा नं ४ र ५, गोसाइकुण्ड गाँउपालिका र नौकुण्ड गाँउपालिका	१	प्रभात तामाङ	नेपाली कांग्रेस	६९७६
	कालिका गाँउपालिकाको वडा नं १,२,३, उत्तरगया गाँउपालिका र आमाछोदिडमो गाँउपालिका	२	प्रेम तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी	७०४०

श्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, रसुवा ।

३.१.३ स्थानीय तह निर्वाचनमा गाँउपालिकाका वडाहरु समेतबाट विजयी उम्मेदवारहरुको विवरण

क्र.स	स्थानीय तह	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम/ स्वतन्त्र	प्राप्त मत	
१	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका		अध्यक्ष	कैसाड नुर्पु तामाङ	नेकपा (एमाले)	१८२८	
२			उपाध्यक्ष	कार ग्याल्मु तामाङ	नेकपा (एमाले)	१७४०	
३		१	वडा अध्यक्ष	फुर्पु सोनाम तामाङ	नेकपा (एमाले)	२९२	
४			महिला सदस्य	पेम्बा ल्हामो तामाङनी	नेकपा (एमाले)	२३२	
५			सदस्य	टासी छिरिङ तामाङ	नेपाली काँग्रेस	२०८	
६			सदस्य	ग्यालडुप तामाङ	नेकपा (एमाले)	२१७	
७		२	वडा अध्यक्ष	दावा डिण्डुप तामाङ	नेपाली काँग्रेस	१८३	
८			महिला सदस्य	पेम्बा जाग्मु घले	नेपाली काँग्रेस	१७४	
९			सदस्य	सुनौ औदी तामाङ	नेपाली काँग्रेस	१७३	
१०			सदस्य	सुनम साङवो नगरकोटी	नेपाली काँग्रेस	१३८	
११		३	वडा अध्यक्ष	ल्हाम्पा ग्याल्बु तामाङ	नेपाली काँग्रेस	१८६	
१२			महिला सदस्य	कान्छी लामा	नेपाली काँग्रेस	१९४	
१३			सदस्य	टाँसी घले	नेपाली काँग्रेस	१८८	
१४			सदस्य	ल्हाम्पा छिरिङ तामाङ	नेपाली काँग्रेस	१९०	
१५		४	वडा अध्यक्ष	सुप्पा तामाङ	नेकपा (एमाले)	१०३	
१६			महिला सदस्य	छिरिङ डोल्मा तामाङ	नेकपा (एमाले)	१००	
१७			सदस्य	छिरिङ फिन्जो लोप्चन	नेपाली काँग्रेस	निर्विरोध	
१८			सदस्य	डेरुप तामाङ	नेपाली काँग्रेस	निर्विरोध	
१९		५	वडा अध्यक्ष	सिङ्गी धिण्डुप तामाङ	नेकपा (एमाले)	५७०	
२०			महिला सदस्य	छोपेमा तामाङ	नेकपा (एमाले)	५९२	
२१			दलित महिला सदस्य	गोरी विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	५८३	
२२			सदस्य	भुज्युङ तामाङ	नेकपा (एमाले)	५८५	
२३				सदस्य	नुर्पु छिरिङ तामाङ	नेकपा (एमाले)	५८३
२४		६	वडा अध्यक्ष	दावा सिदार वाङ्वा	नेकपा (एमाले)	४६७	
२५			महिला सदस्य	पासाङ बुट्टी तामाङ	नेकपा (एमाले)	५१२	
२६			दलित महिला सदस्य	चमेली विक	नेकपा (एमाले)	४९९	
२७			सदस्य	तेम्पा ग्याल्बो घले	नेकपा (एमाले)	४९८	
२८				सदस्य	विश्व कुमार घले	नेकपा (एमाले)	४८४
२९		कालिका गाउँपालिका		अध्यक्ष	सीता कुमारी पौडेल अधिकारी	नेकपा (एमाले)	१४५८
३०				उपाध्यक्ष	भवानी प्रसाद न्यौपाने	नेकपा (एमाले)	१७०२
३१			१	वडा अध्यक्ष	मालफुर्पा तामाङ स्याङ्वा	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	४८४
३२				महिला सदस्य	कल्पना तामाङ	नेकपा (माओवादी)	४९१

क्र.स	स्थानीय तह	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम/ स्वतन्त्र	प्राप्त मत
					केन्द्र)	
३३			दलित महिला सदस्य		नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	निर्विरोध
३४			सदस्य	उर्पा थोका तामाङ	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	४९८
३५			सदस्य	लाक्पा छिरिङ	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	४९१
३६		२	वडा अध्यक्ष	विक्रम लोप्चन	नेकपा (एमाले)	५१४
३७	महिला सदस्य		चित्र कुमारी भट्ट	नेकपा (एमाले)	४८२	
३८	दलित महिला सदस्य		सुकु लक्ष्म विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	४६३	
३९	सदस्य		कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	नेकपा (एमाले)	४४०	
४०	सदस्य		कृष्ण बहादुर आचार्य	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	४४२	
४१		३	वडा अध्यक्ष	पुस्परराज न्यौपाने	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	४०३
४२	महिला सदस्य		गिता घिमिरे	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	३७५	
४३	दलित महिला सदस्य		कान्छी भुपाल	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	३६७	
४४		४	वडा अध्यक्ष	मंगलमान तामाङ	नेपाली कांग्रेस	२६७
४५	महिला सदस्य		सानुमाया तितुङ	नेपाली कांग्रेस	२८१	
४६	दलित महिला सदस्य		चनमति वि.क.	नेपाली कांग्रेस	२६६	
४७	सदस्य		ठाकुर प्रसाद देवकोटा	नेपाली कांग्रेस	२४५	
४८	सदस्य		ज्ञान बहादुर तामाङ	नेपाली कांग्रेस	२२३	
४९		५	वडा अध्यक्ष	रामहरी देवकोटा	नेकपा (एमाले)	३८५
५०	महिला सदस्य		सावित्री पुडाशैनी	नेकपा (एमाले)	३४९	
५१	दलित महिला सदस्य		सृजना नेपाली	नेकपा (एमाले)	३६५	
५२	सदस्य		इन्द्र प्रसाद पौडेल	नेकपा (एमाले)	३४३	
५३	सदस्य		अर्जुन प्रसाद पौडेल	नेकपा (एमाले)	३९५	
५४			अध्यक्ष	नुर्वु स्याङबो घले	नेपाली कांग्रेस	२३०१
५५			उपाध्यक्ष	सिर्जना लामा	नेकपा (एमाले)	१६०९
५६	नौकृण्ड गाउँपालिका	१	वडा अध्यक्ष	कान्छा तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३७६
५७			महिला सदस्य	ओमो तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३१५
५८			दलित महिला	पार्वती विश्वकर्मा	नयाँ शक्ति पार्टी,	३२६

क्र.स	स्थानीय तह	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम/ स्वतन्त्र	प्राप्त मत
			सदस्य		नेपाल	
५९			सदस्य	बुद्धि बहादुर तमाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३४२
६०			सदस्य	जित बहादुर घले	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३०६
६१		२	वडा अध्यक्ष	लाल सिङ नेकोर	नेपाली काँग्रेस	२७५
६२	महिला सदस्य		सिन धिकि तामाङ नि	नेपाली काँग्रेस	२९०	
६३	सदस्य		महेन्द्र लोप्चन	नेपाली काँग्रेस	२७९	
६४	सदस्य		मामि गुरुङ	नेपाली काँग्रेस	२७८	
६५		३	वडा अध्यक्ष	मेम्बर थीङ तामाङ	नेकपा (एमाले)	३६२
६६	महिला सदस्य		वेली थापा/बुलुन	नेकपा (एमाले)	३३९	
६७	दलित महिला सदस्य		मान कुमारी विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	३३९	
६८	सदस्य		कूल प्रसाद भट्ट	नेकपा (एमाले)	३६३	
६९	सदस्य		सुरेन्द्र ग्यावा	नेकपा (एमाले)	३२६	
७०		४	वडा अध्यक्ष	सुकमान तामाङ पाखेन	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३१८
७१	महिला सदस्य		सानु माया तामाङनी	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३१४	
७२	दलित महिला सदस्य		सानु कान्छी सुनार	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	निर्विरोध	
७३	सदस्य		श्याम राज डंगोल	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३२५	
७४	सदस्य		लवाङ नुर्पु तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३०४	
७५		५	वडा अध्यक्ष	घोटे ग्याम्जन	नेकपा (एमाले)	३८७
७६	महिला सदस्य		शारदा देवि गुरुङ	नेकपा (एमाले)	४७१	
७७	दलित महिला सदस्य		गोपिनी परियार	नेकपा (एमाले)	४८१	
७८	सदस्य		सुन्तलि माया घले	नेकपा (एमाले)	४५७	
७९	सदस्य		राम कुमार न्यौपाने	नेकपा (एमाले)	४४६	
८०		६	वडा अध्यक्ष	धर्म बहादुर थोका	नेपाली काँग्रेस	३८६
८१	महिला सदस्य		निस्मा तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३९२	
८२	दलित महिला सदस्य		शान्ती माया विश्वकर्मा	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३८६	
८३	सदस्य		नेमा तितुङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३६१	
८४	सदस्य		कर्म सिं तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	३७५	

क्र.स	स्थानीय तह	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम/ स्वतन्त्र	प्राप्त मत
					नेपाल	
८५	आमाछोदिडमो गाउँपालिका		अध्यक्ष	बुचुड तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	९६४
८६			उपाध्यक्ष	नविना तामाङ	नेकपा (एमाले)	६६५
८७		१	वडा अध्यक्ष	निमा दिण्डु तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१४६
८८			महिला सदस्य	सोनाम तामाङ	नेकपा (एमाले)	१६२
८९			दलित महिला सदस्य	जुरेली कामिनी	नेकपा (एमाले)	निर्विरोध
९०			सदस्य	न्हीमा दार्के तामाङ	नेकपा (एमाले)	१५९
९१			सदस्य	दोर्जे तामाङ	नेकपा (एमाले)	१६७
९२		२	वडा अध्यक्ष	दावा नोर्जु तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१७८
९३			महिला सदस्य	निमा वाङमो तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१६०
९४			दलित महिला सदस्य	श्री माया कामी	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	निर्विरोध
९५			सदस्य	दावा नोर्चे तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१७८
९६			सदस्य	ठिधोर्चे तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१६४
९७		३	वडा अध्यक्ष	दावा गोम्बो तामाङ	नेकपा (एमाले)	१५८
९८			महिला सदस्य	शुसिला तामाङ	नेकपा (एमाले)	१६३
९९			दलित महिला सदस्य	हिरा माया विश्वकर्मा	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१०५
१००			सदस्य	ठूलो कान्छा तामाङ	नेकपा (एमाले)	१९०
१०१			सदस्य	फुर्पु छेवाङ तामाङ	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	१३४
१०२		४	वडा अध्यक्ष	टासी घ्याल्जेन घले	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	२२५
१०३			महिला सदस्य	फुर्पु लोडजे तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१८९
१०४			दलित महिला सदस्य	हिरा विश्वकर्मा	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	निर्विरोध
१०५	सदस्य		मिडमर वाङदी तामाङ	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	१७४	
१०६	सदस्य		फुर्पा वाङदी तामाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	१७०	
१०७	५	वडा अध्यक्ष	टासी छेवाङ तामाङ	नेकपा (एमाले)	२५३	
१०८		महिला सदस्य	नोर्साङ ग्याल्मो घलेनी	नेकपा (एमाले)	२२३	

क्र.स	स्थानीय तह	वडा नं.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दलको नाम/ स्वतन्त्र	प्राप्त मत
१०९			दलित महिला सदस्य	चरीमाया विश्वकर्मा	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	निर्विरोध
११०			सदस्य	पेम्बा तमाङ	नेकपा (एमाले)	२१०
१११			सदस्य	बहादुर तमाङ	नेकपा (एमाले)	२०३
११२	उत्तराया गाउँपालिका		अध्यक्ष	उपेन्द्र लमसाल	नेपाली कांग्रेस	१६३०
११३			उपाध्यक्ष	चमेली गुरुङ	नेकपा (एमाले)	१८७८
११४		१	वडा अध्यक्ष	बम बहादुर तमाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	२७६
११५			महिला सदस्य	मन्दु तमाङ	नयाँ शक्ति पार्टी, नेपाल	२७१
११६			दलित महिला सदस्य	ज्ञानु विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	२२६
११७			सदस्य	बम बहादुर तमाङ	नेकपा (एमाले)	२३३
११८			सदस्य	पुर्ण बहादुर घले	नेकपा (एमाले)	२३४
११९			२	वडा अध्यक्ष	खुवा बहादुर गुरुङ	नेपाली कांग्रेस
१२०		महिला सदस्य		सिता भट्ट	नेकपा (एमाले)	३२४
१२१		दलित महिला सदस्य		सुन्तली नेपाली	नेपाली कांग्रेस	३२६
१२२		सदस्य		सालिकराम अधिकारी	नेपाली कांग्रेस	३५९
१२३		सदस्य		कृष्ण प्रसाद सुवेदी	नेकपा (एमाले)	२८९
१२४		३	वडा अध्यक्ष	लाल बहादुर तामाङ लामा	नेकपा (एमाले)	२४७
१२५			महिला सदस्य	विन्दा रैला	नेकपा (एमाले)	२८५
१२६			दलित महिला सदस्य	सुन्तली विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	२९१
१२७			सदस्य	मिन बहादुर गुरुङ	नेकपा (एमाले)	२६०
१२८			सदस्य	पूर्ण बहादुर गुरुङ	नेकपा (एमाले)	२५३
१२९		४	वडा अध्यक्ष	केशर बहादुर बुलुन	नेकपा (एमाले)	५०४
१३०			महिला सदस्य	शान्त कुमारी ग्लान	नेकपा (एमाले)	४७२
१३१			दलित महिला सदस्य	पुतली विश्वकर्मा	नेकपा (एमाले)	४७४
१३२			सदस्य	प्रताप सिंह बुलुन	नेकपा (एमाले)	४७०
१३३			सदस्य	टेक बहादुर थापा क्षेत्री	नेकपा (एमाले)	७४३
१३४		५	वडा अध्यक्ष	ईश्वर थापा	नेपाली कांग्रेस	४६५
१३५			महिला सदस्य	भगवती पौडेल	नेपाली कांग्रेस	५१२
१३६			दलित महिला सदस्य	उषा नेपाली	नेपाली कांग्रेस	४७१
१३७			सदस्य	शारदा कुमार न्यौपाने	नेपाली कांग्रेस	६४३
१३८			सदस्य	दया राम आचार्य	नेकपा (माओवादी केन्द्र)	३८७

३.१.४ मतदाता संख्या (प्रतिनिधि र प्रदेशसभा निर्वाचन सम्म)

गाँउपालिका	पुरुष	महिला	जम्मा
उत्तरगया गा पा	३६३५	३६३५	७२७०
कालिका गा पा	३५७०	३५८९	७१५९
गोसाईकुण्ड गा पा	२५३९	२४६२	५००१
नौकुण्ड गा पा	४५५६	४२६७	८८२३
आमाछोदिडमो गा पा	२१५५	२०१२	४१६७
जम्मा	१६४५५	१५९६५	३२४२०

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, रसुवा

३.२. भू-उपयोग

जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १५१२ वर्ग कि.मि. रहेकोमा भू-उपयोगको दृष्टिकोणले यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ठूलो हिस्सा वनजंगल र हिउँले ढाकेको छ। तलको तालिकाबाट यस सम्बन्धी विवरण स्पष्ट हुन्छ।

टोपोग्राफिक नक्सा १९९४/९८ का अनुसार यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १,५१९.३१ वर्ग कि.मि. र राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को प्रतिवेदन अनुसार १,५४४ वर्ग कि.मि. रहेको छ। जस मध्ये हवाई मैदान ०.०४ वर्ग कि.मि., भ्वाडी क्षेत्र ६३.११ वर्ग कि.मि., १,५१२ वर्ग कि.मि., खेती योग्य जमिनको क्षेत्रफल ११९.१४ वर्ग कि.मि., जंगल ३८४.८८ वर्ग कि.मि., हिमनदी ९०.६८ वर्ग कि.मि., घाँसे जमिन १७५.४० वर्ग कि.मि., बरफ-चट्टान ०.५३ वर्ग कि.मि., बलौटे क्षेत्र ७.७५ वर्ग कि.मि., खेर गएको जमिन ६३५.५४ वर्ग कि.मि. र जल क्षेत्र ४२.२४ वर्ग कि.मि. रहेको छ। प्रति वर्ग कि.मि. २८ जनाको जनघनत्व रहेको छ। जम्मा घरधुरी संख्या ९,७७८ रहेको तथ्यांकबाट देखिन्छ।

क्र. स.	विवरण	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
१	कुल वनजंगल क्षेत्र (Total Forest Area)	४७४९४	३१.४
२	भ्वाडी (Shrub)	१५६६७	१०.४
३	कृषियोग्य जमिन, घाँस (Agricultural Land/Grass)	९४४३	६.३
४	जलासय (Water Bodies)	५४	०.०
५	बाँझो जमिन (Bare Land)	८९८३	५.९
६	हिउँ (Snow)	२५१३८	१६.६
७	अन्य (Others)	४४३०८	२९.३
जम्मा		१५१०८७	१००.०

स्रोत केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।

३.३ पुर्वाधारविकास सम्बन्धि विवरण

विद्युत र उर्जा

साविकको स्याफुबेंसी गा.वि.स.(हाल गोसाइकुण्ड गाँउपालिका) मा २२ मे.वा. क्षमताको चिलिमे जलविद्युत आयोजना र साविकको डाँडागाउँ गा.वि.स.(हाल उत्तरगया गाँउपालिका) मा ५ मे.वा. क्षमताको मैलुङ खोला जलविद्युत आयोजनासञ्चालनमा रहेको छ। यस जिल्लाको धुन्चे, गोल्लुङ, चिलिमे, गतलाङ, स्याफ्रु, राम्चे, धैबुङ, लहरेपौवा, भोर्ले, यार्सा, बृद्धिम, सरमथली, ठूलोगाउँ, हाकु, टिमुरे, थमन र डाडाँगाउँ गरी जम्मा १७ वटा गा.वि.स.हरूमा राष्ट्रिय प्रसारणद्वारा विद्युत सेवा उपलब्ध छ। लाडटाङ गा.वि.स.मा लघु जलविद्युत सेवा उपलब्ध छ भने लाडटाङ गाविसमा आगामी आ.व.मा राष्ट्रिय प्रसारण लाईन पुऱ्याइने लक्ष्य लिइएको छ। हाकु गा.वि.स.को बाँकी गाउँहरूमा पनि राष्ट्रिय प्रसारणलाई आगामी आर्थिक वर्ष भित्रमा पुऱ्याउने योजना राखिएको छ। साथै जिल्ला विकास समिति रसुवाले नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सहकार्यमा आगामी केहि वर्ष भित्रमा सबै गा.वि.स.का सबै वडाहरूमा विद्युतीकरण गरी सक्ने योजना बनाएको छ।

जिल्लाका जलविद्युत आयोजना र क्षमता

जलविद्युत आयोजना	गाँउपालिका	क्षमता
त्रिशुली ३ ए जलविद्युत	उत्तरगया	६० मे.वा.
माथिल्लो मैलुङ 'ए'	पार्वतीकुण्ड	६.४२ मे.वा.
अप्पर त्रिशुली-१	उत्तरगया र पार्वतीकुण्ड	२१६ मे.वा.
सान्जेन	पार्वतीकुण्ड	४२.५ मे.वा.
अप्पर सान्जेन	पार्वतीकुण्ड	१४.८ मे.वा.
रसुवागढी	गोसाइकुण्ड	१११ मे.वा.

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण, रसुवा।

विद्युत सम्बन्धी विवरण (आ.व. २०७०/७१ सम्म)

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	मान	कैफियत
१.	विद्युत लाभान्वित परिवार	प्रतिशत	१४६००	
१.१	कुल ग्राहक	सङ्ख्या	३६५०	मिल, उद्योग, सिंचाई समेत
२.	विद्युत सुविधा पुगेको साविक गा.वि.स.	सङ्ख्या	१४	लहरेपौवा, डाँडागाउँ, ठूलोगाउँ, धैबुङ, राम्चे, धुन्चे, स्याफ्रु, गोल्लुङ, चिलिमे, बृद्धिम, भोर्ले, यार्सा, सरमथली, गत्लाङ
३.	विद्युत प्रणाली क्षमता	किलोभोल्ट	२६१५	४३ वटा ट्रान्सफर्मर

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	मान	कैफियत
४.	मभौला जलविद्युत केन्द्र	सङ्ख्या	१	चिलिमे जलविद्युत केन्द्र
४.१	मभौला जलविद्युत केन्द्रको क्षमता	मे.वा.	२०	
७.	लघु जलविद्युत केन्द्र	सङ्ख्या	४	

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण, रसुवा नुवाकोट डिभिजन ।

३.४ बैकिङ तथा वित्तीय सेवा

यस जिल्लामा जम्मा ७ वटा बैंक रहेको छ । जस मध्ये २ वटा सरकारी र ५ वटा निजी रहेका छन् । सरकारीमा कृषि विकास बैंक शाखा र नेपाल बैंक लिमिटेड शाखा रहेका छन् भने निजीमा जनता बैंक नेपाल, एनएमवी बैंक, एनबी बैंक, हिमालयन बैंक र मेघा बैंक स्थापना भई सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । मेघा बैंक स्याफ्रु गाविसको स्याफ्रुवेंसी, हिमालयन बैंक लहरेपौवा गाविसको वेत्रावती बजारमा र धैबुङको कालिकास्थान र टिमुरेमा जनता बैंकको एक्सटेन्सन काउण्टर रहेको छ । त्यसैगरी धैबुङको कालिकास्थानमा नीजि क्षेत्रको ICFC फाइनान्स र डिप्रोक्स विकास बैंक समेतले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यसका अतिरिक्त अन्य बैंकहरु पनि स्थापनाको क्रममा रहेको पाइन्छ ।

३.५ यातायात

हिमाली जिल्ला भएतापनि यस जिल्लाको साविक १४ वटा गा.वि.स.मा पक्की/ग्राभेल/कच्ची सडकले छोएको छ भने अन्य गा.वि.स.हरुमा पनि पुन्याउने अभियान जारी राखिएको छ । रसुवा जिल्लाका प्रत्येक स्थानीय तहले चालु आ.व. र आगामी आ.व.लाई समेत सडक पहुँच विस्तार वर्षको रुपमा मनाउने सोच बनाएको पाइन्छ । यस जिल्लामा रहेका सडक र तीनको लम्बाई निम्न अनुसार छ ।

सि.नं.	सडकको नाम	लम्बाई
१.	वेत्रावती-सोमदाङ	८३ कि.मि. मध्ये हाल वेत्रावती देखि स्याफ्रुवेंसी सम्म ५५ की.मी.कालोपत्रेबाँकी ग्राभेल कच्ची
२.	कालिकास्थान -सरस्यू	६ कि.मि. ग्राभेल/कच्ची
३.	धुञ्चे शिवमन्दिर- जिल्ला अस्पताल	१.५ कि.मि. ग्राभेल
४.	गोल्जुङ बाहुनडाँडा - चिलिमे, थाम्बुचेत	५ कि.मि. ग्राभेल
५.	वेत्रावती -पैरेवेशी- मैलुङ	७ कि.मि. ग्राभेल
६.	बोगटीटार-सिम्ले -भोर्ले	१२ कि.मी. ग्राभेल/कच्ची
७.	स्याऊबारी-लौकिल-लाडबु-दोकलाङ	१६ कि.मी. ग्राभेल/नयाँ ट्रयाक/कच्ची
८.	लच्याङ-सरमथली-पाटीखर्क	८ कि.मी. नयाँ ट्रयाक/कच्ची
९.	शान्तिबजार-डाँडागाउँ	४ कि.मी. नयाँ ट्रयाक/कच्ची
१०.	बनुवा-कर्मिडाँडा-ढुंगे -कालिकास्थान	१० कि.मी ग्राभेल
११.	वेतीनि-उपल्लोपौवा	२ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१२.	धारापानी -रुप्सेपानी- जिवजिवे	९ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१३.	धारापानी - तारुके	३ कि.मि. नयाँ ट्रयाक

सि.नं.	सडकको नाम	लम्बाई
१४.	बनुवा-चौकीटार-बोगटीटार	३ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१५.	गत्लांग ग्रे हाकु कृषि सडक	६ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१६.	दशमुरे धुसेनी रुपसेपानी सडक	३.५ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१७.	भोर्ले चिति खाल्चेत सरस्यु सडक	६ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१८.	लर्च्याड निर्कुभुमे यासा सडक	४ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
१९.	सोले भिमली कृषि सडक	१ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
२०.	सानोभार्खु ब्रावल ठुलो स्याफ्रु कृषि सडक	३ कि.मि.नयाँ ट्रयाक
२१.	गत्लांग च्याम्तोल गोलजुंग रोंगा कृषि सडक	३ कि.मि.नयाँ ट्रयाक
२२.	रोंगा पाजुंग तातोपानी सडक	२ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
२३.	मिनरल वाटर नागुन सडक	१.५ कि.मि. नयाँ ट्रयाक
२४.	स्याफ्रुवेशी देखि रसुवागढी सडक	१६ कि.मि. ग्राभेल

श्रोत रसुवा योजना २०७२।७३, जि वि स

३.६ उद्योग, व्यापार

नेपालको औद्योगिक तथ्याङ्कको इतिहासमा प्रथम औद्योगिक गणना वि.सं. २०२२ सालमा सम्पन्न भएको थियो। त्यसपछि वि.सं. २०३०, २०३४, २०३९, २०४४, २०४९, २०५४, २०५९ र २०६४ मा क्रमशः दोस्रो, तेस्रो, चौथो, पाँचौं छैठौं सातौं आठौं र नवौं औद्योगिक गणना सम्पन्न भएका थिए। नेपाल राष्ट्रको कुल भूभाग भरी दश वा दशभन्दा बढी व्यक्तिहरू संलग्न भई चालुअवस्थामा रहेका उद्योगहरूको वर्तमान स्थिति र कृयाकलापहरूको अध्ययन गर्न आ.व. २०६९/७० मा दसौं औद्योगिक गणना (Census of Manufacturing Establishments) सञ्चालन गरिएको थियो। गणनाबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरू समग्रमा नीति निर्माता एवं योजनाकारहरूलाई औद्योगिक क्षेत्रको भावी संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका नीति योजना तर्जुमा गर्न, सोको कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन गर्न उपयोगी हुनुका साथै यस क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्ने अनुसन्धानकर्ताहरू, उद्योगपतिहरू, विद्यार्थीहरू र यस क्षेत्रमा सामान्य चासो राख्ने व्यक्तिहरूलाई पनि महत्वपूर्ण हुने विश्वास गरिन्छ।

रसुवा जिल्लाको स्थानीय तहका आधारमा आ व २०७४/७५ वैशाख सम्ममा दर्ता भएकार र चालु हालतमा रहेका उद्योग तथा वाणिज्यको सख्यात्मक विवरण तल उल्लेख गरिन्छ।

गाउँपालिका	उद्योग संख्या	वाणिज्य संख्या	कैफियत
गोसाइकुण्ड गा. पा.	३५७	२१५	उद्योग दर्ता खारेजी १२४ र वाणिज्य दर्ता खारेजी ८ वटा रहेका छन्।
नौकुण्ड गा. पा.	९५	३४	
आमाछोदिडमो गा. पा.	१११	६०	
कालिका गा. पा.	२३९	११२	
उत्तरगया गा. पा.	२१९	४२	
जम्मा हाल चालु	१०२१	४६३	

३.७ कार्यरत गैरसरकारी सघ संस्थाहरु

कार्यरत गैरसरकारी सघ संस्थाहरुको अवस्था हेर्दा भूकम्प पश्चात र भूकम्प पूर्वको अवस्थामा धेरै परिवर्तन आएको पाइन्छ। सवैभन्दा धेरै ३८ वटा गैरसरकारी सघ संस्थाहरु सामाजिक परिचालन क्षेत्र अर्न्तगत तथा सवैभन्दा कम २ वटा गैरसरकारी सघ संस्थाहरु पुर्नस्थापना, खाद्य सुरक्षा र मानसिक स्वास्थ्य क्षेत्र अर्न्तगत रहेर कार्य गरेको अवस्था पाइन्छ भने पछिल्लो समयमा यो संख्यामा पनि परिवर्तन भइरहेको छ। जिल्ला स्थित गैरसरकारी संस्थाहरु (मिति २०७४ पुष मसान्त सम्म) को विवरण तल उल्लेख छ।

कार्य क्षेत्र	संख्या
शिक्षा सम्वन्धी	३
पुर्नस्थापना	२
खाद्य सुरक्षा	२
मानसिक स्वास्थ्य	२
पोषण	१८
ओ डी एफ	१०
पुर्ननिर्माण तथा जिविकोपार्जन तथा अन्य	३७
सामाजिक परिचालन	३८
सरसफाई	३५
जम्मा	१४७

श्रोत: गैर सरकारी संस्था महासंघ, रसुवा

खण्ड ४ शिक्षा तथा स्वास्थ्य

४.१ जिल्लाको शैक्षिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को प्रतिवेदन अनुसार यस जिल्लाको कूल जनसङ्ख्या ४३३०० मध्ये महिला २१८२५ तथा पुरुष २१४७५ छन् । ६ वर्ष उमेर भन्दा माथिका जनसंख्यामा ५९.८० प्रतिशत साक्षर रहेको देखिन्छ जसमा पुरुष ६७.९५ प्रतिशत र महिला ५२.४१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । शैक्षिक सत्र २०६९ को अन्तसम्ममा यस जिल्लाका विद्यालय, बालविकास केन्द्र, विद्यार्थी, शिक्षक दरबन्दी एवं उच्च शिक्षाको सङ्ख्यात्मक विवरण निम्न बमोजिम छ :

गाउँपालिका	वडा नं	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२
कालिका गा पा	१	३७४	१५४	४२	०
	२	३८८	२५३	२११	२६२
	३	१०२	६१	४०	५५
	४	६१	७१	४२	३५
	५	८०	१७१	१५२	१२२
	जम्मा	१००५	७१०	४८७	४७४
नौकुण्ड गा पा	१	३७८	१०३	२४	०
	२	१६१	०	०	०
	३	३८२	२०३	२९	०
	४	३३०	२०९	१२६	४५
	५	२१४	१४७	५९	०
	६	३८९	१९४	१२३	०
जम्मा	१८५४	८५६	३६१	४५	
उत्तरगया गा पा	१	३७	०	०	०
	२	१४३	१०२	९१	३९
	३	५६	६४	४०	०
	४	१३६	९५	५५	०
	५	३२७	१५०	१५१	१२६
	जम्मा	६९९	४११	३३७	१६५
आमाछोदिडमो	१	११७	५५	२२	०

गाउँपालिका	वडा नं	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२
गा पा	२	९१	२९	०	०
	३	८७	३६	२३	०
	४	७७	९८	८८	२१
	५	२१७	४०	०	०
	जम्मा	५८९	२५८	१३३	२१
गोसाईकुण्ड गा पा	१	५४	७	०	०
	२	८३	१८	०	०
	३	४२	०	०	०
	४	०	०	०	०
	५	१६९	१६४	१२४	१०९
	६	२३९	१८०	१२५	१२२
	जम्मा	५८७	३६९	२४९	२३१
कुल जम्मा		४७३४	२६०४	१५६७	९३६

श्रोत:जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रसुवा ।

तहगत शिक्षक संख्या

रसुवा जिल्लाको गाउँपालिका अनुसारको तहगत शिक्षक संख्या सम्बन्धि विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

गाउँपालिका	शिक्षक संख्या				
	प्रा वि	निमावि	मावि	उमावि	जम्मा
कालिका गा पा	८३	१६	१८	९	१२६
नौकुण्ड गा पा	१०५	१५	९	१	१३०
उत्तरगया गा पा	८८	२१	२०	५	१३४
आमाल्छोदिडमो गा पा	४८	१०	३	१	६२
गोसाईकुण्ड गा पा	५६	१५	१०	४	८५

श्रोत:जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रसुवा ।

रसुवा जिल्लाको गाँउपालिका अनुसारको तहगत शिक्षक संख्या (सामुदायिक तर्फ दरवन्दी र अनुदानकोटा मात्र) र विद्यार्थी संख्या (२०७४ को) विवरण तल उल्लेख गरिएको छ।

क्र.स.	गाँउपालिका	वडा नं.	शिक्षक संख्या (सामुदायिक तर्फ दरवन्दी र अनुदानकोटा मात्र)				विद्यार्थी संख्या (२०७४ को)				
			प्रावि	निर्मावि	मावि १-१०	मावि ११-१२	ECD	१-५	६-८	९-१०	११-१२
१	उत्तरगया	१	१६					३७	०	०	०
		२	१७	४	४	२		१४३	१०२	९१	३९
		३	१४	३	४			५६	६४	४०	०
		४	२२	६	२			१३६	९५	५५	०
		५	२४	८	१०	३		३२७	१५०	१५१	१२६
		जम्मा	९३	२१	२०	५	०	६९९	४११	३३७	१६५
२	कालिका	१	१६	३				३७४	१५४	४२	०
		२	२६	३	६	४		३८८	२५३	२११	२६२
		३	२५	२	४	१		१०२	६१	४०	५५
		४	९	३	४	२		६१	७१	४२	३५
		५	१२	३	४	२		८०	१७१	१५२	१२२
		जम्मा	८८	१४	१८	९	०	१००५	७१०	४८७	४७४
३	आमाछोदिडम	१	८	२				११७	५५	२२	०
		२	११					९१	२९	०	०
		३	७	३				८७	३६	२३	०
		४	७	५	३	१		७७	९८	८८	२१
		५	१४					२१७	४०	०	०
		जम्मा	४७	१०	३	१	०	५८९	२५८	१३३	२१
४	नौकुण्ड	१	१६	२				३७८	१०३	२४	०
		२	१०					१६१	०	०	०
		३	११	३				३८२	२०३	२९	०
		४	१७	४	४	२		३३०	२०९	१२६	४५

क्र.स.	गाँउपालिका	वडा नं.	शिक्षक संख्या (सामुदायिक तर्फ दरबन्दी र अनुदानकोटा मात्र)				विद्यार्थी संख्या (२०७४ को)					
			प्रावि	निमावि	मावि १-१०	मावि ११-१२	ECD	१-५	६-८	९-१०	११-१२	
		५	२२	४	४		२१४	१४७	५९	०		
		६	१८	२			३८९	१९४	१२३	०		
		जम्मा	९४	१५	८	२	०	१८५४	८५६	३६१	४५	
५	गोसाइकुण्ड	१	७					५४	७	०	०	
		२	५	३				८३	१८	०	०	
		३	५					४२	०	०	०	
		४	२					०	०	०	विस्थापित	
		५	१९	६	५	२			१६९	१६४	१२४	११४
		६	२०	४	५	२			२३९	१८०	१२५	११९
		जम्मा	५८	१३	१०	४	०		५८७	३६९	२४९	२३३
कुल जम्मा			३८०	७३	५८	२१		४७३४	२६०४	१५६७	९३८	

साक्षरता प्रतिशत

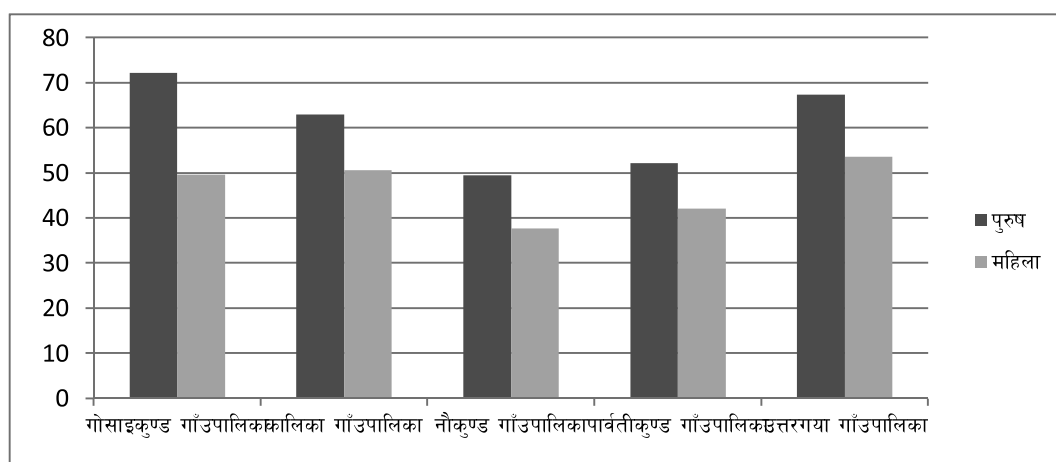
वि स २०६८ को जनगणना अनुसारको रसुवा जिल्लाको गाँउपालिका अनुसारको पुरुष र महिलाको साक्षरता प्रतिशत सम्बन्धि विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

क स	गाँउपालिकाको नाम	साक्षरता प्रतिशत		
		पुरुष	महिला	जम्मा
१	गोसाइकुण्ड गाँउपालिका	७२.२४	४९.७१	६२.२६
२	कालिका गाँउपालिका	६३.०२	५०.६९	५६.६०
३	नौकुण्ड गाँउपालिका	४९.५	३७.७४	४३.४४
४	आमाछोदिडमो गाँउपालिका	५२.२८	४२.१९	४७.१९
५	उत्तरगया गाँउपालिका	६७.३३	५३.५६	५९.९४

श्रोत जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रसुवा

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । यस गणनाका नतिजामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो

उमेरका लेख्न पढ्न जान्ने व्यक्तिलाई साक्षर मानी साक्षरता दर निकालिएको छ । विगतको जनगणनामा ६ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको मात्र साक्षरता दर गणना गरिन्थ्यो । यसपटकको नतिजाले जिल्लाका ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको मात्र साक्षरता दर गणना गरेको छ । यसप्रकार समग्र साक्षरतामासवैभन्दा धेरै साक्षरता दर ६२.२६ प्रतिशत गोसाइकुण्ड गाँउपालिकाको कायम हुन आएको देखिन्छ भने सवैभन्दा कम नौकुण्ड गाँउपालिकाको ४३.४४ प्रतिशत रहेको पाइन्छ । पुरुषको साक्षरता दर बढी ७२.२४ प्रतिशत गोसाइकुण्ड गाँउपालिकाको छ भने सवैभन्दा धेरै महिलाको साक्षरता दर उत्तरगया गाँउपालिकाको ५३.५६ प्रतिशत रहेको छ ।

पाँच वर्ष र सो भन्दा बढी उमेरको जनसंख्याको शैक्षिक अवस्था

जिल्लाका ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका कुल जनसङ्ख्यामा ११,९०६ जना पढ्न लेख्न जान्ने देखाएको छ भने ५८६ जनाले पढ्न मात्र जान्ने, ७०६५ जनाले लेख्न पढ्न नजान्ने र ८ जनाले उत्तर नै नदिएको अवस्था देखिन्छ ।

	लेख्न पढ्न गर्न जान्ने		पढ्न मात्र जान्ने		लेख्न पढ्न नजान्ने		नभनेको		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
पुरुष	११,९०६	६०.८५	५८६	३.००	७,०६५	३६.११	८	०.०४	१९,५६५	१००
महिला	९,२९९	४६.५०	५७०	२.८५	१०,०८३	५०.४७	३६	०.१८	१९,९८०	१००
जम्मा	२१,१९७	५३.६०	१,१५६	२.९२	१७,१४८	४३.३६	४४	०.११	३९,५४५	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

४.२ जिल्लाको स्वास्थ्य अवस्था

रसुवा जिल्लामा स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सेवा प्रदान गर्न रसुवा जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालय, अस्पताल, प्रा स्वा केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, वर्धिड सेन्टर, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, ग्रामिण सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र, गाँउघर

क्लिनिक आदि विभिन्न निजी तथा सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूले सेवा प्रदान गरिरहेका छन् । जिल्लामा स्वास्थ्यको सन्दर्भमा तपशिलमा उल्लेखित सरकारी तथा गैर सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत प्रतिरोधात्मक, प्रबर्धनात्मक र उपचारात्मक स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्दै आएको पाइन्छ । रसुवा जिल्लाको स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित विभिन्न सुचकहरू र अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धि विवरण हरु तल क्रमश प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू

जिल्ला अस्पताल	१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१
स्वास्थ्य चौकी	१७
आर्युवेद स्वास्थ्य केन्द्र	३
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	४
गाउँघर क्लिनिक	४५
खोप क्लिनिक	५७
म.स्वा.स्व.से.	२४५

ख) गैह सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू

सामुदायिक आँखा केन्द्र	१
रेडक्रस सोसाइटी	१

४.२.१ स्वास्थ्य सेवा र यस सँग सम्बन्धित सुचकहरू

सि.न	सुचकहरू	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
१	क. प्रतिवेदनको पेश गरेको अवस्था				
१.१	अस्पतालको मासिक प्रतिवेदन	%	१००	१००	१००
१.२	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको मासिक प्रतिवेदन	%	१००	१००	१००
१.३	स्वास्थ्य चौकीको मासिक प्रतिवेदन	%	९८	१००	१००
१.४	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाईको मासिक प्रतिवेदन	%	०	८३.८	१००
१.५	गाउँघर क्लिनिक को प्रतिवेदन को अवस्था प्रतिशतमा	%	८१.८१	७९.१	७३.१
१.६	खोप क्लिनिक को प्रतिवेदनको अवस्था प्रतिशतमा	%	८३.७७	८४	८५.२
१.७	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको प्रतिवेदन को अवस्था प्रतिशतमा	%	८४.८३	७६.९	८४.७
१.८	अस्पतालबाट औषतमा प्रति दिन सेवा लिने विरामीको संख्या	No.	२७	२८	२४
१.९	प्रा.स्वा.के.बाट औषतमा प्रति दिन सेवा लिने विरामीको संख्या	No.	२९	३१	२४

सि.न	सुचकहरु	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
१.१	स्वास्थ्य चौकीहरुबाट औषतमा प्रति दिन सेवा लिने विरामी	No.	९	१०	१०
१.११	सामुदायिक स्वास्थ्य चौकीहरुबाट औषतमा प्रति दिन सेवा लिने विरामीको संख्या	No.		६	६
१.१२	गाउँघर क्लिनिक बाट सेवा लिने औषत विरामीको संख्या प्रति क्लिनिक	No	१५	१६	१५
१.१३	खोप क्लिनिक बाट सेवा लिने औषत संख्या प्रति क्लिनिक	No.	१०	१२	१३
१.१४	प्रति महिना प्रतिमहिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका बाट सेवा लिने को संख्या	No.	१६	१८	१५
१.१५	कुल जनसंख्या मध्ये स्वास्थ्य संस्थामा आएका नयाँ विरामीहरुको प्रतिशत	%	१२४	१२१	१११
१.१६	कुल नयाँ विरामीको संख्या मध्ये सेवा लिने ६० वर्ष माथिमा विरामीहरुको प्रतिशत	%	११.२	११.९	१२.७
१.१७	औषतमा स्वास्थ्य सेवा लिनेको पटक	Time	१.०८	१.१	१.३
२	बाल स्वास्थ्य				
	खोप कार्यक्रम				
२.१	BCG लगाउने एक वर्ष मुनिका बच्चाहरुको प्रतिशत	%	८८	८४.५	८३.१
२.२	DPT-HepB-Hib 3 लगाउने एक वर्ष मुनिका बच्चाहरुको प्रतिशत	%	९१.७५	९२.३	१०१.६
२.३	PCV-3 लगाउने एक वर्ष मुनिका बच्चाहरुको प्रतिशत	%		३२.१	९१.५
२.४	IPV लगाउने बच्चाहरुको प्रतिशत	%	७६.५	९०.७	२०.५
२.५	Measles/Rubella प्रथम लगाउने ९-११ महिनाका बच्चाहरुको प्रतिशत	%	८६.८	८३.६	९७.७
२.६	JE लगाउने १२-२३ महिनाका बच्चाहरुको प्रतिशत	%		१.३	८१.९
२.७	TD2 and 2+ लगाउने गर्भवति महिलाहरुको प्रतिशत	%	३७.९	५६.२	७५.७
२.८	BCG vs. Measles/Rubella 1st छाडने दर	%	१.३	१	-१७.५
२.९	DPT-HepB-Hib1 vs. DPT-HepB-Hib3 छाडने दर	%	-२	४.५	-२.३
२.१०	BCG खेर जाने दर	%	९१.३	८३.५	७९.५
२.११	DPT-HepB-Hib (Penta) खेर जाने दर	%	४३.८	३५.१	३६.२
२.१२	Polio (OPV) खेर जाने दर	%	४३.५	३७.७	३७.७
२.१३	PCV खेर जाने दर	%		१७.८	१४.९
२.१४	IPV खेर जाने दर	%	७७.४	६७	५२.२
२.१५	MR खेर जाने दर	%	८३.४	७५.५	६६.२

सि.न	सुचकहरु	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
२.१६	TD खेर जाने दर	%	६५.९	४७.६	४४.८
२.१६	बृद्धि अनुगमन गर्ने ०-११ महिनाका नयाँ बच्चाहरुको प्रतिशत	%	१०८.४	१२२.२	१२९.३
२.१७	बृद्धि अनुगमन गर्ने ०-२३ महिनाका बच्चाहरुको प्रतिशत	%	९५.२	९७.९	१००.५
२.१८	नयाँ बृद्धि अनुगमन गरिएका २ वर्ष मुनिका बच्चाहरु मध्ये कुपोषित बच्चाको अनुपात	%	१.२	२.१	४.५
२.१९	दुई वर्ष मुनिका बच्चाहरुको औषत बृद्धि अनुगमन	%	२	३	३
२.२	बृद्धि अनुगमन गरिएका ०-६ महिनाका बच्चाहरु मध्ये ६ महिना सम्म पुर्ण स्तनपान गराउने को प्रतिशत			६७.२	७१.६
२.२१	बृद्धि अनुगमन गरिएका ६-८ महिना सम्मका बच्चाहरु मध्ये ६ महिना पछि थप पोषिलो पौष्टिक आहार खानेको प्रतिशत			६६	८२
२.२२	पहिलो चरणमा भिटामिन ए पाउने को प्रतिशत	%	१००	८५.२६	१००
२.२३	दोस्रो चरणमा भिटामिन ए पाउने को प्रतिशत	%	७४.१	९७.८	८०.६४
२.२४	पहिलो चरणमा जुकाको औषधी लिने को प्रतिशत	%	१००	८७.७	९८.८
२.२५	दोस्रो चरणमा जुकाको औषधी लिने को प्रतिशत	%	७७.५६	९८.३४	८१.६९
२.२६	SAM विरामीको निको भएको दर	%		७३.१	६१.१
२.२७	SAM विरामीको डिफल्टर भएको दर	%		८.७	२५
२.२८	SAM विरामीको मृत्यु भएको दर	%		०	०
२.२९	कम्तीमा एक पटक बालभेटा पाउने ६-२३ महिनाका बच्चाहरुको प्रतिशत	%		७४.९८	२२९.७
२.३	तीन पटक सम्म बालभेटा पाउने ६-२३ महिनाका बच्चाहरुको प्रतिशत	%		१६.२	४८.३
	श्वशप्रशवास रोग				
२.३१	नयाँ जन्म भएका बच्चा मध्ये जन्मने वित्तिकै नाभीमा मलम लगाउनेको प्रतिशत	%	४७.०१	९७.७	९६
२.३२	२ महिना मुनिका बच्चा मध्ये PSBI भएका बच्चाको प्रतिशत	%	५.५	२.८	७
२.३३	PSBI भएका बच्चा मध्ये जेन्टामासिनको पुरामात्राले उपचार पाउनेको प्रतिशत	%	२२.२	२०	०
२.३४	जन्म तौल कमी भई जन्मेका बच्चाको प्रतिशत	%	२.९	१.४१	४.१
२.३५	मृत्यु जन्म भएका बच्चाको संख्या	No.	८	६	१०
२.३६	- Fresh		८	६	१०
२.३७	- Macerate				
२.३८	मृत्यु भएका २ महिना मुनिका शिशुको संख्या	No.	४	३	४

सि.न	सुचकहरु	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
	श्वशप्रश्वास रोग				
२.३९	श्वशप्रश्वास रोगको लागेका नयाँ बच्चाको दर प्रति हजारमा	/1000	१२०४	१२०९	११६७
२.४	निमोनिया तथा कडा निमोनियाको दर प्रति हजारमा	/1000	२१७	१३०	१७२
२.४१	नयाँ श्वशप्रश्वास भएका मध्ये कडा निमोनियाको प्रतिशत	%	०.३७	०.१८	०.३३
२.४२	निमोनिया तथा कडा निमोनिया भएका बच्चा मध्ये एन्टीबायोटिक वाट उपचार गर्नेको प्रतिशत	%	१५९.४	१८७.७	१४५.१
२.४३	श्वशप्रश्वासको कारणले मृत्यु भएका ५ वर्ष मुनिको बच्चाहरुको संख्या	No.	०	०	१
	भाडापखाला रोग				
२.४४	भाडापखाला नयाँ रोगी दर प्रति हजारमा	/1000	११६७	१००१	८७३
२.४४	नयाँ भाडापखाला लागेका बच्चा मध्ये कडा जलबियोजनको प्रतिशत	%	०.०३	०.०७	०.०७
२.४५	भाडापखाला लागेका मध्ये लाई Zink र ORS वाट उपचार को प्रतिशत	%	८८.१४	९०.७१	९९.१
२.४६	भाडापखालाको कारणले मृत्यु भएका ५ वर्ष मुनिको बच्चाहरुको संख्या	No.	०	०	०
३	परिवार स्वास्थ्य				
	सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम				
३.१	अनुमानित जीवित जन्मको तुलनामा पहिलो पटक गर्भवती जाँच गराउनेको प्रतिशत	%	९१	१०४.९	९९
३.२	अनुमानित जीवित जन्मको तुलनामा चौथो पटक गर्भवती जाँच गराउनेको प्रतिशत	%	४०.६	४०.२	४७.८
३.३	१८० चक्की पाउने गर्भवति महिलाको प्रतिशत	%	३८	४०.१	५०.९
३.४	संस्थागत सुत्केरी को प्रतिशत	%	२४.८	२७.४	२४.९
३.५	दक्ष प्रसुतीकर्मी वाट स्वास्थ्य संस्था र घरमा प्रसुती गराईएको प्रतिशत	%	२३.८	२८.४	२५.१
३.६	कुल प्रसुती मध्ये दक्ष प्रसुतीकर्मी वाट स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराईएको प्रतिशत	%	९०.१	९८.५	९२.७
३.७	भ्याकुम, फोरसेप र अपरेसनको माध्यम वाट प्रसुति गराउनेको प्रतिशत	%	०	०	०
३.८	भिटामिन ए क्याप्सुल पाउने सुत्केरी आमाहरुको प्रतिशत	%	७७.६	८५.५	७२.४
३.९	अनुमानित जिवित जन्ममा उत्तर प्रसुती सेवा तीन पटक लिने महिलाहरु को प्रतिशत	%	१३.२	२३.१९	१६.२
३.१	संस्थागत सुत्केरी मध्ये आमा सुरक्षा प्रोत्साहन भत्ता लिने को प्रतिशत	%	७६.४	८५.८	९०.२

सि.न	सुचकहरु	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
३.११	संस्थागत सुत्केरी मध्ये चारपटक गर्भ जाँच गराए वापतको प्रोत्साहन लिने को प्रतिशत	%	५०.४	५०	५४.९
३.१२	आकस्मिक जटिलता युक्त (गर्भ तथा प्रसुती) अवस्थाको व्यवस्थापन गर्नेको प्रतिशत (अनुमानित जिवित जन्मको १५ प्रतिशत)	%	०	०	०.८१
३.१३	सुरक्षित गर्भपतन गाराउनेको संख्या	No	५	१	०
३.१४	सुरक्षित गर्भपतन पश्चात प.नि.को साधन प्रयोग गर्नेको प्रतिशत	%	०	०	०
३.१५	सुरक्षित गर्भपतन पश्चात लामो जन्मान्तरको साधन लिनेको	%	०	०	०
३.१६	नवशिशुको (२८ दिन सम्मको) मृत्यु को संख्या	No	४	३	४
परिवार नियोजन कार्यक्रम					
३.१७	आधुनिक परिवार नियोजन साधन अपनाउने नया प्रयोगकर्ताको प्रतिशत	%	१९.४२	१८.४८	१६.२
३.१८	आई.यु.सि.डि. को नयाँ प्रयोग कर्ताको संख्या	No	१०	३७	७९
३.१९	इम्प्लान्टको नयाँ प्रयोग कर्ताको संख्या	No	१४२	४१०	४५७
३.२	परिवार नियोजन साधन प्रयोग दर (आधुनिक विधि)	%	४३.१	३८.५	४१.५
३.२१	कण्डमको लगातार प्रयोग कर्ता	No.	५७३	४६९	५७४
३.२२	पिल्सको लगातार प्रयोग कर्ता	No.	२१४	११४	९८
३.२३	डिपोको लगातार प्रयोग कर्ता	No.	११०८	८०७	६९८
३.२४	आई.यु.सि.डि. को लगातार प्रयोग कर्ता	No.	६३	९८	१७१
३.२५	इम्प्लान्टको लगातार प्रयोग कर्ता	No.	५३८	९५४	१३०२
महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम					
३.२६	जम्मा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका को संख्या	No.	२४५	२४५	२४५
३.२७	आमा समुहको बैठक बसेको प्रतिशत	%	९६.३९	८१	८१.०५
३.२८	FCHVs फण्ड प्रयोग गर्ने महिलाहरुको संख्या	No			
३.२९	आ.व. २०७३/२०७४ सम्ममा FCHVs फण्डमा रहेको मौज्दात	Rs.			
३.३	FCHVs फण्ड बाट जम्मा लगानी	Rs			
३.३१	FCHVs फण्ड लगानी को प्रतिशत	%			
४ मलेरिया / कालाज्वार					
४.१	जम्मा रगत स्लर्डिड संकलन	No			
५ क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम					
५.१	सवै किसिमका क्षयरोगी केश नोटिफिकेसन रेट प्रति लाखमा	per 100000	८९	८१	६५
५.२	PBC new and relapse क्षयरोगी केश नोटिफिकेसन रेट प्रति लाखमा	per 100000	४१	३८	४५

सि.न	सुचकहरु	इकाई	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
५.३	उपचार पुरा गर्नेको प्रतिशत	%	९५	१००	९२.३
५.४	स्पुटम कन्भर्जन रेट	%	९५	१००	८७
६	कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम				
६.१	न्यु केश डिटेक्सन रेट(NCDR) /10,000)	No	०	०	०.२२
६.२	प्रिभ्यालेन्स रेट(PR) /10,000)		०	०	०.२२
६.३	नयाँ कुष्ठरोगी बच्चाको संख्या	No	०	०	१
६.४	पि. वि./ एम. वि. को अनुपात		०	०	१००
६.५	नया रोगी मध्ये Disability Grade २ को संख्या	No	०	०	१
७	उपचारात्मक सेवा				
७.१	बहिरङ्गमा आएका नयाँ विरामी संख्या	No.	५१८७९	५०३९२	४७९१५
७.२	कुल जनसंख्यामा बहिरङ्ग सेवा लिने नया विरामीको प्रतिशत	%	११८.२	११३.३	१०७.८
७.३	बहिरङ्गमा आएका नयाँ विरामी संख्या मध्ये महिलाहरुको अनुपात	%	५४.२	५३.५	५२.७

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रसुवा

४.२.२ खोप क्लिनिक र सोको सेवाको विवरण

	स्वास्थ्य चौकी	खोप क्लिनिक संचालनको प्रगती प्रतिशत			प्रति क्लिनिक सेवा दिएको औसत विरामी संख्या		
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
आमाछोदिङ्मो गाँउपालिका	थाम्बुचेत स्वा. चौकी	७७.८	९७.२	१००	१०	१०	८
	गत्लाड स्वा. चौकी	१००	९१.७	६३.९	९	११	१२
	गोल्जुङ्ग स्वा. चौकी	५४.५	९१.७	१००	१३	१२	११
	हाकु स्वा. चौकी	६५	३७.५	५८.३	१०	४	४
	पावतीकुण्ड गाँउपालिका	७४.४	७३.५	७५	१०	९	८
गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	बृद्धिम स्वा. चौ.	९१.७	९१.७	९१.७	१	२	२
	रसुवा स्वा. चौ. र जिल्ला अस्पताल	८३.३	७७.८	८३.३	११	२१	१९
	लाडटाड स्वा. चौ.	५७.१	०	५.६	२	०	४
	स्याफ्रुवेशी स्वा. चौ.	९१.७	९७.२	९७.२	६	७	९
	थुमन स्वा. चौ.	९१.७	१००	१००	५	४	६
	टिमुरे स्वा. चौ.	८८.९	६१.१	६३.९	२	३	५

	स्वास्थ्य चौकी	खोप क्लिनिक संचालनको प्रगती प्रतिशत			प्रति क्लिनिक सेवा दिएको औसत विरामी संख्या		
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
	गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	८७.१	७१.३	७३.६	५	७	८
कालिका गाँउपालिका	जिबजिवे प्रा. स्वा. के.	१००	९१.७	१००	१६	१६	१९
	राम्चे स्वा. चौ.	९७.२	९१.७	१००	९	१३	१४
	कालिका गाँउपालिका	९८.६	९१.७	१००	१२	१४	१७
नौकुण्ड गाँउपालिका	भोर्ले स्वा. चौ.	९५.८	९१.७	१००	१५	१६	१९
	पारच्याङ्ग स्वा. चौ.	१००	९१.७	१००	१२	१९	१६
	यासा स्वा. चौ.	८९.६	८५.४	९७.९	१२	१४	१९
	नौकुण्ड गाँउपालिका	९५.१	८९.६	९९.३	१३	१६	१८
उत्तरगया गाँउपालिका	डाँडागाउँ स्वा. चौ.	७७.८	६१.१	६६.७	१०	९	९
	लहरेपौवा स्वा. चौ.	९१.७	९१.७	१००	१८	२२	२०
	ठुलोगाउँ स्वा. चौ.	९४.४	८०.६	१००	६	१०	९
	उत्तरगया गाँउपालिका	८८.३	७९.२	९०	१२	१५	१४
जिल्ला जम्मा		८७.९	७९.१	८४.९	१०	१२	१३

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रसुवा

४.२.३ स्वास्थ्य संस्था अनुसार गाउघर क्लिनिको विवरण र सेवा दिएको संख्या

	स्वास्थ्य चौकी	गाउँघर क्लिनिक को प्रतिवेदन को अवस्था प्रतिशतमा			गाउँघर क्लिनिक वाट सेवा लिने औषत विरामीको संख्या प्रति क्लिनिक		
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
आमाछोदिडमो गाँउपालिका	थाम्बुचेत स्वा. चौकी	९१.७	९१.७	१००	१३	११	१६
	गत्लाड स्वा. चौकी	१००	८०.६	३६.१	११	८	४
	गोल्लुङ्ग स्वा. चौकी	९१.७	८८.९	८८.९	१२	८	१०
	हाकु स्वा. चौकी	८३.३	८.३	३८.९	१४	१४	४
	पावतीकुण्ड गाँउपालिका	९२	६७.४	६६	१२	९	११

गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	बृद्धिम स्वा.चौ.	१००	९७.२	१००	११	१३	१५
	रसुवा स्वा.चौ. र जिल्ला अस्पताल	९१.७	९१.७	७०.८	२४	२५	१३
	लाडटाड स्वा.चौ.	४०	०	०	२	०	०
	स्याफ्रुवेशी स्वा.चौ.	८३.३	९१.७	१००	९	९	८
	थुमन स्वा.चौ.	१००	९१.७	१००	१४	११	१३
	टिमुरे स्वा.चौ.	९५.८	५८.३	४५.८	१०	१४	१४
	गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	८९.१	७३.७	७१.८	१३	१४	१२
कालिका गाँउपालिका	जिबजिबे प्रा.स्वा.के.	१००	८३.३	५०	२३	२२	१३
	राम्चे स्वा.चौ.	५४.२	१००	९१.७	१२	१२	१४
	कालिका गाँउपालिका	८०.७	९०	६६.७	२०	१७	१४
नौकुण्ड गाँउपालिका	भोर्ले स्वा.चौ.	८३.३	१००	९७.९	११	१४	११
	पारच्याङ्ग स्वा.चौ.	८३.३	१००	९५.८	२२	२४	२७
	यासा स्वा.चौ.	६१.१	५८.३	६१.१	२०	१८	२३
	नौकुण्ड गाँउपालिका	७५.९	८६.१	८५.२	१६	१७	१८
उत्तरगया गाँउपालिका	डाँडागाउँ स्वा.चौ.	१३.६	४५.८	४५.८	१८	२७	२६
	लहरेपौवा स्वा.चौ.	८७.५	१००	८३.३	३५	३३	२६
	ठुलोगाउँ स्वा.चौ.	९१.७	८७.५	१००	१२	१६	२२
	उत्तरगया गाँउपालिका	६५.७	७७.८	७६.४	२३	२५	२४
	जिल्ला जम्मा	८३.१	७६.९	७३	१५	१६	१५

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रसुवा

४.२.४ स्वास्थ्य संस्था अनुसार बहिरङ्गमा आएको नयाँ विरामी संख्या तथा प्रतिशत

स्थानीय तह	स्वास्थ्य चौकी	बहिरङ्गमा आएका नयाँ विरामी संख्या			बहिरङ्गमा आएका नयाँ विरामी संख्या मध्ये महिलाहरुको अनुपात		
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
आमाछोडिडमो गाँउपालिका	थाम्बुचेत स्वा.चौकी	१६६६	२०९६	२२४६	५३.१	५६.१	५२.१
	गत्लाड स्वा.चौकी	९४५	२२३७	२१७५	५१.९	५४.३	५७
	गोल्जुङ्ग स्वा.चौकी	१९२२	२०५२	२२२४	६१.२	५९.२	५८.८
	हाकु स्वा.चौकी	१६६८	११७१	७३८	५६.९	५५.३	५४.५
	पावतीकुण्ड गाँउपालिका	६२०१	७५५६	७३८३	५६.४	५६.३	५५.८

गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	बृद्धिम स्वा.चौ.	६३०	७९४	७५९	५१.६	४७.१	४८
	रसुवा स्वा.चौ.र जिल्ला अस्पताल	१०५५०	९२८१	८८०६	५४.५	५०.१	५३.२
	लाडटाड स्वा.चौ.	४५६	०	३४६	५२.४	०	२९.२
	स्याफुवेशी स्वा.चौ.	४१६२	२९४५	२५०७	५४.२	५५.१	४९.५
	धुमन स्वा.चौ.	९२०	७९२	८७९	५७.८	४७.६	५२.९
	टिमुरे स्वा.चौ.	२५०८	११४४	१४४५	३२	३७.६	३७
	गोसाईकुण्ड गाँउपालिका	१९२२६	१४९५६	१४७४२	५१.५	४९.८	५०.१
कालिका गाँउपालिका	जिबजिवे प्रा.स्वा.के.	६७७१	७११२	७२३१	५६.३	५६.८	५३.८
	राम्चे स्वा.चौ.	१५३३	१९९२	१८५७	५४.६	५३.८	५५.७
	कालिका गाँउपालिका	८३०४	९१०४	९०८८	५६	५६.१	५४.२
नौकुण्ड गाँउपालिका	भोर्ले स्वा.चौ.	२५७७	२१८०	२३७९	५२.८	५१.१	५२.१
	पारच्याङ्ग स्वा.चौ.	४४२४	३२०२	२५५६	५७.२	५४.४	५१.६
	यासा स्वा.चौ.	२३७१	३१६४	२४३५	५२.४	५१.६	४६.७
	नौकुण्ड गाँउपालिका	९३७२	८५४६	७३७०	५४.७	५२.५	५०.१
उत्तरगया गाँउपालिका	डाँडागाउँ स्वा.चौ.	३६३२	३२९६	३१३४	५५.३	५४.५	५२.५
	लहरेपौवा स्वा.चौ.	३२७८	४३१२	४३२३	५७.१	५४.९	५७.८
	ठुलोगाउँ स्वा.चौ.	१८६६	२६२२	१८७५	५५.५	५६.३	५३.४
	उत्तरगया गाँउपालिका	८७७६	१०२३०	९३३२	५६	५५.१	५५.१
जिल्ला जम्मा		५१८७९	५०३९२	४७९१५	५४.२	५३.५	५२.७

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रसुवा

४.२.५ NHSP दोश्रोको केही नतिजा सूचकहरु

नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा समसामयिक सुधार ल्याई स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, दोस्रो दीर्घकालीन स्वास्थ्ययोजना, (सन् १९९७-२०१७), नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार रणनीति, सहस्राब्दी विकास लक्ष्य, त्रिवर्षीय योजना र मध्यमकालीन खर्च संरचनाले अवलम्बन गरेका अवधारणा, नीति र उद्देश्य अनुरूप नेपालसरकार, वाह्य विकास साभेदार गैर सरकारी क्षेत्रको सहभागितामा नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र कार्यक्रम (कार्यान्वयन योजना NHSP दोश्रो) (सन् २०१०-२०१५) तयार गरिएको हो। २०४८ साल देखिको प्रगति र सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (स्वास्थ्य सम्वन्धी) समेत समेटिएको छ। NHSP दोश्रोको केही नतिजा सूचकहरु देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

सहस्राब्दी विकास लक्ष्य/सूचक	हालसम्मको प्रगति					लक्ष्य
	२०४८	२०५३	२०५८	२०६३	२०६६	
मातृ मृत्यु दर	-	५३९	४१५	२८१	२२९	१३४
कूल प्रजनन दर	५.३	४.६	४.१	३.१	२.९	२.५
किशोरी प्रजनन दर (१५-१९ वर्ष)	-	१२७	११०	९८	-	७०
परिवार नियोजन साधन प्रयोग दर	२४	२६	३५	४४	४५.१	६७
बाल मृत्युदर (५ वर्षभन्दा मुनि)	१५८	११८.३	९१	६१	५०	३८
शिशु मृत्युदर	१०६	७८.५	६४	४८	४१	३२
नवजात शिशु मृत्युदर	-	४९.९	४३	३३	२०	१६
कम तौल भएको शिशु प्रतिशत	-	४९.२	४८.३	३८.६	३९.७	२९
एच.आई.भी. एड्स (१५-४९ वर्ष) (Prevalence)	-	-	-	-	०.४९	०.३०
क्षयरोगी पत्ता लगाउने	-	४८	७०	६५	७१	८५
उपचारमा सफलता (प्रतिशत)		७९	८९	८९	८८	९०
मलेरिया वार्षिक परजीवी परिमाण (Parasite incidence) (प्रति १०००)	-	०.५४	०.४०	०.२८	-	रोक्ने र घटाउने

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, रसुवा

खण्ड ५
नागरिकता, पुनर्निर्माण र न्याय तथा कानून

जिल्ला प्रशासन कार्यालय नुवाकोटले आ व आ.व. ०७३/०७४ र आ.व. ०७४/०७५ वैशाख सम्ममा वितरण गरेको नागरिकता र राहदानी वितरण सम्बन्धि विवरण देहाय अनुसार उल्लेख गरिन्छ ।

५.१ नागरिकता र राहदानी वितरण सम्बन्धि विवरण

विवरण	आ.व. ०७३/०७४		आ.व. ०७४/०७५ वैशाख सम्म	
नागरिकता वितरण	२०४०		६८८	
	सामान्य	द्रुत	सामान्य	द्रुत
राहदानी वितरण	३८८	५६६	४६२	४३६

श्रोत : जिल्ला प्रशासन कार्यालय,रसुवा

५.२ अपाङ्गताको वर्गीकरण

शारीरका अङ्गहरू र शारीरिक प्रणालीमा भएको समस्याका कारण भौतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक वातावरणका साथै सञ्चार समेतबाट सिर्जना भएको अवरोधसमेतले दैनिक क्रियाकलाप सामान्यरूपमा सञ्चालन गर्न एवं सामाजिक जीवनमा पूर्ण सहभागी हुन कठिनाई हुने अवस्थालाई अपाङ्गता भनिन्छ । रसुवा जिल्लाको २०७३/७४ को अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण सम्बन्धि विवरण तल अपाङ्गताको प्रकारको आधारमा उल्लेख गरिएको छ ।

अपाङ्गताको प्रकार	वर्ग								जम्मा
	पूर्ण अशक्त		अति अशक्त		मध्यम अशक्त		सामान्य अशक्त		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
शारीरिक सम्बन्धी	७२	६६	२१	५८	५३	८८	३६	५	३९९
दृष्टिविहिनता	१७	१४	४	८	२	२	०	०	४७
न्युन दृष्टिविहिनता	०	०	६	१६	५	९	७	०	४३
बहिरा	४	४	११	१६	२	२	१	०	४०
सुस्त श्रवण	०	०	३	६	८	८	८	०	३३
श्रवण दृष्टिविहिन	०	२	०	०	०	०	०	१	३
स्वर बोलाई सम्बन्धी	०	०	३	३	०	२	३	४	१५
बौद्धिक अपाङ्गता	१२	४	८	१३	३	९	१	०	५०
मानसिक अपाङ्गता	२	६	१	२	१	३	३	०	१८
बहु अपाङ्गता	२५	२१	५	१०	१	५	०	०	६७
जम्मा	१३२	११७	६२	१३२	७५	१२८	५९	१०	७१५

श्रोतमहिला तथा बालवालिका कार्यालय,रसुवा

५.३ आवास पुनर्निर्माण

२०७२ साल वैशाख १२, १३ र २९ गते गोरखा र दोलखा जिल्लालाई केन्द्र विन्दु बनाएर आएको भूकम्पले नेपालको मध्यमाञ्चल र पश्चिमाञ्चलका गोरखा, धादिङ, नुवाकोट, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक, काठमाण्डौ, भक्तपुर, ललितपुर, मकवानपुर, सिन्धुली, ओखलढुङ्गा, रामेछाप र दोलखा गरी १४ अति प्रभावित जिल्ला र अन्य जिल्लाहरूमा समेत जनधन, घरहरू र महत्वपूर्ण भौतिक संरचनाहरूको अपुरणीय क्षति पुऱ्याएको थियो। भूकम्पपछिको आवश्यकता आंकलन प्रतिवेदन (पिडिएन) अनुसार ८,७९० जनाले ज्यान गुमाए भने २२,३०० जना घाइते भए। यस्तै ४,९८,८५२ निजी घर, २,६५६ सरकारी भवन र विद्यालयका १९,००० भन्दा बढी कक्षा कोठा पूर्ण रूपमा क्षति भएका थिए। भूकम्प गएको नौ महिनापछि अर्थात् १९ पुसबाट केन्द्रीय तथ्यांक विभागले पीडितहरूको यकिन तथ्यांक राख्न सुरु गर्‍यो। अति प्रभावित १४ जिल्लामध्ये सबैको तथ्यांक संकलन भए पश्चात विभागले भूकम्प प्रभावित ११ जिल्लाका ६ सय २७ गाविसको तथ्यांक पुनर्निर्माण प्राधिकरणलाई उपलब्ध गराएको थियो। त्यहि सर्वेक्षणका आधारमा पुनर्निर्माण प्राधिकरणले आवास व्यवस्थापन र अनुदान सम्झौता गर्दै आएको छ। नेपाल सरकारको आ.व. २०७२/७३ को नीति तथा कार्यक्रममा भूकम्पबाट भएको क्षतिको पाँच वर्ष भित्र पुनःनिर्माण गरिसक्ने विषय प्रमुख प्राथमिकताका साथ उल्लेख गरिएकोले नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप क्षति पुगेको भवन पुनःनिर्माणको कार्यलाई व्यवस्थितरूपमा सहज ढंगबाट कार्यान्वयन गर्न भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूका प्रत्येक घरपरिवारको तथा ती घरपरिवार वसोवासगर्ने आवास भवनहरूको क्षतिको विस्तृत तथ्याङ्क संकलन कार्यक्रम अर्थात सर्वेक्षण केन्द्रीय तथ्यांक विभागले सञ्चालन गरेको थियो। भने यस सर्वेक्षणमा घर,घरधनी, परिवार तथा सामाजिक, आर्थिक र जनसांख्यिक विवरण संकलन गरिएको थियो। रसुवा जिल्लाको पुनर्निर्माण लाभग्राही र मिति २०७४ पुष मसान्त सम्मको किस्ता विवरण र पुनर्निर्माण सहयोगी संस्थाहरूको विवरण तल उल्लेख गरिन्छ।

५.४ पुनर्निर्माण लाभग्राही र किस्ता (मिति २०७४ पुष मसान्त सम्म)

गाउँपालिका	लक्षित लाभग्राही संख्या	पहिलो किस्ता	दोश्रो किस्ता	तेश्रो किस्ता
गोसाइकुण्ड गा. पा.	१,७७२	१,५७२	५३०	१९३
नौकुण्ड गा. पा.	३,२२८	२,७३८	४३१	३९९
आमाछोदिडमो गा. पा.	१,७७९	१,६०२	३१७	२३०
कालिका गा. पा.	२,३४२	२,१७८	७६८	४५१
उत्तरगया गा. पा.	२,५०८	२,०६९	८००	४६९
जम्मा	११,६२९	१०,१५९	२,८४६	१,६५४

स्रोत : पुनर्निर्माण प्राधिकरण,रसुवा

५.५ पुनर्निर्माण र सहयोगी संस्थाहरू (मिति २०७४ पुष मसान्त सम्म)

संघ संस्था	लक्षित लाभग्राही संख्या	पहिलो किस्ता	दोश्रो किस्ता	तेश्रो किस्ता	आवास निर्माण सम्पन्न
I-REDCROSS	४५५	४३६	२३१	१३८	५६
I-LWF	१०१	१०१	१०१	९१	९१
I-LUMANTI	३५१	३४९	३०६	२१५	२१५
I-BATAS	१५२	१५२	१५२	१५२	१५२
I-SP	१७	६	६	६	६
जम्मा	१०७६	१०४४	७९६	६०२	५२०

श्रोत : पुनर्निर्माण प्राधिकरण, रसुवा

५.६ न्याय तथा कानून

रसुवा जिल्ला अदालतमा आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को विवरण अनुसार १२ थान देवानी मुद्दा परेको थियो भने गत वर्षको समेत गरी ३ थान फर्च्यौट भएको थियो। देवानी मुद्दा फर्च्यौट हुन बाँकी मुद्दाहरू ११ थान रहेको देखिन्छ। यस अदालतमा आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा १४ थान फौजदारी मुद्दा परेको थियो भने विगतको समेत गरी ११ थान फर्च्यौट भएको देखिन्छ।

मुद्दाको नाम	आ.व. २०७२/०७३		आ.व. २०७३/०७४		आ.व. २०७४/०७५	
	दर्ता	फर्च्यौट	दर्ता	फर्च्यौट	दर्ता	फर्च्यौट
देवानी मुद्दा	३	१	१२	३	३	६
दुनियावादी फौजदारी मुद्दा	१३	१८	१४	११	१७	१७
सरकारीवादी मुद्दा, फौजदारी मुद्दा	७७	५२	१८	४१	१५	१८
जम्मा	९३	७१	४४	५५	३५	४१

श्रोत : रसुवा जिल्ला अदालत

आ.व.२०७४/०७५ को वैशाख सम्मको विवरण मात्र समावेश गरिएको छ ।
 रसुवा जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालयमा आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ वैशाख सम्मको विवरण अनुसार मुद्दाको विवरण र अन्य गतिविधिको विवरण सम्वन्धमा तल उल्लेख गरिन्छ ।

मुद्दाको विवरण	अदालत कार्यालय	लगत			फछ्यौट						बाँकी	२ वर्ष नाघेको मुद्दा	
		गत वर्षको	यस वर्षको	जम्मा	कसुर वा दावि कसुर वा दावि कायम, रिट खारेज	कसुरमा सफाइ, दावी नपुग्ने वा रिट जारी	मुद्दा फिर्ता	मुल्लती	अन्य	जम्मा			
अनुसुचि भित्रका	फौजदारी	अदालत	२६	५६	८२	६२	८	०	०	०	७०	१२	१
		जि.प्रशा.तर्फ		१७	१७	२	०	०	०	०	२	१५	
		अन्य तर्फ											
	देवानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०		
अनुसुची भित्रको जम्मा			२६	७३	९९	६४	८	०	०	०	७२	२७	१
अनुसुची बाहिरका मुद्दाहरु	अदालत	१	६	७	१	०	०	०	०	१	६		
	जि.प्र.तर्फ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०		
	अन्य निकाय तर्फ	१६	०	१६	१२	४	०	०	०	१६	०		
अनुसुची बाहिरको जम्मा			१७	६	२३	१३	४	०	०	०	१७	६	०
अनुसुची भित्रको र बाहिरको जम्मा			४३	७९	१२२	७७	१२	०	०	०	८९	३३	१
पुनरावेदन													
प्रतिरक्षा गरिएका मुद्दा													
जम्मा			४३	७९	१२२	७७	१२	०	०	०	८९	३३	१
निवेदन	वन्दीप्रत्यक्षिकरण		०		०						०	०	
	निषेधाज्ञा		०		०						०	०	
	जम्मा		०										
	दफा १६ का निवेदनहरु		०		०						०	०	०
कुल जम्मा			४३	७९	१२२	७७	१२	०	०	०	८९	३३	१

श्रोत :सरकारी वकिलको कार्यालय, रसुवा

५.७ आ.व.२०७३।०७४ सम्मको मालपोत दर्ता संख्या र जम्मा राजश्व रकम

रसुवा मालपोत कार्यालयमो मालपोत दर्ता र उठेको राजश्व दाखिला सम्बन्धि विवरण यस प्रकार छ ।

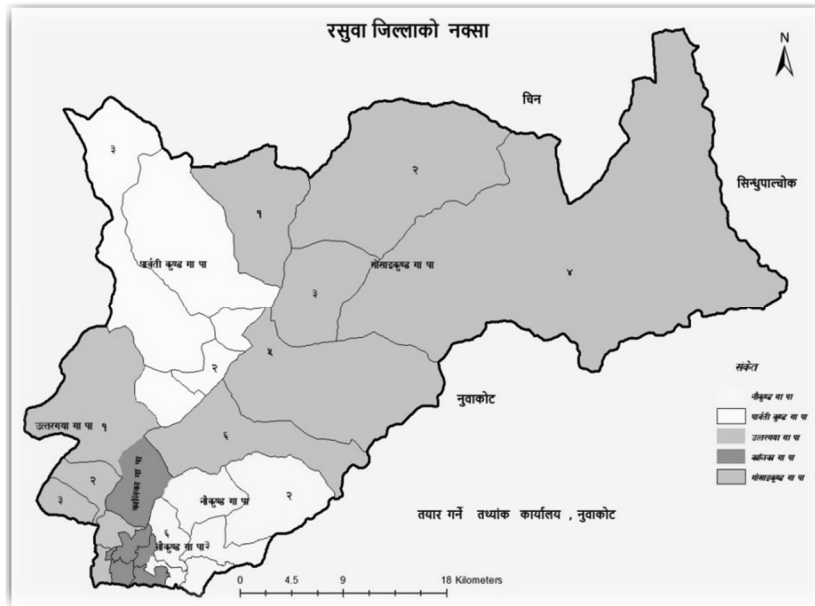
दर्ता संख्या आ.व.२०७३।०७४	राजश्व रकम
१६५४	रु ६४,४२,०५१
दर्ता संख्या आ.व.२०७४।०७५	राजश्व रकम
११७९	रु ५६,८८,७४७

श्रोत जिल्ला मालपोत कार्यालय, रसुवा

५.८ कैदी र थुनुवा सम्बन्धि विवरण

सि.नं.			कैदी	थुनुवा	जम्मा
१	पुरुष	नेपाली	८३	२१	१०४
		विदेशी		४	४
२	महिला	नेपाली	३	१	४
		विदेशी		१	१
जम्मा			८३	२७	११३

श्रोत: जिल्ला कारागार, रसुवा

खण्ड: ६ कृषि, पशुपालन तथा सहकारी

नेपालमा वि.सं. २०१८ सालमा पहिलो पटक कृषिगणना भएको थियो भने त्यसपछि प्रत्येक दश-दश वर्षमा कृषिगणना हुदै आएको छ। राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ छैटौँ कृषिगणना हो। राष्ट्रिय कृषिगणनाले देहाय बमोजिमको परिभाषाभित्र परेका कृषक परिवारलाई समेटि तथ्याङ्क संकलन गर्ने गर्दछ।

गणना विधि

विगतको कृषिगणनामा जस्तै छनौट विधि अपनाई ७५ वटै जिल्लाबाट कृषक परिवारको प्रतिनिधित्व हुने गरी छानिएका कृषक परिवारहरूसँग अन्तरवार्ता लिइ गणना कार्य गरिएको हो। छनौट कार्य दुई चरणमा गरिएको थियो। छनौटको पहिलो चरणमा कृषि विकास मन्त्रालयबाट प्राप्त प्रमुख नौ वटा बालीहरु (धान, मकै, गहुँ, कोदो, जौ, तेलहन, आलु, उखु र तरकारी) को तीन वर्षको औषत क्षेत्रफलको आधारमा ७५ जिल्लाबाट ५२०० गणना क्षेत्र छनौट गरिएको थियो। यसरी छनौट गर्दा एउटा जिल्लाबाट बढीमा १०७ र कमिमा ५० वटा गणना क्षेत्रहरु छानिएका थिए। तर मनाङ जिल्लामा भने पूर्णगणना गरिएको थियो।

कृषिचलन

कृषि गणना प्रयोजनको लागि “कृषिचलन” भन्नाले एकपरिवारको रेखदेखमा रहेको एउटा जिल्लाभित्रको सम्पूर्ण कृषि कार्यहरुलाई बुझिन्छ। राष्ट्रिय कृषि गणना-२०६८ मा जग्गाको क्षेत्रफल वा पशुपंक्षीको संख्या तल लेखिएबमोजिम भएमा मात्र कृषि चलन मानिएको छ :

- (क) हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२ हेक्टर) र तराईका जिल्लामा कम्तीमा ८ धुर (०.०१३५५ हेक्टर) क्षेत्रफलमा बाली लगाएको भएमा वा
- (ख) जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १ वटा गाई-भैँसी जस्ता ठूला चौपाया पालेको भएमा वा
- (ग) कम्तीमा ५ वटा भेडा-बाखा जस्ता साना चौपाया पालेको भएमा वा
- (घ) माउ चल्ला गरी कम्तीमा २० वटासम्म पाल्नु चराचुरुङ्गी(कुखुरा, हाँस, आदि) पालेको भएमा

६.१ कृषिसँग सम्बन्धित प्रमुख सूचकहरु

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार रसुवा जिल्लामा कुल कृषिचलन ८,५०४ देखिएको छ जसमा जग्गा भएका कृषिचलन ८४३४ र पशुपंक्षीमात्र पालेका ७० छन् जुन २०५८ सालमा जग्गा भएका ७७१२ र पशुपंक्षीमात्र भएका १९ मात्र थिए। यसैगरी यस जिल्लामा कुल कृषिचलनको क्षेत्रफल मध्ये खेत ९६६.५ हेक्टर र पाखो ३५९१.१ हेक्टर रहेको छ।

विवरण	रा.कृ.ग २०५८	रा.कृ.ग. २०६८
जम्मा कृषि चलन संख्या	७,७३१	८,५०४
बाली सघनताको स्थिती	१.९	१.७
कृषि ऋण लिएका कृषिपरिवार संख्या	१,७१०	३,०४८
कृषि ऋण लिन इच्छुक कृषक परिवार	२,०७९	५,०४९
मुख्य कृषक पुरुष भएका कृषिचलन संख्या	५,२१३	७,६१६
परिवारको मुली नै मुख्य कृषक भएका कृषि चलन संख्या	७,६२३	८,१६८
मुख्य कृषक महिला भएको कृषिचलन संख्या	२३६	८८८
मुख्य आम्दानी कृषी हुने कृषक परिवारको प्रतिशत		९१.३०%
कृषि ऋण आवश्यकता छ भन्ने कृषक परिवार प्रतिशत	२६.९०%	५९.४०%
जम्मा घरपरिवार संख्या	८,६८९	९,७४१
जम्मा कृषक परिवार संख्या	३९,४२४	४१,५२०
कृषक परिवार प्रतिशत	८८.९०%	८७.३०%
कृषक परिवारको औसत आकार	५.१	४.९

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

६.२ कृषिचलनको संख्या र क्षेत्रफल

विवरण	रा.कृषि गणना वर्ष			
	२०५८		२०६८	
	मान	प्रतिशत	मान	प्रतिशत
कृषिचलन संख्या				
कृषिचलन (जग्गा भएका)	७७१२	९९.८०%	८४३४	९९.२०%
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	१९	०.२०%	७०	०.८०%
जग्गा	७,७३१	१००%	८,५०४	१००%
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)				
खेत	१,१७०.९०	२१.५०%	९६६.५	२१.२०%
पाखो	४,२७८.२०	७८.५०%	३,५९१.१	७८.८०%
जम्मा	५,४४९.१०	१००%	४,५५७.६०	१००%

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

६.३ कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ता

राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ अनुसार कृषक परिवारले प्रयोग गरेको क्षेत्रफल तथा कित्ताको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन (जग्गा भएका)		
कृषिचलनको क्षेत्रफल(हे.)	५,४४९.००	४,५५६.५०
कृषिचलनको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	०.७०	०.५४
कित्ता संख्या	२३,९०५	३१,६८०
कृषिचलनमा सरदर कित्ता संख्या	३.१	३.८
कित्ताको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	०.२३	०.१४

श्रोत : रा.कृषि गणना २०५८ र २०६८

६.४ कृषि बालिको उत्पादन र क्षेत्रफल

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय को पछिल्लो तथ्यांक अनुसार प्रमुख कृषि वालीहरूले ढाकेको क्षेत्रफल तथा उत्पादनलाई तल उल्लेख गरिएको छ । कृषि उत्पादनका हिसावले १००० देखि १५०० मे.ट जती खाद्यान्न अपुंग हुने जिल्ला हो तर पहुँच ,उपयोग र स्थिरताका हिसावले न्यूनतम न्यून खाद्य असुरक्षित जिल्ला हो ।

बालीको नाम	दुई वर्ष अघि	गत अवधि	समीक्षा अवधि	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ वैशाख सम्म	
खाद्य तथा अन्य बाली	उत्पादन (मे.ट)		क्षेत्रफल (हे)	
धान	३५०५	३७०६	३४२५	१९३०
मकै	४४६७	४६४६	३८३४	२४२०
कोदो	१०१०	१२००	१११२	८९५
आलु	२५८९८	३६०००	२२२०४ वर्षे	१६४२ वर्षे
दलहन	२८०	३२०	३१८	२०२
तेलहन	४०.१	४२	४१.४	६९
तरकारी	४१४५	४३१५	४४८६	८७९
फलफुल				
सुन्तला	६४८	७२८	७२९	१५१
आँप	१७०	२२५	२२३	५०
केरा	१०६	१५०	१५१	१२१
स्याउ	१२३	१२५	१२७	१२७

बालीको नाम	दुई बर्ष अघि	गत अवधि	समीक्षा अवधि	
	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५ वैशाख सम्म	
अन्य फलफुल	५३८	६३९	६४२	१५३
मसला				
कफी	३.५	६	७.५	१२
अलैची			१.२	१.३८
रेन्वो ट्राउट माछा			६.६	८० पोखरी संख्या

श्रोत : जिल्ला कृषि कार्यालय, रसुवा

६.५ वन जंगल सम्पदा

वन श्रोत सर्वेक्षण (२०१०-२०१४) अनुसार १५०,१२३ हेक्टरको रसुवा जिल्लामा वन ४९,८२१ हेक्टर भू-भाग ओगटको छ, जुन रसुवाको कुल क्षेत्रफलको ३३.१९ प्रतिशत हुन आउँछ। अन्य काष्ठ तथा बुट्यान क्षेत्र ४,९३५ हेक्टर (३.२९ प्रतिशत) रहेको छ।

वन	अन्य काष्ठ तथा बुट्यान	अन्य क्षेत्र	जम्मा
४९,८२१ हे.	४,९३५ हे.	९५,३६८ हे.	१५०,१२३ हे.

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, रसुवा

६.६ सामुदायिक वनको अवस्था

यस जिल्ला वन कार्यालय अन्तर्गत पर्ने बेत्रावती, गोल्लुड र थाम्बुचेत इलाका वन कार्यालय अन्तर्गत पर्ने साबिकका गा. वि. स. हरु डाँडागाउँ, ठूलोगाउँ, हाकु, गोल्लुड, गतलाड, चिलिमे र थुमन गरी हाल सम्म ७१ वटा सामुदायिक वन हस्तान्तरण गरिएको छ।

इलाका वन कार्यालय	साबिकको गा.वि.स.	सामुदायिक वन संख्या	ओगटेको क्षेत्रफल (हे.)	लाभान्वीत घरधुरी संख्या
बेत्रावती	डाँडागाउँ र ठूलोगाउँ	२७	१६०९.९६	१९३२
गोल्लुड	हाकु, गोल्लुड र गतलाड	२२	२०६२.४४	१८००
थाम्बुचेत	चिलिमे र थुमन	२२	१६०९.७६	१०६२
कुल जम्मा		७१	५२८२.१६	४७९४

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, रसुवा

६.७ ईलाका वन कार्यालय अन्तर्गत रहने गाउँपालिका तथा साबिकका गा.वि. स.हरू

यस जिल्ला वन कार्यालयका ईलाका वन कार्यालयहरू अन्तर्गत पर्ने गाउँपालिका तथा साबिकका गा.वि.स.हरू निम्नानुसार छन् ।

सि.नं.	ईलाका वन कार्यालयको नाम	कोड	गाउँपालिका	साबिकका गा.वि.स.
१	थाम्बुचेत ई.व.का.	TH	आमाछोदिडमो र गोसाइकुण्ड	थुमन र चिलिमे
२	गोल्जुड ई.व.का.	GO	पार्वतीकुण्ड	गत्लाड, गोल्जुड र हाकु
३	वेत्रावती ई.व.का.	BE	उत्तरगया	डाँडागाँउ र ठुलोगाँउ

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, रसुवा

६.८ पशु उत्पादन

रसुवा जिल्ला पशुपंक्षी उत्पादन हिसाबले प्रशस्त सम्भावना रहेको जिल्ला हो । जिल्लाका पशुजन्य उत्पादनका लागि प्रमुख क्षेत्रहरूलाई चौरीगाई, भेडा, गाईगोरु, भैसी, बाखा, बंगुर, हाँस, कुखुरापालनको हिसाबले राम्रो क्षेत्रको रूपमा विकास गरिदै लगेको छ । गत आवको पशुजन्य उत्पादनको विवरण यस प्रकार छ ।

पशुपंक्षीको नाम	आ व २०७३/७४
गाई/गोरु	१४,४३७
चौरीगाई	४,७३७
भैसी/राँगा	७,३३०
भेडा	१०,०५५
बाखा	३७,८३५
बंगुर	१५,९५६
कुखुरा	१,११,६९२
हाँस	२३२
जम्मा	२,०२,२७४

श्रोत : जिल्ला पशुसेवा कार्यालय, रसुवा

६.९ सहकारी संस्थाहरू

रसुवा जिल्लाका प्रत्येक स्थानीय तहमा आ.व. २०७३/७४ सम्म दर्ता भएका जम्मा सहकारी संस्थाहरूको विवरण उल्लेख छ ।

गोसाइकुण्ड गाँउपालिका

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघ/संस्थाको नाम र ठेगाना
१	५८७/०७०/७१	२	डाकारथाङ्गु कृषि सहकारी संस्था लि., टिमुरे-५
२	४५८/०६९/०७०	१	नागथली कृषि सहकारी संस्था लि., थुमन-१
३	४६५/०६९/०७०	१	टासीगाड पशुपालन सहकारी संस्था लि., थुमन-६
४	४६६/०६९/०७०	१	कालोटुप्पा पशुपालन सहकारी संस्था लि., थुमन-४
५	४७२/०६९/०७०	१	भोटेकोसी कृषि सहकारी संस्था लि., थुमन-१
६	४८८/०६९/०७०	१	रोङ्गा कृषि सहकारी संस्था लि., थुमन-८
७	२७२/०६५/६६	६	सुनौलो बिहान ब.उ.स.सं.लि., धुन्चे-५
८	२९६/०६६/६७	६	रसुवा ब.स.सं.लि., धुन्चे ५
९	४/२०६६/६७ जि. कृ. वि. का., रसुवा	६	हिमाली रेन्वो ट्राउट माछा उत्पादन स.सं.लि., धुन्चे
१०	३३१/०६७/०६८	६	श्री राष्ट्रसेवक बचत तथा ऋण स.सं.लि., धुन्चे-५
११	७/२०६८/६९ जि. कृ. वि. का., रसुवा	६	नागुड महिला कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-९
१२	१२/२०६८/६९ जि. कृ. वि. का., रसुवा	६	मेन्चु डुप्यो कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-४
१३	४४९/०६९/०७०	६	फुलुम पशु कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-५
१४	४८७/०६९/०७०	६	हाब्रो कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-५
१५	४९५/०६९/०७०	६	शिव मन्दिर कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-५
१६	५६९/०६९/०७०	६	ठाडे प्रगतिशिल कृषि सहकारी संस्था लि., धुन्चे-१
१७	५७०/०६९/०७०	६	श्री महिला अधिकार बचत ऋ स संस्था लि. धुन्चे-५
१८	६०४/०७०/७१	६	श्रमिक संरक्षण बचत तथा ऋण स संस्था लि., धुन्चे-५
१९	६८६/०७२/०७३	६	बचत तथा ऋण सहकारी संघ लि, धुन्चे-५,
२०	६८८/०७२/०७३	६	छुर्तेन कृषि सहकारी संस्था लि, धुन्चे-५
२१	४९६/०६९/०७०	३	बृद्धिम कृषि सहकारी संस्था लि., बृद्धिम-२
२२	४९३/०६९/०७०	४	क्यान्जिङ्ग कृषि सहकारी संस्था लि., लाडटाड-७
२३	२२८/०६४/६५	५	स्याफुवेशी महिला बचत ऋण स.सं.लि., स्याफु-९
२४	३/२०६७/६८ जि. कृ. वि. का., रसुवा	५	चौरीखर्क कृषि स.सं.लि., स्याफु-२

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघ/संस्थाको नाम र ठेगाना
२५	४९२/०६९/०७०	५	तामाङ्ग परम्परागत सामाजिक उमस संस्था लि स्याफ्रु-९
२६	५००/०६९/०७०	५	याङकारजोड पशुपालन स संस्था लि., स्याफ्रु-५
२७	५६६/०६९/०७०	५	हिमाञ्चल कृषि सहकारी संस्था लि., स्याफ्रु-९,
२८	५७८/०६९/०७०	५	याङकुमाने कृषि सहकारी संस्था लि., स्याफ्रु-४,
२९	५७९/०६९/०७०	५	सामादियाडजेन जडिबुटी स संस्था लि. स्याफ्रु-२
३०	६२५/०७१/७२	५	ओम माने पद्मे बचत तथा ऋण स संस्था लि., स्याफ्रु-९,
३१	७०२/०७३/०७४	६	एकता महिला संरक्षण कृषि ससं लि,स्याफ्रू ३

कालिका गाँउपालिका

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघ/संस्थाको नाम र साविक ठेगाना
१	५११/५६/५७	५	श्री गोसाईकुण्ड बचत तथा ऋ.स.सं.लि., धैबुङ्ग ९
२	११५/५७/५८	२	श्री कालिका बचत तथा ऋ.स.सं.लि., धैबुङ्ग ५
३	१२०/५६/५७	३	श्री शिवशक्ति बचत तथा ऋ.स.सं.लि., धैबुङ्ग २
४	२६१/०६५/६६	२	उन्नतिशील ब.उ. स.सं.लि.,धैबुङ्ग-७
५	३५५/०६७/०६८	२	गन्तव्य यातायात सहकारी सं.लि., धैबुङ्ग-५
६	३६७/०६७/०६८	२	श्री कालिकास्थान महिला बचत ऋण स.सं.लि.,धैबुङ्ग-५
७	८/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	५	धैबुङ्ग कालिका साना किसान कृषि स संस्था लि. धैबुङ्ग-९
८	१९६/०६३/६४	२	श्री हाम्रो ब.उ.स.सं.लि., धैबुङ्ग-५, रसुवा
९	४७०/०६९/०७०	३	सुन्धरा कुखुरापालन स.सं.लि.,धैबुङ्ग-४
१०	५०६/०६९/०७०	२	भूमी अधिकार महिला कृषि सहकारी संस्था लि.,धैबुङ्ग-५
११	५५३/०६९/०७०	२	सुन्दर स्वारा कृषि सहकारी संस्था लि.,धैबुङ्ग-५
१२	६२६/०७१/७२	५	ग्रामीण कृषि ससहकारी संस्था लि., धैबुङ्ग-८, रसुवा
१३	६४८/०७१/७२	३	एकजुट महिला कृषि सहकारी संस्था लि., धैबुङ्ग-२, रसुवा
१४	६६३/०७२/०७३	२	भुमेशान कृषि सहकारी संस्था लि,धैबुङ्ग-७,रसुवा
१५	२२१/५९/६०	४	श्री महालक्ष्मी महिला बचत तथा ऋ.स.सं.लि., भोर्ले ६

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघ/संस्थाको नाम र ठेगाना
१६	५१९/०६९/०७०	४	लक्ष्मी नारायण कृषि सहकारी संस्था लि.,भोर्ले-८
१७	२६८/०६५/६६	१	तेम्राङ्ग कृषि स.सं. लि., राम्चे-९
१८	२७६/०६५/६६	१	राम्चे बजार कृषि ब.उ.स.सं.लि., राम्चे-९
१९	४९९/०६९/०७०	१	लावुड कृषि सहकारी संस्था लि.,राम्चे-३
२०	५७५/०६९/०७०	१	श्री सृजनशिल महिला बचत ऋण स संस्था लि. राम्चे-८
२१	६९५/०७२/०७३	१	नोरयाड राड फेल साना किसान कृषि स सं लि,राम्चे-७
२२	६९८/०७३/०७४	१	जनहित कृषि सहकारी संस्था लि,राम्चे ,रसूवा

नौकुण्ड गाँउपालिका

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघरसंस्थाको नाम र साविक ठेगाना
१	५१३/५६/५७	६	श्री कल्लेरी भुमे बचत तथा ऋ.स.सं.लि., भोर्ले ३
२	२६७/०६५/६६	६	जरेदुङ्गा कृषि स.सं.लि., भोर्ले-३
३	३/२०६६/६७ जि.कृ.वि.का.रसुवा	५	सूर्य कृषि स.सं.लि., भोर्ले-४
४	५/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	५	भोर्ले जिवजिवे साना किसान कृषि स संस्था लि.
५	४४८/०६९/०७०	१	नादाङ्गर कृषि सहकारी संस्था लि., यासा-५
६	४७४/०६९/०७०	१	एकलैकुण्ड कृषि सहकारी संस्था लि., यासा-५
७	४७५/०६९/०७०	२	कुनाखर्क कृषि सहकारी संस्था लि., यासा-४
८	५१७/०६९/०७०	२	राउचुली साना किसान कृषि स संस्था लि.,यासा-१
९	६४९/०७१/७२	६	कार्चेभुमे कृषि सहकारी संस्था लि., यासा-९
१०	७०८/०७३/०७४	१	नव समृद्धि कृषि सहकारी संस्था लि,यासा ७
११	२५२/०६५/६६	४	बैकुण्ठ कृषि स. सं.लि., सरमथली -१
१२	१३/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	४	चन्द्र देवी कृषि सहकारी संस्था लि., सरमथली-५
१३	४८५/०६९/०७०	३	नमूना साना किसान स संस्था लि., सरमथली-७
१४	५८१/०६९/०७०	४	नवज्योति कृषि सहकारी संस्था लि., सरमथली-१
१५	५९३/०७०/७१	३	नवबुद्ध कृषि सहकारी संस्था लि., सरमथली-६

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघ/संस्थाको नाम र ठेगाना
१६	६३८/०७१/७२	३	वनदेवी संरक्षण वचत ऋण स सं लि., सरमथली-६
आमाछोदिङमो गाँउपालिका			
क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघरसंस्थाको नाम र ठेगाना
१	२५५/०६५/६६	४	राङ्गल ब.उ.स. सं.लि., गाल्जुङ-९
२	४९४/०६९/०७०	४	फाफा च्येडरीसी कृषि सहकारी संस्था लि., गोल्लुङ्ग-५
३	५२२/०६९/०७०	४	माँ बुमचे कृषि सहकारी संस्था लि., गोल्लुङ्ग-८
४	२८२/०६५/६६	३	डाँफे कस्तुरी कृषि बहु.स.स.लि., गत्लाङ्ग
५	४२४/०६८/६९	३	चौरीपालन कृषि सहकारी संस्था लि. गत्लाङ्ग, रसुवा
६	४४२/०६८/६९	३	छेदिङमो कृषि सहकारी संस्था लि. गत्लाङ्ग-५
७	१०/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	३	गलाङ छोदिङ साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-६
८	४४४/०६८/६९	३	हिमाली जडिबुटी उत्पादक सहकारी संस्था लि. गत्लाङ्ग-५
९	४५९/०६९/०७०	३	भेलमेन्द्रो कृषि सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-५
१०	४६२/०६९/०७०	३	खुर्पु भञ्ज्याङ्ग पशुपालन सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-४
११	५३५/०६९/०७०	२	ज्यासामाने कृषि सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-८
१२	५६३/०६९/०७०	३	सोनाम जेप्पा कृषि सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-४, रसुवा
१३	६२३/०७०/७१	२	गडदच्युङ विद्युत सहकारी संस्था लि., गत्लाङ्ग-१, रसुवा
१४	२८१/०६५/६६	५	साङजेन हिमाल कृषि बहु.स.स.लि., चिलिमे-३, रसुवा
१५	४५३/०६९/०७०	५	केराबारी कृषि सहकारी संस्था लि., चिलिमे-९
१६	४६७/०६९/०७०	५	कातोयु रिछार मोर्पा खर्क पशुपालन स संस्था लि., चिलिमे-८
१७	२२३/०६४/६५	१	चौरीथला प्राङ्गारिक कृषि स.सं.लि., हाकु-३
१८	२४३/०६४/६५	१	प्रगति ब.उ.स.सं.लि., हाकु-३, हाकुवेसी
१९	६/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	१	मेचीकाली मजदुर कृषि सहकारी संस्था लि.
२०	४९७/०६९/०७०	१	आधुनिक साना किसान सहकारी संस्था लि., हाकु-५
२१	४९८/०६९/०७०	१	जोडजोड पशुपालन सहकारी संस्था लि., हाकु-३
२२	६९२/०७२/०७३	१	हाकु महिला कृषि सहकारी संस्था लि., हाकु-५, रसुवा

उत्तरगया गाँउपालिका

क्र.सं.	दर्ता नं.	हालको वडा	सहकारी संघरसंस्थाको नाम र ठेगाना
१	१९८/६३/६४	३	श्री श्रीदेवी बचत तथा ऋ.स.सं.लि., ठूलोगाउँ-६
२	२०३/५८/५९	३	श्री भुमेदेवी महिला बचत तथा ऋ.स.सं.लि., ठूलोगाउँ-७
३	२०२/५८/५९	२	श्री गोसाईकुण्ड महिला बचत तथा ऋ.स.सं.लि., डाँडागाउँ-३
४	९/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	२	डाँडागाउँ साना किसान कृषि स संस्था लि. डाँडागाउँ-१
५	४७६/०६९/०७०	१	दोमसाड फुलबारी कृषि सहकारी संस्था लि., डाँडागाउँ-९
६	११९/५७/५८	५	श्री जनजागरण बचत तथा ऋ.स.सं.लि., लहरेपौवा-३
७	४०/५३/५४	५	श्री कालिका ब.उ. स.सं.लि., लहरेपौवा-३
८	२१७/५९/६०	५	श्री लाली गुराँस महिला ब.उ. स.सं.लि., लहरेपौवा ९
९	२३८/०६२/६३	५	श्री रुद्रगंगा कृषक ब.उ. स.सं.लि., लहरेपौवा १
१०	२/२०६६/६७ जि.कृ.वि.का.रसुवा	५	लोकतान्त्रिक उपभोक्ता स.सं.लि., लहरेपौवा-१
११	२९८/०६६/६७	५	श्री पञ्चशील महिला बचत तथा ऋण स.सं.लि., लहरेपौवा १
१२	११/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	४	कर्मीडाँडा महिला कृषि सहकारी संस्था लि. लहरेपौवा-४
१३	४/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	४	लहरेपौवा साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि. लहरेपौवा
१४	३८२/६८/६९	५	श्री मध्यवर्ती संरक्षण बचत तथा ऋण स संस्था लि.लहरेपौवा-२
१५	४७१/०६९/०७०	५	बसन्त कुखुरापालन स.स.लि., लहरेपौवा-२
१६	४७८/०६९/०७०	५	मकालु कृषि सहकारी संस्था लि., लहरेपौवा-९
१७	५०३/०६९/०७०	५	बेत्रावती कृषि सहकारी संस्था लि., लहरेपौवा-१
१८	५८५/०७०/७१	४	कृष्ण मन्दिर कृषि सहकारी संस्था लि., लहरेपौवा-५
१९	१४/२०६८/६९ जि.कृ.वि.का.रसुवा	१	धाना भुमेदेवी कृषि सहकारी संस्था लि. हाकु-९

श्रोत डिभिजन सहकारी कार्यालय, नुवाकोट

खण्ड: ७
सूचना तथा संचार तथा अन्य

७.१ टेलिफोन सेवा

यस जिल्लामा टेलिफोनको क्षेत्रमा निकै विकास भएको छ, यहाँ नेपाल टेलिकमका लाईन फोन सदरकुमाम गोसाइकुण्ड, कालिका र उत्तरगया गाँउपालिकामा रहेको छ। साथै लाइटाडमा भि-स्याट प्रणाली र स्मार्टसेल फोन रहेको छ, भने मोवाइल सेवामा नेपाल टेलिकमको NTC, SKY, NCELL, SMART CELL, UTL को समेत सेवा सुचारु रूपमा भैरहेको छ। इन्टरनेट सेवामा नेपाल टेलिकमले लाइन फोन भएको क्षेत्रमा एडीएसएल प्रविधिको इन्टरनेट सुविधा प्रदान गरेको छ भने अन्य मोवाइल प्रविधिको इन्टरनेट सुविधाहरु समेत उपलब्ध छ।

७.२ हुलाक सेवा

यस रसुवा जिल्लामा जिल्ला हुलाक १, इलाका हुलाक ४ र अतिरिक्त हुलाक १३ रहेको छ। त्यसैगरी पत्र मञ्जुषा संख्या १९, रहेको छ। थप अन्य विवरण तल उल्लेख गरिन्छ।

क्र.सं.	विवरण	मान	साविक गा.वि.स.
१	हुलाक सेवा	१८	
२	जिल्ला हुलाक कार्यालय	१	धुन्चे
३	ईलाका हुलाक कार्यालय	४	टिमुरे, धैबुङ, स्याफ्रु, लहरेपौवा (रामकाली)
४	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	१३	गत्लाङ, थुमन, हाकु, राम्चे, सरमथली गोलजुङ, भोर्ले, डाँडागाउँ, ठूलोगाउँ, यासा, वृद्धिम, लाइटाड, चिलिमे
५	द्रुत डाँक सेवा	१	धुन्चे
६	दर्ता हुलाक काउन्टर	१	
७	धनादेश सेवा	४	धुन्चे, लहरे (रामकाली), धैबुङ, टिमुरे
८	हुलाक बचत बैंक	१	जि.हु.का., धुन्चे
९	टेलिसेन्टर सेवा	४	धुन्चे, लहरे (रामकाली), धैबुङ, स्याफ्रु

७.३ जिल्लाका संचार माध्यमको नाम र ठेगाना

रसुवा जिल्लामा हाल राष्ट्रिय स्तरका प्रिन्ट मिडिया, स्थानीय स्तरमा खोलिएका एफ.एम.हरू, अनलाईन मिडिया एजेन्सीहरू, मानव अधिकारसम्बन्धी मिडिया संस्था र जिल्ला स्तरबाट साप्ताहिक रूपमा प्रकाशन हुने स्थानीय पत्र पत्रिकाहरू क्रियासिल रहेका छन्। गोरखापत्र, कान्तिपुर, नागरिक, रिपब्लिका, अन्नपूर्ण पोष्ट, नेपाल समाचार पत्र, द हिमालय टाइम्स, सौर्य, राजधानी, नयाँ पत्रिका, हिमालय टाइम्स लगायत पत्रपत्रिकाहरूका स्थानीय संवाददाताहरू

७.३ जिल्लाका संचार माध्यमको नाम र ठेगाना

रसुवा जिल्लामा हाल राष्ट्रिय स्तरका प्रिन्ट मिडिया, स्थानीय स्तरमा खोलिएका एफ.एम.हरू, अनलाईन मिडिया एजेन्सीहरू, मानव अधिकारसम्बन्धी मिडिया संस्था र जिल्ला स्तरबाट साप्ताहिक रूपमा प्रकाशन हुने स्थानीय पत्र पत्रिकाहरू क्रियासिल रहेका छन् । गोरखापत्र, कान्तिपुर, नागरिक, रिपब्लिका, अन्नपूर्ण पोष्ट, नेपाल समाचार पत्र, द हिमालय टाइम्स, सौर्य, राजधानी, नयाँ पत्रिका, हिमालय टाइम्स लगायत पत्रपत्रिकाहरूका स्थानीय संवाददाताहरू रहेका छन् । त्यस्तै, टेलिभिजन तर्फ पनि नेपाल टेलिभिजन, कान्तिपुर, हिमालयन, माउन्टेन, एभिन्युज, इमेज, सगरमाथा लगायत टेलिभिजन नेटवर्कहरूका स्थानीय संवाददाताहरू रहेको पाइन्छ । हाल यस जिल्लाका रहेका संचार माध्यमको नाम र ठेगाना तल उल्लेख छ ।

क्र.सं.	टि.भि.रएफ.एम.रपत्रपत्रिका	ठेगाना	फोन नं
१	रेडियो रसुवा १०२.९ मेगाहर्ज	धुन्चे- ५, रसुवा	०१०-५४००००
२	रेडियो गोसाइकुण्ड ९६.६ मेगाहर्ज	धैबुङ्ग- ७, रसुवा	०१०-५४२०९०
३	रेडियो लाडटाड ९०.३ मेगाहर्ज	लहरेपौवा- ८, रसुवा	०१०-६३०१२०
४	त्रिशूली न्युज नेटवर्क प्रा.लि.	विदुर, नुवाकोट	९८५१११०६४५
५	त्रिशूली प्रवाह साप्ताहिक	विदुर, नुवाकोट	०१०-५६०४१९

७.४ जिल्ला स्थित राजनीतिक दलहरूको विवरण

क्र.सं.	राजनीतिक दलको नाम	फोन नं
१	नेकपा (एमाले), धुन्चे	९८५१११५७२४
२	नेपाली काँग्रेस, धुन्चे	९८५११३३६६१
३	नेकपा (माओवादी केन्द्र), धुन्चे	९८५११५९१९९
४	नयाँ शक्ति पार्टी, धुन्चे	९८५११५१४१५
५	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी, धुन्चे	९७४१२०३२३६
६	नेपाल पूर्वाष्ट्रसेवक लो. पार्टी, धुन्चे	९८५११८२१९१
७	चुरेभावर लोकतान्त्रिक पार्टी, धुन्चे	९८२३१०८००३
८	संघिय समाजवादी फो. नेपाल, धुन्चे	९८४३७४४९०१
९	यूनाइटेड ग्रिन अर्गनाइनेशन, धुन्चे	९८५१०१९३९१

७.५ जिल्लाका सरकारी कार्यालयको नाम र सम्पर्क

क्र.सं.	कार्यालयको नाम र ठेगाना	फोन नं.	फ्याक्स
१	जिल्ला अदालत रसुवा, धुन्चे	०१०५४०१२०	०१०५४०२२६
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१३१	०१०५४०१३३
३	जि.समन्वय.समितिको कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१४२	
४	नारायण दल गण (नेपाली सेना), धुन्चे	०१०५४०१०१	
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१९९	
६	सशस्त्र प्रहरी बल सिमा सुरक्षा, धुन्चे	०१०५४००३७	
७	को.ले. नियन्त्रक कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१४०	
८	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१५७	
९	जिल्ला वन कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१०७	०१०५४०१०७
१०	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१६३	०१०५४०१२८
११	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१२९	
१२	भन्सार कार्यालय, टिमुरे	०१०६७०१८२	०१०५४३००७
१३	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१७७	
१४	पुनर्निर्माण प्राधिकरण जि.स.स, धुन्चे	०१०५४००७९	०१०५४००७९
१५	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२४५	०१०५४०१८८
१६	जिल्ला भुसंरक्षण कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०११५	
१७	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२०१	
१८	कृषि अनुसन्धान केन्द्र मत्स्य, धुन्चे	०१०५४००२४	
१९	कृषि तथा अनुसन्धान केन्द्र चरन, धुन्चे	०१०५४०१३७	
२०	मालपोत कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१३५	
२१	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१५४	०१०५४००५४
२२	महिला विकास कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२६३	
२३	खानेपानी तथा स.स.डि.का., धुन्चे	०१०५४०१७९	०१०५४०१७९
२४	सिचाई विकास सव डिभिजन, धुन्चे	०१०५४००५८	
२५	ला.रा.नि. कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२१९	०१०५४०२१९
२६	घरेलु तथा सा.उ.वि.समिति, धुन्चे	०१०५४०१०४	
२७	श.वि.तथा भ सव-डिभिजन कार्यालय, धुन्चे	०१०५४००६१	०१०५४००६१
२८	अध्यागमन कार्यालय, टिमुरे	०१०५४३००३	०१०५४३००३
२९	कृषि विकास बैंक, धुन्चे	०१०५४०१६६	०१०५४०१६६
३०	जिल्ला आयुर्वेद स्वा. केन्द्र, धुन्चे	०१०५४०२१४	०१०५४०२१४

क्र.सं.	कार्यालयको नाम र ठेगाना	फोन नं.	फ्याक्स
३१	नापी कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१३४	
३२	राष्ट्रिय अनुसन्धान जि. कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२२०	
३३	नेपाल टेलिकम, धुन्चे	०१०५४०१११	
३४	कारागार कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०२४९	
३५	ने. विद्युत प्राधिकरण, धुन्चे, धुन्चे	०१०५४००७६	०१०५४०१७६
३६	जिल्ला हुलाक कार्यालय, धुन्चे	०१०५४०१४५	
३७	स्थानीय शान्ति समिति, धुन्चे	०१०५४००१९	

७.६ राष्ट्रिय आर्थिक गणना २०७५

नेपालको प्रथम राष्ट्रिय आर्थिक गणना वि.स. २०७५ सालमा हुँदैछ। यो आर्थिक गणना जनगणना, कृषि गणना जस्तै विशेष तथा आवधिक रूपमा सम्पन्न गरिने देशव्यापी कार्यक्रम हो। नेपालमा हरेक ५-५ वर्षमा राष्ट्रिय आर्थिक गणना संचालन गरिने लक्ष रहेकोछ। देशभित्र अस्तित्वमा रहेका र क्रियाशील सबै व्यावसायिक प्रकृतिका आर्थिक एकाइहरू (वस्तु उत्पादन तथा सेवा प्रदान गर्ने प्रतिष्ठानरव्यवसायहरू) मा पुगी गणनाको निर्धारित प्रकृया अनुसार तोकिएको समयभित्र विभिन्न आर्थिक एकाइहरूको विवरण संकलन, प्रशोधन, विश्लेषण, प्रकाशन एवं वितरण गर्ने समष्टिगत प्रक्रियालाई “आर्थिक गणना” भनिन्छ। संयुक्त राष्ट्र संघको परिभाषाअनुसार गणनाको लागि कुनै पनि व्यावसायिक प्रकृतिको प्रतिष्ठानलाई गणना एकाइको रूपमा लिइएको छ, र त्यसलाई निम्नानुसार परिभाषित गरिएको छ : “प्रतिष्ठान भन्नाले एउटै स्वामित्व वा नियन्त्रणमा कुनै निश्चित स्थानमा रही एकै वा मुख्यरूपले कुनै एउटा आर्थिक क्रियाकलाप गर्ने वा खास आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न एउटा आर्थिक एकाइलाई बुझाउँदछ।” यस गणनामा मुख्यगरी दुई प्रकारका फारामहरू प्रयोग गरिएको छ।

- सूचिकरण फाराम (फाराम A)
- मुख्य गणना फाराम (फाराम B)

यस्तै यस गणनामा तीन प्रकारले तथ्यांक संकलन गरिनेछ, जसमा

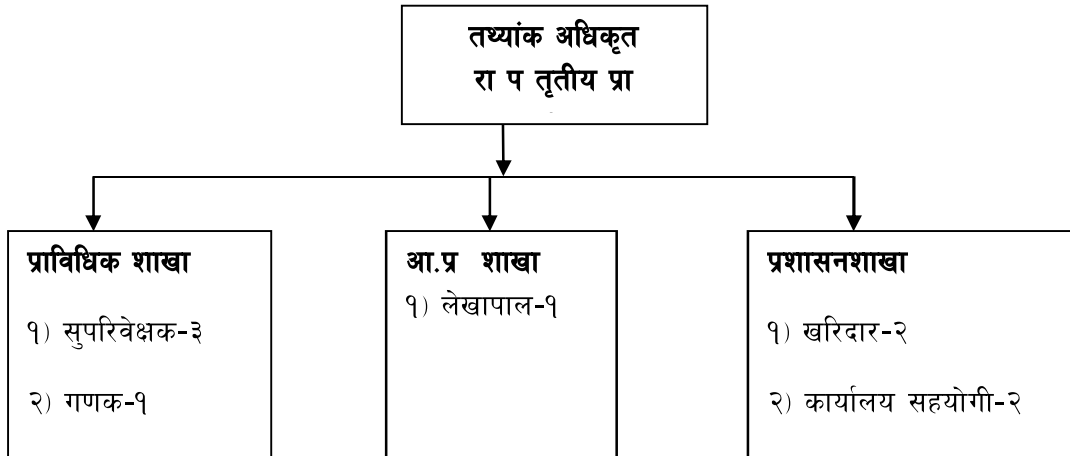
- Paper based : प्रश्नावली फाराम प्रयोग गरी गणक मार्फत विवरणहरू भरेर
- Tablet based : ट्याब्लेटमा गणक मार्फत सिधै विवरणहरू भरी इन्टरनेट प्रयोग गरी विभागमा रहेको सर्भरमा पठाएर
- E-census /online response : नेपालमा नै पहिलो पटक ई सेन्ससको अवधारण ल्याईएको छ, जसमा सम्बन्धित प्रतिष्ठानले आफैले वेभसाइटमा गई विवरणहरू भरेर। यसको लागि विभागले वेभसाइट निर्माण गरी परीक्षण समेत गरिसकेको छ। नुवाकोट र रसुवा जिल्लामा पनि आर्थिक गणनाको फिल्ड कार्य सम्पन्न भइसकेको छ। नुवाकोटमा ३९ जना गणक र रसुवामा ८ जना गणकहरू वाट गणना गरिएको हो।

७.७ तथ्यांक कार्यालय नुवाकोट सम्बन्धी

राष्ट्रिय योजना आयोग अन्तर्गत रहेको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना तथ्याङ्क ऐन २०१५ बमोजिम वि.सं.२०१५ साल मार्ग १५ गते भएको हो । तथ्याङ्क ऐन, २०१५ र नियमावली, २०४१ मा व्यवस्था भएबमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको कार्य सम्पादनमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य सहित २ जिल्ला कार्य क्षेत्र नुवाकोट र रसुवा हुने गरी तथ्याङ्क कार्यालय नुवाकोटको स्थापना वि.सं. २०५० सालमा भएको हो । हाल यो तथ्याङ्क कार्यालय नुवाकोट जिल्लाको सदरमुकाम विदुर- ४ मा रहेको छ । तथ्याङ्क कार्यालयको स्थापना पछि स्थानीयस्तरमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट सञ्चालन हुने गणना एवं सर्वेक्षणहरुमा सहयोगी भूमिका निभाउनुको अतिरिक्त तथ्यांक कार्यालयको आफ्नै वार्षिक कार्यक्रम पनि सञ्चालन हुदै आएको छ । जिल्लास्तरमा यस कार्यालयले सेवाग्राही जनताहरुलाई सर्वसुलभरूपमा निःशुल्क तथ्याङ्क सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । कार्यालय स्थापनापश्चात स्थानीयस्तरमा तथ्याङ्कीय गतिविधिमा बृद्धि हुदै गएको छ ।

कर्मचारी दरबन्दी र कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्य विवरण :

तथ्यांक कार्यालय नुवाकोटको संगठन संरचना:कुल कर्मचारीको दरबन्दी संख्या १० रहेको यस कार्यालयको संगठन संरचना निम्नानुसार रहेको छ :

तथ्याङ्क कार्यालय नुवाकोटबाट जारी गरिएको नागरिक वडापत्र

कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कार्यहरु, प्रदान गरिने सेवाहरु र सोको प्रक्रियाहरु निम्नानुसार रहेको छ ।

क्र. सं.	प्रदान गरिने सेवा	सेवाप्रदान गरिने प्रक्रिया	कार्यगत जिम्मेवारी	लाग्ने समय	लाग्ने रकम	गूनासो सुन्ने अधिकारी
१	तथ्याङ्क संकलन, संग्रह, प्रशोधन, विश्लेषण	विभागबाट छानिएका क्षेत्रमा प्राप्त निर्देशानुसार अर्न्तवार्ताप्रश्नावलि को प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।	खरिदार, गणक, सुपरिवेक्षक तथ्याङ्क अधिकृत	तोकिएको समय भित्र	निःशुल्क	कार्यालय प्रमुख
२	तथ्याङ्क प्रकाशन तथा वितरण	तथ्याङ्क कार्यालयका प्रकाशन एवं विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरु व्यक्ति,सघं संस्था र कार्यालयलाई उपलब्ध गराउने	खरिदार, गणक, सुपरिवेक्षक तथ्याङ्क अधिकृत	माग भएकै दिन	निःशुल्क	कार्यालय प्रमुख
३	तथ्याङ्क अभिलेखन	विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरुको अभिलेख राख्ने ।	खरिदार, गणक, सुपरिवेक्षक, त अ	प्राप्त भएकै दिन	निःशुल्क	कार्यालय प्रमुख
४	जिल्लास्तरिय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापकोस मन्वय	जिल्लाका सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालय, तथ्याङ्क प्रयागकर्ताहरु बिच गोष्ठी, बैठक मार्फत समन्वयको कार्य गर्ने ।	सुपरिवेक्षक, तथ्याङ्क अधिकृत	वार्षिक रुपमा	निःशुल्क	कार्यालय प्रमुख

अवधारणा र परिभाषा (Concepts and definitions)

घरपरिवार (Household): गणनाको समयमा एकै घरमा रहेर एउटै भान्सामा खानपिन गर्ने र एउटै आम्दानी खर्चले व्यवहार चलाउने व्यक्तिहरूको समूह नै घरपरिवार हो। तिनीहरू नातेदार पनि हुन सक्छन्। घरपरिवारमा एक जना मात्र सदस्य पनि हुन सक्छ।

घरपरिवारको मूली (Household head): घरपरिवारको मूली भन्नाले घरपरिवारको त्यो सदस्यलाई जनाउछ, जसले परिवारको आम्दानी तथा खर्चको चाँजोपाँजो मिलाउनुको साथसाथै परिवारको लागि आवश्यक निर्णय समेत गर्ने गर्दछ।

आश्रितअनुपात (Dependency ratio): १५ वर्षभन्दा कम (०-१४ वर्ष) र ६० वर्षभन्दा माथिको उमेर समूहको जनसंख्यालाई जोडेर १५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्याले भाग गर्दा प्राप्त हुने अनुपात जसले काम गर्ने उमेरको जनसंख्यामा काम गर्न नसक्ने र अरुमा आश्रय लिनु पर्ने जनसंख्याको अनुपात देखाउँछ।

आर्थिक सक्रियतादर (Economic Activity Rate): १० वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेर समूहको आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्यालाई सोहि उमेर समूहको जम्मा जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा प्राप्त हुने प्रतिशत मूल्य नै आर्थिक सक्रियतादर हो। यसमा रोजगार र बेरोजगार दुवै जनसंख्यालाई समावेश गरिन्छ।

औषत परिवारसंख्या (Average Household Size): प्रति परिवार एकाइमा रहेको कुल संख्या देखाउने सूचक नै औषत परिवार संख्या हो। कुनै स्थान विशेषको कुल जनसंख्यालाई त्यस स्थानको कुल परिवार संख्याले भाग गर्दा आउने मानलाई औषत परिवारसंख्या भनिन्छ।

कुल रोजगारीदर (Total Employment Rate): आर्थिक रूपमा सक्रिय कुल जनसंख्यामा जम्मा रोजगार ९ एक हप्तामा कम्तिमा एक घण्टा कुनै आर्थिक काम गरेका जनसंख्याको प्रतिशत नै कुल रोजगारी दर हो।

कुल प्रजननदर (Total Fertility Rate): प्रजननयोग्य उमे (१५-४९) का प्रति विवाहित महिलाहरूले सो उमेरमा जन्माउने जिउँदो बच्चाहरूको संख्या बताउने सूचक नै कुल प्रजनन दर हो।

कृषि चलन (Agriculture Holding): कृषि गणना २०५८ अनुसार पहाडमा चार आना र तराईमा ८ धुर वा सो भन्दा बढी कृषि प्रयोजनको जमिन उपयोग गर्ने वा कम्तिमा दुई ठूला चौपाया वा कम्तिमा ५ वटा साना चौपाया वा कम्तिमा २० वटा चराचुरुङ्गी वा साना ठूला गरी कम्तिमा ५ वटा चौपाया पालन गर्ने परिवारलाई कृषि चलनमा समावेश गरिन्छ। कृषिगणना -२०६८ अनुसार :- हिमाल र पहाडका जिल्लामा कम्तीमा ४ आना (०.०१२७२ हेक्टर) र तराईका जिल्लामा कम्तीमा ८ धुर (०.०१३५५) क्षेत्रफल बाली लागेको जग्गा भएमा, वा जुनसुकै उमेरका कम्तीमा १ वटा गाई-भैसी

पालेको भएमा, वा कम्तीमा ५ वटा भेडा बाखा, सँगुर बंगुर जस्ता चौपाया पालेको भएमा, वा चल्ला र माउ गरी कम्तीमा २० वटासम्म चराचुरुंगी (कुखुरा, हाँस) पालेको भएमा ।

जनघनत्व (Population Density): प्रति वर्ग एकाई क्षेत्रफलमा रहेको कुल जनसंख्यालाई व्यक्त गर्न जनघनत्वको गणना गरिन्छ । यसले कुनै स्थानको क्षेत्रफल र त्यस स्थानको जनसंख्या विचको सम्बन्ध देखाउँछ । प्रायः **Person per square kilometer** मा व्यक्त गरिने यसले **Person Land Ratio** पनि व्यक्त गर्दछ ।

परिवार नियोजन प्रयोगकर्ता दर (Contraceptive Prevalence Rate): १० वर्ष भन्दा माथिल्लो उमेरका विवाहित जनसंख्यामा परिवार नियोजनका स्थायी वा अस्थायी उपाय अवलम्बन गर्ने जनसंख्याको प्रतिशत मूल्य नै **Contraceptive Prevalence Rate** हो ।

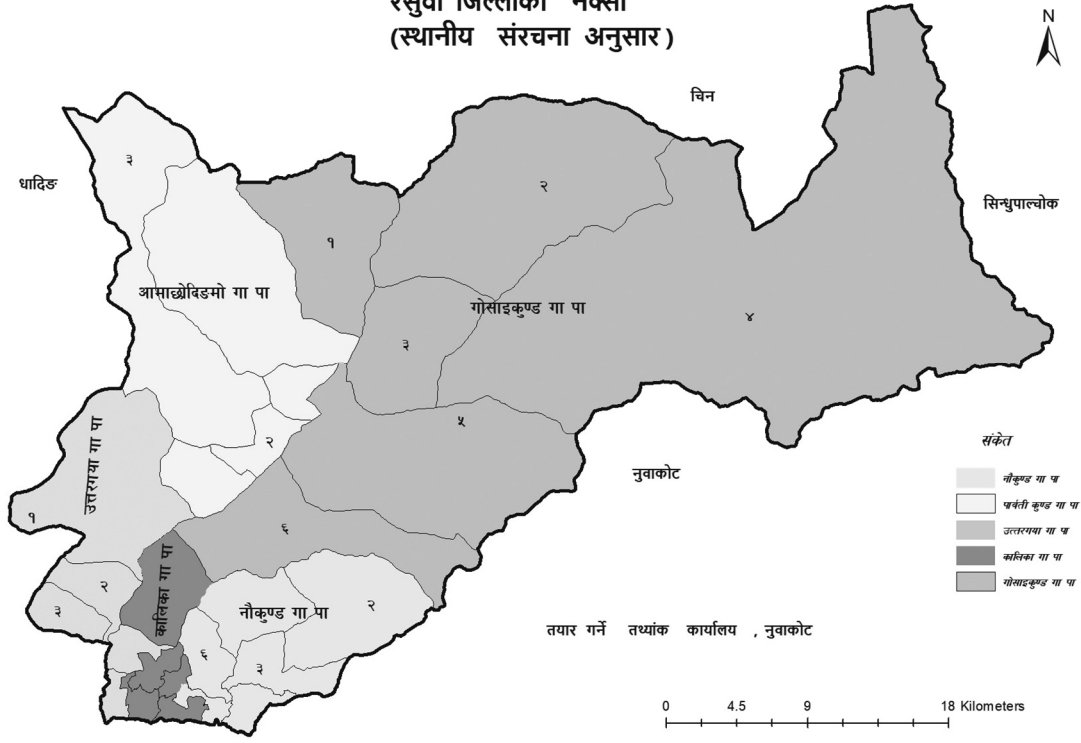
प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ उत्पादन (Per Capita GDP- PPP): विनिमायको क्रय शक्ति समता (**Purchasing Power Parity**) को आधारमा गणना गरिएको कुनै स्थान विशेषको कुल गार्हस्थ उत्पादनलाई सो स्थानको कुल जनसंख्याले भाग गर्दा प्राप्त हुने मूल्यलाई प्रति व्यक्ति कुल गार्हस्थ उत्पादनलाई सो स्थानको कुल जनसंख्याले भाग गर्दा प्राप्त हुने मूल्यलाई कुल गार्हस्थ उत्पादन भनिन्छ ।

लैंगिक अनुपात (Sex Ratio): प्रायः प्रति सय जना महिलामा पुरुषको संख्या व्यक्त गर्ने इकाइ नै लैंगिक अनुपात हो । कुनै स्थान विशेषको कुल पुरुषको संख्यालाई महिलाको संख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा लैंगिक अनुपात प्राप्त हुन्छ ।

साक्षरतादर (Literacy Rate): ६ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहको साक्षर (पढ्न र लेख्न जान्ने) जनसंख्यालाई सोहि उमेर समूहको जम्मा जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा प्राप्त हुने प्रतिशत मूल्य नै साक्षरतादर हो ।

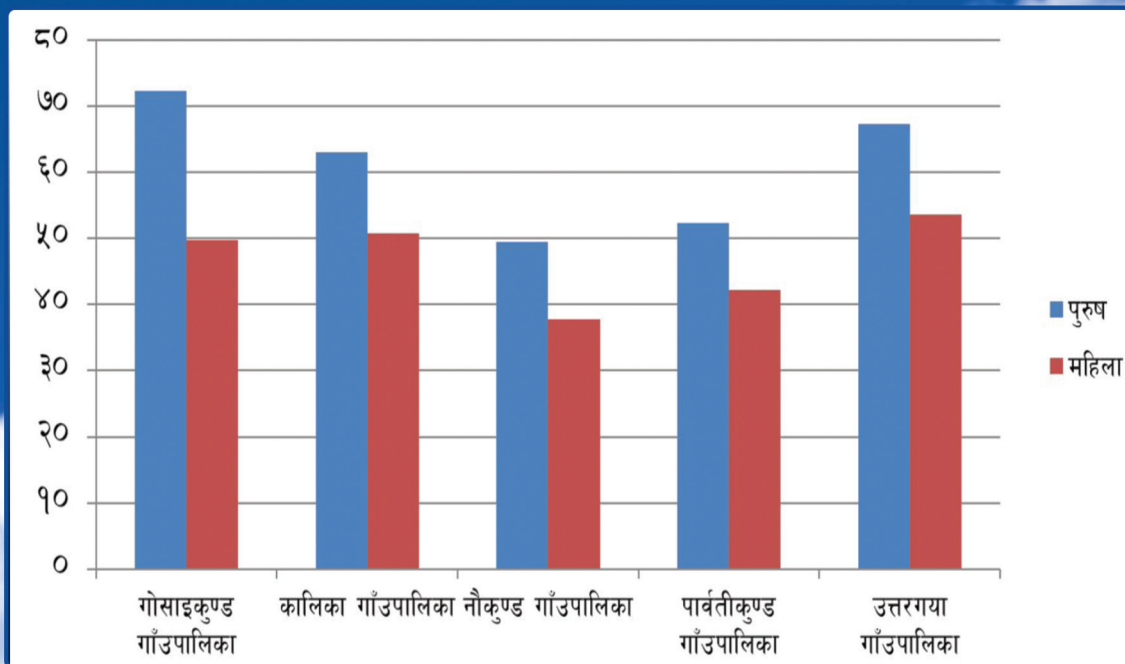
शिक्षक-विद्यालय अनुपात (Teacher-School Ratio): यसले प्रति विद्यालयमा रहेको औषत शिक्षक संख्या जनाउँछ । कुल शिक्षक संख्यालाई कुल विद्यालयको संख्याले भाग गर्दा यो अनुपात प्राप्त हुन्छ ।

रसुवा जिल्लाको नक्सा
(स्थानीय संरचना अनुसार)

तयार गर्ने तथ्यांक कार्यालय , नुवाकोट

गाउँपालिका अनुसार पुरुष र महिलाको साक्षरता प्रतिशत

स्थानीय तह अनुसार महिला तथा पुरुषको जम्मा संख्या

